

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MAHMUT YESARİ

GECE YÜRÜYÜŞÜ



KAPRA

MAHMUT YESARİ

GECE YÜRÜYÜŞÜ

Savaş günlerinde, yokluk içinde İstanbul... Kendi hâlinde, mütevazı bir yaşam sürdüren ziraatçı Vefik Bey cepheden yeni dönmüş. Sevdiği kadına kavuşma arzusu, yaraları kadar taze olsa da Dilşat'la aralarında büyük bir duvar var: Vefik Bey'in sınırlı maddi imkânları, hâli vakti yerinde paşa kızı Dilşat'a kalbini açmasını engelliyor. Ancak hem savaş hem de Vefik Bey'in yaşamındaki bazı gelişmeler her şeyi değiştiriyor. Mahmut Yesari'den memleket sevgisi, insanlık hâlleri, aşk ve bekleyiş üzerine sürprizlerle dolu bir roman.



📧 /kaprayayinlari
🐦 /kaprayayinlari
📷 /kaprayayinlari
📺 /kaprayayinlari

ISBN: 978-625-7419-89-5



GECE YÜRÜYÜŞÜ / *Mahmut Yesari*

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Kadir Yılmaz

YAYIMA HAZIRLAYAN
Serdar Soydan

EDİTÖR
Sevdagül Kasap

SON OKUMA
Banu Özyürek

KAPAK TASARIM
FOLX

SAYFA DÜZENİ
Oğuz Yılmaz

BASIM VE CİLT
Repar Dijital Matbaası

BASKI
Kasım 2021 - 1. Basım

ISBN
978-625-7419-89-5

SERTİFİKA NO
40675

*Kapra Yayıncılık,
Repar Tasarım
Matbaa ve Reklamcılık
Ticaret Limited Şirketi'nin
tescilli markasıdır.*

*Mimar Sinan Mah.,
Selami Ali Efendi Cad.,
No: 5
34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: 0 (212) 522 48 45*

*© Bu kitabın tüm hakları saklıdır.
Tanıtım amaçlı, kısa alıntılar
dışında metin ya da görseller
yayınevinin izni olmadan hiçbir
yolla çoğaltılamaz.*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://trantey.org>

Mahmut Yesari

1895 yılında İstanbul, Emirgan'da doğmuştur. Büyük dedesi ünlü hattat Mehmet Esat Efendi'dir. Sağ tarafı felçli doğan ve sol elini kullanan Mehmet Esat'a "yesari", yani "solak" lakabı verildiğinden aile de bu adla anılmıştır. Mahmut Yesari, İstanbul Sultanisi ve Sanayi-i Nefise Mektebi'ne gider. İhtiyat zabiti olarak Çanakkale Savaşı'na katılır. Savaş dönüşü *Diken* dergisinde karikatürist olarak çalışmaya başlar. 1920'lerin başından itibaren çeviri ve adapte piyesleri Şehir Tiyatroları repertuvarına girer. 1923'te Reşat Nuri'yle birlikte *Kelebek* dergisini çıkartır. İlk romanı *Bir Namus Meselesi* bu dergide tefrika edilir. Bu tarihten öldüğü 1945 senesine kadar kırkın üzerinde romanı ve yüzlerce öyküsü, eleştiri yazısı, anıları, fıkraları gazete ve dergilerde yayınlanır. Belki yüzü aşkın telif, adapte ve çeviri oyunu basılır, sahnelenir. Romanlarının yarısından fazlası kitaplaştırılır. Öykülerininse ne yazık ki pek azı, *Geceleyin Sokaklar* ve *Yakacık Mektupları* adlı kitaplarında yer alır.

Eserlerinden bazıları: *Çoban Yıldızı*, *Çulluk*, *Ölünün Gözleri*, *Bahçemde Gül Açtı*, *Pervin Abla*, *Tipi Dindi*, *Bağrıyanık Ömer*, *Sürtük*, *Yakacık Mektupları*, *Serseri*, *Bir Aşk Uçurumu*.

Gün batmadan yola çıkmıştık.

Akşam, bizi ovada karşıladı.

Ufkun kurşuniliği üstünde fırça gezdirilen bir tuval gibi kararırken gökyüzü, teker teker uyanan yıldızlarla serpme yıldız atılmış gibi kıvılcımlanıyor.

Geniş, ıssız ovaya bir kurum gibi yağan karanlık, isli isli koyulaşıyor.

Havada yağmur serinliği var. Belki de karlayacak.

Ovayı ikiye bölen, soğukla katılaşmış kırçıl yolun üzerinde, yürüyüş kolu omuz omuza, yorgun bir sallantı ile, bir kalıp gibi yürüyor.

Kurtlar, çakallar, yorgun, uyuklu ayak sesinden korkuyor, siniyor ve susuyorlar.

Karanlığın içinde, yolu ve karanlığı önümüze katmış, iri bir granit gibi, karanlığı ve sert toprağı ezerek gidiyoruz.

Nereye? Bunu düşünmüyoruz.

Güneş, ufukta gözlerini açtığı zaman bizi siperlerde görecektir, fakat içimizden kaçımız güneşi görebilecek?

Gece ayazı başladı. Yan yana, omuz omuza yürüyen vücutlar birbirlerine daha sokuluyorlar. Bu sokuluştaki korku

1 Bu roman, 4 Ocak 1940 tarihinde *İstiklal* gazetesinde tefrika edilmeye başlanmışsa da, 17. tefrikada kesilmiş, yarım kalmıştır. *Gece Yürüyüşü* ilk olarak 1944'te İnkılap Kitabevi tarafından basılmıştır.

yok. Ayaklar, yine toprağa hâkim basıyorlar. Altına girecekleri toprağa...

Üstünü çiğnediğim toprak, bizi altına çekiverecek. Bunun için yıl, ay beklenmiyor. Gün, belki de saat bekleniyor.

Ölüm kimimize omuz omuza yürüdüğü yol arkadaşı kadar yakın, kimimize atın gözlerini kırıştıran yıldızlar kadar uzak!

Bunu da düşünmüyoruz.

Bu toprağı başka ayaklara çiğnetmemek için öleceğim.

Bu toprak sevgisi neden? Yeryüzünün öbür topraklarından bir başkalığı, ayrılığı mı var?

Dedelerimin, ninelerimin yattıkları yerleri bilmiyorum, annemin mezarını yıllar var ki ziyaret etmedim. Fakat onlar, benimle birlikte yaşıyorlar.

Mehmetçik de, aynı tevekkülle bu yolu yürüyor.

Uyuyarak yürüyen Mehmetçiğin rüyasına Kezban girmiyor mu acaba? Mehmetçik, Kezban'ını tekrar görecektir mi? Bu çok şüpheli. Bunu bile bile ölecek. Bunda erkekliğin asıl vazgeçışı var.

Onun uyku dolu, yorgun vücudunu ayakta tutan, toprağa hâkim yürüten kuvvet de bu.

Uzaktaki yıldızlardan biri, Dilşat'ın koyu yeşil gözleri gibi parlıyor.

Yıldızlar, soluk sarı... Neden o uzak yıldız bana koyu yeşil görünüyor?

Koyu yeşil görünen uzak yıldız, bana şimdi Dilşat'tan daha yakın!

Kimin yıldızıydı acaba?

Bunu da düşünmüyoruz.

Acı soğuk çıktı. Yıldızlar dondular. Toprak, yorgun topuklarımız altında kuru kuru çatırdıyor.

Kemiklerimde sızılar dolaşüyor, iliklerim ürperiyor. Bu üşüme ürpertisi değil... Vakit vakit damarlarımı bir alev sarıyor, terliyorum.

Yıldızlar, kar gibi dökülüyor.

Bu beyaz duman gözlerimi yakıyor.

Birdenbire başım bir boşluğa düştü. Gözlerimi açmak istiyorum. Göz kapaklarım yorgun ve ağır. Kirpiklerim birbirine yapışık.

Gözlerimi ovuşturmak istiyorum. Sağ elimi oynatıyorum, solumda katı bir ağırlık var.

Neden soluma dönemiyorum?

“Yastığınız kaydı düzeltiyorum.”

Bu yumuşak ses nereden geliyor? Gözlerimi zorla yarı açarak kirpiklerimin arasından bakıyorum.

Ilık bir beyazlık içindeyim. Bu kar gibi dökülen yıldızların beyaz dumanı değil.

Sesini duyduğum kadın kim? Yastığımı niçin düzeltiyor? Ben nerede yatıyorum?

Korku ile karışık bir şaşkınlık sinirlerimi karıncaladı.

“Neredeyim?”

“Kızılay hastanesindesiniz Vefik Bey.”

Soluma dönemeyişimi, sol kolumdaki katı ağırlığı anlar gibi oluyorum.

“Kolumdan yaralıyım değil mi?”

Yumuşak kadın sesi kulaklarımı bir tüy gibi okşuyor.

“Kemik biraz zedelenmiş.”

“Ne zamandan beri yatıyorum?”

“On sekiz günden beri.”

“Yaram çok mu ağırdı?”

“Büyük tehlike atlattınız. Kolunuzun zedelenmesinden çok, ateşten korkuluyordu. Geçmiş olsun. Kurtuldunuz. Şimdi kendinizi yormayınız, iki gecedir sayıklamıyorsunuz. Doktor bey bugün açılacağınızı tahmin etmişti. İlacınızı vereceğim. Siz istirahat ediniz.”

Gözlerimi kapıyorum. Geniş, ıssız ovaya bir kurum gibi yağan karanlığın içindeyim.

Acaba hâlâ ovayı ikiye bölen, soğukla katılaşmış kırçıl yolun üzerinde omuz omuza vermiş yorgun salıntı ile yürüyor muyuz?

Hangisi rüya?

Ben ovada, boşluğa yuvarlanmadım. Gök boşluğunun kim bilir ne kadar uzaklarından dönüp gelen ve yine kim bilir ne kadar uzaklara gidecek olan yıldızların altında, ufkun karanlık ağzına bir katran külçesi gibi akarak yürüdük, yürüdük...

Yol mu rüya mı, bilmiyorum. Saatlerce sürdü.

Sağır homurtularla karanlıkları tehdit eden top sesleri yaklaşıyor.

Keskin barut kokusu genzimi yakmaya başladı.

Bir rüya uyanıklığı mı? Bilmiyorum. Keskin barut kokusu, omuz omuza vermiş, yorgun bir salıntı ile uykuda yürüyen yürüyüş kolunu canlandırdı.

Kül rengi duman bulutları, yıldızları karartıyor. Bir matem tülü sanki.

Gizlenmiş sönük pırıltılı ışıklar, bize yürüyeceğimiz yolu, varacağımız yeri gösteriyor.

Artık uyumuyoruz. Fakat uyanık da değiliz. Çakıllar, taşlar, çukurlar, hendekler, su birikintileri, çalılar, kovan parçaları arasından, sendelemeden, ayaklarımız bu yola, bu engellere eskiden beri alışıkmiş gibi kolayca, hızla yürüyoruz.

Hepimizde, varacağı yere tez ulaşmak için gizli bir telaş var. Konuşmuyoruz. Varacağımız yerde de konuşmayacağız.

Ne konuşacağız? Artık namlular konuşuyor.

Kör ışıkların alacaladığı yollarda açıkly koyulu gölgeler kımıldanıyor. İleride, dumanlar arasında kıvılcımlar yanıp sönüyor, yanıp sönüyor.

Hücuma kalkmış kıtaların bir uğultu hâlinde sesi geliyor.

“Allah... Allah... Allah...”

Binlerce ağızdan, yürekten koparak çıkan bu iman dolu ses, rüzgârı dağıtarak göğe yükseliyor. Obüsler, havanlar yeryüzünü, bu uğultunun gökyüzünü inlettiği kadar inletemiyor.

Bu uğultu, bu binlerce ağızdan çıkan tek ses, haykırma değil. Binlerce yüreğin imanını göğe duyuruyor.

Bu uğultuda sadece ferdin benliği yok. Kütlenin imanı göğe çarpıyor.

Gökyüzü çatlıyor sanki...

Sıçan yollarından siperlere dağıldık. Obüslerin, havanların hiç dinmeyen homurtularını duymuyoruz. Siper arkadaşlarım gibi ben de gökyüzünü çatlatan uğultuyu dinliyorum.

Benliğim uçuverdi. Adımı sorsalar söyleyemeyeceğim. Kalbim durdu mu çarpıyor mu, bilmiyorum. İçimde ileri atılmak için bir tez canlılık var. Bütün duygum o kadar!

Nereye gideceğim? Nereye atılacağım? Bu, kafamdan geçmiyor. Sadece ileri atılmak istiyorum. Kütlenin sesi, kütlenin imanı beni çağırıyor.

İmanını göklere ulaştıran bu ses benliğimi büyüledi. İçimde kütlenin imanını, kuvvetini duyuyorum. Ferdin, bu büyük, bu yüksek, bu ilahi kuvveti, imanı kendinde bulabilmesi inanılmaz bir şey. Kütlenin içinde kaybolan, eriyen benlik acizle eğilmiyor. Kütlenin gururu ile dikiliyor, şahlanıyor!

O kadar uyanığız ki siperlerin bin bir gürültüsü içinde bir fısıltıyı andıran bir ses, bir kumanda sesi, ileri ve gerilerin-deki bin bir değişik titreşim ışık arasında, gözle görülmeyen bir işaret, hücum işareti dağınık safları sıkıştırdı.

Hücum emri!

Ufkun kurşuniliği üstünde fırça gezdirilen bir tuval gibi kararır, gökyüzü, teker teker uyuyan yıldızlarla serpme yıldız atılmış gibi kıvılcımlanırken, geniş, ıssız ovayı ikiye bölen soğukla katılmış kırçıl yolun üzerinde omuz omuza vermiş bir kalıp gibi yürüdük. Yine bir kalıp gibi siperlerden sıcıyoruz ve omuz omuza vererek ileri atılıyoruz.

Rüzgârı, karanlığı değil, dumanı, ateşi, alevi, ölümü önümüze katmış kovalıyoruz.

Gökyüzü tepemizde çatlıyor. Gökyüzünü yaran, çatlatan bizim iman dolu sesimiz.

Kendi sesimde kütlenin sesini duyuyorum. Sesimin gökyüzüne çarptığını duydukça daha hızla ileri atılıyorum.

Ölüm korkusu yok. Toprak bizi çekemez, göğe o kadar yakınız ki...

Ayağım bir taşa takılır gibi oldu. Sendeledim. Gözlerimin önünde değil, içinde, can evimi yakan bir ateş yandı. Kendisiyle birlikte etrafındaki bütün ışıkları söndürdü, uğultular sustu.

Kap kara bir boşluk. Bir rüya, vehim dünyası.

Tatlı bir serinlik atımı okşuyor. Gözlerimi açıyorum.

“İlacınızı getirdim Vefik Bey.”

“Teşekkür ederim hemşire hanım.”

Bir eliyle başımı doğrultuyor, öbür eliyle elini dudaklarıma yaklaştırarak ilacı içiriyor.

Acı mı? Farkında değilim. Dudaklarım tat duymuyor.

“Bu hastane nerede?”

Hemşire başımı yavaşça yastığa bırakırken gülümsüyor.

“İstanbul’da.”

“İstanbul’da mı?”

Kızılay hemşiresi, bir ana şefkatiyle bana bakıyor.

“Seyyar hastanede çok yatmamışsınız. Şansınız varmış. Hemen kalkan Kızılay vapuruyla İstanbul’a nakledilmişsiniz.”

Onun yumuşak sesi, gözlerindeki ana şefkati, içimi tatlı bir serinlikle genişletiyor.

“Ne garip! Hiçbirini bilmiyorum. Hatta yaralandığımın da pek farkında değilim.”

“Sizi ateş çok hırpaladı. Zedelenen kemik kaynamak üzere.”

Gülüyorum.

“Kolum kırılmış demek.”

Kızılay hemşiresi teselli ederek ellerini ovuşturuyor.

“Çatlamış o kadar.”

Ona bakarken düşünüyorum. İstanbul’da, kendi memleketimdeyim. Acaba beni arayan olmamış mı? Yaralandığımı, hastanede yattığımı nereden bilsinler? Nasıl ararlar? Benden mektup alamayınca öldüğümü sanmışlardır.

Babam, üvey kız kardeşim Samime gözlerimin önüne geliyor. Kim bilir ne kadar üzölmüşlerdir? Belki üvey annem de ölüme acımıştır.

Dalıp düşündüğümü gören hemşire kafamdan geçenleri sezmiş gibi doğruluyor.

“Sizi kaçıtır beybabanız, kız kardeşiniz aradı.”

Ben de doğrulmak istiyorum.

“Aradılar mı?”

Sesim titriyor. Fakat içimin titreyişinden utanmıyorum. Kızılay hemşiresi böyle sahnelere öyle alışık ki gayet tabii buluyor.

“Aramaz olurlar mı?”

“Acaba kimden duymuşlar?”

“Arkadaşınız yazmış olacaktır. Kız kardeşiniz sizi çok seviyor Vefik Bey.”

“Çok iyi yürekli kızdır.”

“Kardeş sevilmez mi?”

“Üvey kardeşimdir hemşire hanım.”

Kızılay hemşiresi şaşarak gözlerini açıyor.

“Hiç üvey kardeşe benzemiyor, öz kardeşiniz gibi.”

“Öyledir.”

“Bir zabıt arkadaşınız da aradı ama ismini bilmiyorum. Belki başhekim bey bilir.”

Hemşirenin siyah gözlerinin içine bakıyorum. Ona, “Koyu yeşil gözlü bir genç kız da aradı mı?” diye sormak istiyorum.

Soramıyorum. Bir el çenemi sıkıyor sanki...

Dilşat, duymamış olamaz. Dilşat, Samime ile konuşur. O hâlde...

Bunu düşünmemek daha iyi.

Fakat onu düşünmemek mümkün mü?

Kızılay hemşiresi yastığımı düzelterek, “Artık fazla konuşup yorulmayınız,” diyor.

Dilşat neden beni aramadı? Acaba hasta mı?

Bunu düşünürken kafamın içinde bir yıldız parladı, söndü. Yolu, yürüyüş koluyla yürüdüğümüz karanlık yolu hatırladım.

Soğukla katılaşmış, topuklarımız altında kuru kuru çıtırdayan kırçıl yolun üzerinde karanlığı önümüze katmış yorğun bir salıntı ile omuz omuza bir kalıp gibi yürüyoruz.

Uzaktaki yıldızlardan biri, Dilşat’ın koyu yeşil gözleri gibi parlıyor. Yıldızlar, soluk sarı... Neden o uzak yıldız bana koyu yeşil görünüyor?

Koyu yeşil görünen uzak yıldız bana şimdi Dilşat’tan daha yakın.

Bir yıldız aktı. Gökyüzünü yırtan bir altın iğne gibi kaydı, sönüverdi.

Kimin yıldızı acaba?

Gökyüzünü yırtan altın iğne, kızgın bir şiş gibi beyne saplanıyor.

Yoksa, Dilşat’ın yıldızı mıydı?

“Neniz var Vefik?”

“Niçin soruyorsunuz hemşire hanım?”

“Yüzünüz sapsarı oldu. Kolunuz ağrıyor mu?”

“Hayır.”

Kızılay hemşiresi biraz evvel benim ona baktığım gibi gözlerimin içine bakıyor. Ah, bu bakış...

Gözleriyle bana soruyor. Cevabını beklemeden soruyor.

Konuşarak sorsa cevap almayacak. Bunu biliyor ve gözlerinin hiç yanılmayacağını da biliyor.

İlk gördüğü dertli hasta ben değilim ki...

Kızılay hemşiresi hâlime acımış olmalı, gözlerini indirdi. Yavaş, teselli eden bir sesle, “Düşünmeyiniz,” dedi.

Beynime saplanan kızgın şişi çekip çıkarabilsem, hiçbir şey düşünmeyeceğim.

Hemşireye, “Bir şey düşünmüyorum,” diyemiyorum. Kalbimden geçenleri onun keşfetmesinden korkuyorum. Artık bana bakmadığı hâlde ben gözlerimi kapıyorum.

Hayır! Saçma düşünüyorum. Dilşat hasta değildir, onun yaşamakta olduğunu düşünmek bana yetişir.

“Babam, üvey kız kardeşim geldikleri zaman nasıldılar? Yüzleri gülüyor muydu? Yaslı mıydılar? Ben dalgın yatarken neler konuşuyorlardı?”

Sormak, sormak, sormak istiyorum. Fakat hemşirenin ta içime bakan, içimi gören gözleri beni korkutuyor, çenemi tutan el daha insafsızca sıkıyor.

“Hemşire hanım, ziyaret günleri ne gün?”

Cevap yok.

Gözlerimi yarı açıyorum. Hemşire odadan çıkmış.

Beyaz badanalı küçük odada bir kişilik beyaz karyolada, beyaz çarşafın içinde kendi kendime kalmadım, yalnız değilim.

Kafamın doğurduğu vehimler, bazen ses, bazen karaltılar hâlinde odanın boşluğunu dolduruyor, beyazlığını karartıyor.

Dilşat'ı düşünürken, emirberim² Ahmet oğlu Ahmet'in, Süleyman Çavuş'un, yüzbaşım Demir Bey'in seslerini duyar gibi oluyorum. Neler söylüyorlar, anlayamıyorum. Fakat bu candan, aşına seslerin karışık ahengi yüreğimi ateş ateş yanan bir yaranın tımar edilmesi gibi serinletiyor.

Onlar ne oldular? Yaralandılar mı? Öldüler mi? Hâlâ yaşıyorlar mı?

Benim yaralandığımı, Kızılay hastanesinde yattığımı haber veren hangi arkadaşım?

Ahmet oğlu Ahmet beni hem babası hem çocuğu gibi se-verdi. Benden ayrıldığına çok üzülmüştür.

Ben onu hep, "Oğlum," diye çağırırdım. O da bana içinin bütün sevgisi, bütün bağlılığı ile, "Beyim!" derdi.

Bazen bu 'beyim,' deyiş, 'oğlum,' ahengini alırdı.

Korunaklı yerlerde paltosuz çıktığım olurdu. Hep beni mi takip eder, nedir? Birkaç adım yürüdükten sonra, onun sesini duyardım.

"Beyim, üşürsün. Zehir gibi esiyor."

Bunu söylerken gür kaşları hafif çatık, alını hafif kırışmış, sesi dargındır; eğer babam da, "Oğlum üşüyeceksin," dese, ancak bu kadar şefkatle söyleyebilir.

Geceleri yatacağım zaman Ahmet oğlu Ahmet yerimi hazırlar, sonra üstümü sıkıca örter, tembih etmeyi unutmaz.

"Mataranızın suyunu tazeledim emme siz yine azca için, soğuk karnınızı sancıtır belkilim."

Bir gece, yağmurdan ıslanmış kaputuma bürünüp kıvrılmıştım. Ahmet oğlu Ahmet tepeme dikildi.

"Beyim, çıkarın kaputunuzu. Size velense³ getirdim."

² Emir erim.

³ Kalın, uzun tüylü battaniye.

“Kimin velensesi bu?”

Ahmet oğlu Ahmet bıyıklarını elinin tersiyle kurular gibi siliyor, kara gözlerini dudak kenarlarına doğru indirerek gülümsüyor.

“İşim var Ahmet.”

“Şöyle ayak üzeri birkaç lokma yiyiverin. Aç durmak olmaz. Vücuttan düşersiniz.”

Bir gün Ahmet oğlu Ahmet’e sordum.

“Ahmet, sen ne zaman uyuyor, ne vakit yemek yiyorsun?”

Kara üzüm gözlerini kırıştıırarak baktı.

“Sayenizde beyim, yemek de yiyorum, uyuyorum da.”

“Uykudan gözümü açınca seni görüyorum. Nereye gitsem hemen hemen peşimde gibisin.”

Ahmet oğlu Ahmet cevap vermiyor. Onun susuşunda, “Sen bana bakma!” manası var.

Evet, bu erkek insan, bu kısa boylu tunç adam, bedensel ihtiyaçlara omuz silkecek kadar kuvvetli. Onu açlık, susuzluk, yorgunluk, uykusuzluk kolay yıkamaz.

Fakat bir şarapnel misketi, bir cılız kurşun, bu tunç vücudu yıkabilir.

Eğer Ahmet oğlu Ahmet ölmüşse yanacağım.

Takım çavuşum Süleyman Çavuş da tunçtan dökülmüş bir heykeldir.

Bölük Kumandanı Yüzbaşı Demir Bey, Süleyman Çavuş’u ta Balkan Savaşı’ndan tanıyor. Bu iki eski silah arkadaşı biri birlerini öyle seviyorlar ki...

Yüzbaşayı düşünceli gören Süleyman Çavuş ona usulca sokuluyor.

“Bir emrin var mı yüzbaşım?”

Onun sesini duyunca Demir Bey dalgınlıktan kurtuluyor.

“Nöbetçiler haber verdiler. Karşımızda kazmalar işliyor-muş. Acaba lağım mı kazıyorlar?”

Süleyman Çavuş umursamıyor.

“Bakarız yüzbaşım, sen tasarlanma.”

Yüzbaşının dalgın yüzü neşeleniyor.

“Süleyman, sen bir bak bakalım.”

Harbe girdiğimizden beri hepimiz biliyoruz ki düşmanın birçok modern cihazları var. Topraktaki en küçük sesleri ve hareketleri kaydeden, gösteren bu aletler sayesinde nereden lağım açıldığını, nerelerde yeni, gizli siperler, yollar, tüneller kazıldığını öğreniyor.

Biz, ancak gözlerimiz ve kulaklarımız ile karşı tarafı kontrol edebiliyoruz.

Süleyman Çavuş, yüzbaşının yanından ayrıldıktan sonra mangalardan birinin temiz karavanalarından birini aldı, ileri sipere doğru yürüdü.

Adım adım onu takip ediyorum. Süleyman Çavuş, arada bir ayaklarının ucuna basarak karşı tarafı gözetliyor. Bir yere geldi, durdu. Karavanayı toprağa, kulağını da karavanaya dayadı dinledi.

Çok geçmedi, başını kaldırdı. Dudak büktü ve böyle birkaç adım ara ile toprağı dinledi. Nihayet bir yerde alaka ile durdu, vücudunun gerildiğini, omuzlarının kısılışından anlı-yordum.

Başını kaldırdığı zaman yüzü gülüyordu, benim kendisi-nin peşinden geldiğimi biliyordu.

“Beyim,” dedi. “Buldum.”

Kasaturasını çekti, ucu ile karavanayı dayadığı yere bir işaret çizdi.

“Tam bu hizadan lağım kazıyorlar.”

İçimden buna inanmak gelmemişti. Fakat kazmalar işleyip de karşı lağım keşfediliverince hayretten donup kaldım.

Süleyman Çavuş hiç övünmüyordu.

“Kulak alışkanlığı beyim... Asker ocağında bunca yıl piştik. Artık bu kadarı bilmeyelim mi?”

Yüzbaşı Demir Bey benim hayretime gülmüştü.

“Sen daha ne gördün ki...”

Ben de gülümsemiştim.

“Az zamanda çok şeyler gördüm yüzbaşım.”

Demir Bey dolgun bıyıklarının uçlarını burarak başını sallıyor.

“Çok şey görmüş sayılırsın. Ama daha Mehmetçiği öğrenemedin.”

Öne eğdiği başını biteviye sallıyor.

“Mehmetçiği daha anlamadın. Onu aptal sanırsın. Görünüşte belki öyledir. İnanma sakın. O, dünyanın en zeki, en kurnaz mahlukudur. Yalnız gösterişi sevmez. Hatta kıymetinin yüzüne karşı söylenmesinden de hoşlanmaz. O bir âlem-dir, yakından tanınmalısın. Tanıdıkça anlayacaksın. Fedakârlığı, feragati, mertliği, yiğitliği hep sessizcedir. Gösteriştan kaçır.”

Yüzbaşımın hakkı varmış. Mehmetçiği yakından, hem çok yakından tanıdım. Ve tanıdıkça, onun hakkındaki, mayasındaki yüksek, eşsiz cevheri tanıdım.

Yüzbaşım da o zamana kadar gördüğüm, tanıdığım insanlardan çok ayrı bir insandı. O da fedakârlıkta, feragatte,

mertlikte, yiğitlikte Mehmetçikten geri kalmıyordu. Onun en büyük korkusu, ağır yaralanmaktı.

“Savaşta cephe dışı kalırsam yanarım vallahi! İnsan ya namusuyla, erkekçe ölmeli yahut namusuyla erkekçe yaşamalı... Sakatlanmak, paçavra dönmek kötü.”

Küçük, önemsiz yaralara biraz sinirleniyordu.

“Yine doktorların nazını çekeceğiz.”

Ona, bir iki önemsiz yara için seyyar hastanede yatmasını teklif eden doktora kızmıştı.

“Hastanede yatamam. Boş yatağınız çok galiba. Benden daha muhtaçları var. Onları yatırınız.”

Bir gün, sol omuzunu bir kurşun sıyırmıştı, sargı yerine bile gitmedi. Sıhhiye çavuşunu çağırdı.

“Şunu bir tentürdiyotla sarıver.”

Yarasının sancıdığı, gözlerinin vakit vakit kendiliğinden yaşarivermesinden anlaşılıyordu. Fakat o hiç sükûnetini, temkinini bozmuyordu.

Soracak oldum.

“Yüzbaşım, yaranız ağrıyor mu?”

En hiddetli anlarında bile parlamayan yüzbaşımın sesi değişmişti.

“Ağrımıyor. Ağrısa da ne olur sanki?”

Bana, bir kere bile ailesinden, çoluğundan, çocuğundan bahsetmemişti. Acaba bekâr mıydı? Evli de olsa, o geriye düşünmüyordu ki... Neferleri, onun çocuklarıydı.

Yüzbaşının bir şeye canı sıkıldığını gören neferler korkudan çok, onu üzdüklerine yanarlardı.

Alçı içindeki koluma bakarken, yüzbaşımı düşünüyordum.

“Sakatlanmak kötü!”

Yüzbaşımın tok sesi kulaklarımda çınlıyor. Onun, Mehmetçiği, kendi çocuğu kadar, belki de daha fazla sevmesini, şimdi, şu tek yataklı hastane odasında, içimi dinlerken daha iyi anlıyorum. Onun ailesi var mı? Bilmiyorum. Fakat benim babam, üvey kardeşim, üvey annem var. Babamın evi yıllardan beri benim sıcak aile ocağım değil.

Annem öldükten sonra, babamın kurduğu yeni yuvaya ısınamadım. Belki ısınırdım. Gel gelelim, üvey annem beni evden, hatta babamdan bile soğuttu. Babamla beraber kasa-ba kasaba, vilayet vilayet dolaşmak istemedim. İstanbul’da yatılı liselerden birine girmek istedim. Babam, bir mülkiye kaymakamının sınırlı bütçesini pek ince hesaptan geçirmedi, beni hemen İstanbul’a gönderdi.

Evden uzaklaşmam üvey annemi sevindirmişti. Babam biraz üzüldü. Arkamdan sıcak gözyaşı döken, yalnız üvey kardeşim Samime oldu.

Samime’yi öz kardeşim gibi seviyordum. Birbirimizi hiç kırmamış, incitmemiştik.

Üvey annem Sabire Hanım aksi, ters bir kadındı. Kendi kızını da üvey kız gibi hırpalıyordu. Annesinden azar işittiği, hırpalandığı zamanlar, Samime’yi ben teselli ederdim.

Babam sessiz insandı. Karısının şirretliği karşısında, şaşkına dönmüştü. Kavgayı sevmeyen, hatta bağıra bağıra konuşmasından hazzetmeyen, uysal, yumuşak başlı adam, en küçük şekilde bile açığa vurmaya korktuğu, her gün zehri artan ıstırabının yorgunluğu içinde, miskin denecek âciz bir boyun eğişle yaşıyordu.

Durduğu yerde tozların yiyip erittiği eşyalar gibi, babam da ruhuna, sinirlerine çöken gizli ıstırabı söküp atamıyor, durduğu yerde, kendi kendine eriyordu.

Babama kızmıyor, gücenmiyordum. Çocuk yaşımdan, onun ruhundaki yorgunluğu, bezginliği sezmiştim.

Babam, “Oğlum,” derken, suçundan utanan bir insan eksikliği ile gözlerini başka tarafa çevirirdi.

Sabire Hanım hayattan, insanlardan ne istiyordu? Galiba, bunu kendisi de bilmiyordu. Bu kadın ne ile memnun, ne ile mesut olabilirdi? Bunu hiç anlayamadım.

Acaba yaratılışındaki zıtlıkları kendisi de tahlil edemediği, kendisi de keşfedemediği için mi titizleniyordu?

Bazen şefkatli görünüyordu. Fakat bu hâli çok sürmüyordu. Biraz evvelki yumuşaklığa kızmış gibi, eskisinden daha sertleşiyor, daha barut kesiliyor, etrafını kasıp kavuruyordu.

Hiddetinin, şirretliğinin nerede başlayıp nerede bittiği belli değildi. Kızdığı anlarda deliye dönüyordu. O vakit şahıslar, hadiseler gözünden, kafasından siliniyor, rast geldiğine çatıyordu. Hizmetçiye kızıyor, kocasına bağırıyor, kocasına hiddetleniyor, hizmetçi kızı azarlıyordu.

Bana pek çıkışamıyordu. Babamın miskinliği huyumu değiştirmişti. Her gün içim isyanla doluyordu.

Bir gün üvey annemin haksız yere çıkışmasına tahammül edememiş, evden kaçmışım. Babam, iki gün, beni memurlar, jandarmalarla aratmış.

Ben eve çamaşır yıkamaya gelen Ayşe Nine’nin dağ yolundaki kulübesine gitmiş, saklanmışım.

Ayşe Nine beni görünce şaşırmıştı.

“Nereden çıktın oğul?”

Ona üvey annemin densizliğini, evden kaçtığımı anlatınca duraklamıştı.

“Analığın çok dirliksiz karı, oğul. Ama baban telaşa düşmez mi?”

Hırçındım, sinirlerim gergindi.

“Düşerse düşsün.”

Ayşe Nine’nin toprak kulübesinde geçirdiğim iki geceyi hiç unutmuyacağım. Fakir kulübenin sessizliği, içimin yarasını bir pamuk gibi sarmıştı. Ayşe Nine’nin bol biberli tarhana çorbasını, bizim evin yağlı, etli yemeklerinden daha çok tat duyarak yemiştim.

Ayşe Nine beni evinde fazla tutmaktan çekiniyordu. Babamdan pek fazla korkmuyordu. Fakat üvey annemin şirretliği, onu öyle yıldırılmış ki ellerini ovuşturuyor, başörtüsünün uçlarını ısıyor, korka korka gözlerini açıp kapıyordu.

“Analığın beni komaz öldürür.”

“Sanki beni çok sever de.”

Yaşlı kadın, başını sallayarak bana hak verdi.

“Sevmez emme öyle görünmek işine gelir de...”

Ah, bu Türk kadınının insanlığı! Korkmasına rağmen benim hayrım için de olsa ‘Tanrı misafiri’ne, “Artık, evine git,” diyemiyor, hatta küçük bir imada bile bulunamıyordu.

İsyanım biraz yatışmıştı. Ayşe Nine’nin kulübesinde daha ne kadar kalabilirdim?

Benim yüzümden onun söz işitmesini istemiyordum. Eve dönmeye karar vermiştim. Babamın beni nasıl karşılayacağını düşünüyordum. Üvey annemin neler diyeceği de umurumda değildi. Samime’yi çok özlemiştim.

Ayşe Nine kulübesinden ayrılışıma çok sevinmiş görünmedi. İçinden elbette sevinmişti. Fakat bunu dışarıya vurmayı bir misafire karşı hakaret sayıyordu. Kapıdan çıkarken beni bağına bastırdı.

“Oğul, ne de olsa evindir. Analığınla hoş geçin. Baba duası alırsın.”

Onun ne demek istediğini o gün anlayamamıştım. Fakat yıllar geçtikten sonra Ayşe Nine'nin sözündeki büyük hakikati anladım.

Analığımın hoş geçinmekle baba duası aldım.

Babam bana karşı daima minnet duydu. Kendi acısına üvey ana-üvey evlat kavgası zehrini de katmamıştım.

Ayşe Nine'nin kulübesinden çıkıp da kasaba yolunu tuttuğum zaman iki günlük kaçışımın kasabaya saldığı telaşı anladım, ürktüm. Kasabada herkes beni tanıyordu. Beni görünce garip garip bakıyorlar ve fısıldaşıyorlardı. Çarşıdan geçerken dükkânların kapıları açılıyor, başlar uzanıyordu.

Çeşme meydanında jandarma çavuşu ile karşılaştım. İri boylu çavuş kollarını açarak bağırdı.

“Neredeydin küçük bey? Ararız seni tam iki gündür. Telaş eder durur beybaban!”

Elimden tutmak istiyordu.

“Götüreyim, gel seni.”

Ben elimi çekmiştim.

“Çavuş, kendim giderim.”

Kaymakam beyin oğluna küçük de olsa ısrar edemezdi. Ben yoluma devam ederken, onun arkamdan yavaşça söylendiğini duydum.

“Zorlu çıktı bu çocuk. Dik başlıdır, tam erkek olacak be. Değildir babası gibi!”

Rumelili çavuşun bu iltifatı, o gün koltuklarımı kabartmıştı. Babam gibi olmak istemiordum.

Evin kapısını çalarken iki gece nerede kaldığımı söyleyip söylememekte hâlâ tereddüt ediyordum.

Kapıyı Samime açmıştı. Beni görünce bir çığlık kopardı.

“Ağabey, neredeydin?”

Şiş gözlerinden çok ağlamış olduğu anlaşıyordu. Boynuma atılarak ağlamaya başladı.

“Başına bir kaza mı geldi diye öyle merak ettik ki... Beybabam hastalandı, yatıyor. Annemin de başı ağrıyor, alnını çattı. Çok üzüldük.”

Babamın hastalanması canımı sıkıyordu. Üvey annemin başının ağrısı sinirdendi. Kendisine kafa tutulmuş olması, onu büsbütün çileden çıkarmıştı, muhakkak.

Samime’yi öptüm, okşadım.

“Bir deliliktir yaptım işte.”

Babam acı söz söylemedi, sadece süzgün süzgün baktı.

“Çok merak ettik oğlum.”

Üvey annem gücenmiş gibi davrandı.

“Biliyorum, bana incindin. Ben seni severim. İnsan anesine gücenir mi? Hem benim sinirli olduğumu biliyorsun. Parlar sönerim. Sen aldırış etme. Ana evlat bir ev içinde yaşıyoruz. Birbirimizin huylarına alışmazsak rahat yaşayabilir miyiz? Karşılıklı idare edeceğiz.”

O günden sonra üvey annemle barışmıştık. Artık çıkışmıyordu. Fakat hıncını Samime’den alıyordu.

Arada ezilen Samime’ydi. Bazı günler, üvey annemin beni hırpalamasını istiyordum. Lakin içimde babamın miskin boyun eğişine karşı duyduğum isyan, Samime’yi kurtarma engel oluyordu.

İki geceyi nerede geçirdiğimi babam sormamıştı. Üvey annem gayet ustalıkla ağzımı aradı ve çocukluk saflığımdan istifade ederek istediğini öğrendi. Sabire Hanım, artık Ayşe Nine’yi çamaşıra çağırmıyordu. Ondan bu suretle öç almış oldu.

Ben, bu öç alışın neden sonra farkına varabilmişim. Kendisini benim ele verdiğimi sanmaması için, bir gün gizlice Ayşe Nine'nin kulübesine gittim.

Yaşlı kadın beni görür görmez telaşlanır gibi oldu.

“Oğul, yine nereden böyle?”

Bunu, “Yine mi evden kaçtın? Yine mi başımı derde sokacaksın?” şeklinde bir şikâyet gibi anlamamdan korktu. Kuru, buruşuk, sarı yanaklarını hasta bir pembelik kapladı, kekeledi.

“Buyur oğul, hoş geldin.”

Suçunu bağışlatmak için beni nasıl ağırlayacağını bilemiyordu.

Ona her şeyi olduğu gibi anlattım. Kenarları kırış kırış sönük gözlerini kırpmadan dinledi. Verdiği hüküm şu oldu.

“Oğul, sen iyi yürekliisin. Analığın senin ağzını aramasa da sen yine söylemeliydin. Dilin yalana alışmasın. Allah ne yazdıysa, o olur. Kul kula ne edebilir ki? Allah'ın verdiği rızık, kul kesemez.”

Sonradan öğrendim, Ayşe Nine düşmüş bir eşraf kızıymış. İhtiyar hâlinde el kahrı çekiyor, fakat avuç açmıyordu. Benim çocuk yaşındaki isyanımı anlaması, bana hak vermesi sebepsiz değilmiş.

Babam, mesleği gereği yer değiştirildikçe üvey annemi yeni sinir nöbetleri tutuyordu. Bir kasabadan başka bir kasabaya kâh yaylı ile, Çeçen, öküz arabalarıyla, kâh kağnı ile, kâh da katır sırtında göç etmek zor ve yorucuydu. Fakat üvey annem yol yorgunluğuna, uykusuzluğa pek aldırış etmiyordu. Onun sinirlerini bozan eşya toplama, yeni eve taşınmaktı. Göç ederken kırılıp dökülenleri günlerce değil, aylarca unuttuyordu.

Mala kıymet veren bir kadın olsaydı onun böyle yanıp yakılışına belki hak verirdim. Babamı üzmemek için mi şikâyet ediyordu acaba?

İstanbul'a gelmek, liseye girmek beni yeni bir âleme attı. Küçüklüğümden beri kendimde okumak hırısı, hevesi duyuyordum.

Fakat babamın eline bakmamak, tekrar onun evine dönmek, üvey annemle bir çatı altında yaşamamak için her gün bir parça daha artan bir hırsla, bir hevesle çalışıyordum,

Hafta izinlerinde babamın eski arkadaşı Sinan Paşa'nın konağına gidiyordum. Önceleri, yalnız cuma günleri, birkaç saat oturup konuşmak için uğruyordum. Biraz sonra Sinan Paşa bana gücendi.

“Sen bizi yabancı tutuyorsun, oğlum. Bir hafta mektebinde kapanıyorsun. Elbette bunalırsın. Biraz değişiklik ister. Perşembe akşamları çık, cuma geceleri konakta kal.”

Değişik çevreye benim de ihtiyacım vardı. Fakat konağın manasız, gürültülü kalabalığından korkuyordum. Orada, kimse kimse ile dost değildi. Herkes birbirine mevkiine, vaziyetine, hâline göre güler yüz gösteriyor, iltifat ediyordu. Lakin samimi tek insan yoktu.

Paşanın iltifatına fazla önem vermedim. Yine eskisi gibi cuma günleri uğruyorum. Günün birinde babamdan mektup aldım. Sinan Paşa benim kendisini yabancı tutuşumdan babama şikâyet ediyormuş. Babam her zamanki uysallığı, yumuşaklığı ile yazıyordu.

“Oğlum, Sinan Paşa benim çocukluk arkadaşımıdır. Ona hiç sıkılma, para da iste. O bilakis memnun olur. Onu tanıdıkça ne kadar iyi adam olduğunu anlayacaksın. Sinan Paşa seni kendi çocuklarından ayırt etmez. Onun konağı senin de evindir. Kendi evinmiş gibi git.”

Babamın mektubuna acı acı gülmüştüm. Konak ve ev... İkisi, hele o zamanın gidişine göre birbirlerinden ne kadar ayrı, uzak şeylerdi, Sonra bana, “Kendi evinmiş gibi git,” diyordu.

Kendi evimin benim için bir cehennem olduğunu babam bilmiyor. Hâlimizi birbirimize anlatmamıştık. Zaten bu açıkça söylenmeye lüzumu olmayan bir şeydi. Ne babamın hatırını kırmak ne de Sinan Paşa’yı gücendirmek için, hafta başları konakta kalmayı kararlaştırdım. Paşanın kızı küçük Dilşat’la arkadaş olmuştuk.

Dilşat, uzun kıvrık kirpikleri, koyu yeşil gözleri, koyu siyah pırıl pırıl saçları, ince dudaklı küçük ağzıyla, insanı baktıkça kendisine bağlayan bir kızdı. Delişmen değildi, içi dışı bir konuşuyordu. Daha çocuk olduğu için mi samimi görünüyordu, yoksa doğuşunda mı vardı?

Ona bağlanışım biraz da bana üvey kardeşim Samime’yi hatırlattığı içindi. Dilşat’ın Samime’yi andırır tarafı yoktu. Samime’nin dalgın bakışlı ela gözleri, kumral saçları vardı. Fakat ikisinin sesinde bazen öyle bir benzerlik duyuyordum ki hangisi ile konuştuğumu şaşıırıyordum. Bu ses benzerliği beni aldatmakla kalmıyor, avutuyordu. İnsanlardaki şefkat ihtiyacının nasıl derin bir ihtiyaç, ruhsal bir zorunluluk olduğunu ben bu ses benzerliğinde anlamıştım.

Annem ben çocukken ölmüştü. Annemin kucağında yatığım zamanları o kadar silik hatırlıyorum ki onun öpüşlerindeki, kucaklayışlarındaki sıcaklığı ve kokuyu içimde sürekli, bir an için olsun, duyamıyorum.

Annem nasıl bir kadındı? Babam ona karşı da üvey anne karşı olduğu gibi miskin miydi? Annemi çok mu sevmişti acaba? Bu vakitsiz ayrılık mı onu böyle miskin bir boyun eğişe sürüklemişti? Yoksa, bu yumuşak başlılık, eski bir yılgınlığın tesiriyle ikinci huy hâline mi gelmişti?

Babam eğer konuşkan bir adam olsaydı, belki ağzından kaçacak birkaç sözle bir şeyler öğrenebilirdim. Konuşmuyordu. Onun konuşmaması, çocukluğumu hatırasız bırakmıştı.

Babama soramıyordum. Sorsam da söylemeyecekti. Üvey annem onu o kadar sindirmiş ki yalnızken bile sesini akort ediyor, söyleyeceklerini uzun uzun düşünüyordu.

Annemin bir resmini de görmedim. Acaba o kadın çocukluğunda da bir fotoğraf çıkartmamış mıydı?

Babam beni seviyordu. Fakat onun sevgisi de sessiz, hareketsiz, hatta manasızdı. Beni okşarken korkuyor gibiydi.

İncitmeyen, okşayan sesi, üvey kardeşimden duymuştum. Beni Dilşat'a yaklaştıran da o incitmeyen, okşayan sesin benzerliği oldu.

Dilşat beni meşgul ediyordu. Ben de onu eğlendiriyordum. İkimiz de arkadaşlığımızdan memnunduk.

Küçük kızın benim gibi konaktan hoşlanmadığını anlıyordum.

Perşembe akşamları beni konağın selamlık kapısında bekliyordu.

“Vefik Ağabey, sen yokken neler oldu!”

Dört yıl böyle geçti. Dilşat'la daha dost, daha arkadaş olmuştuk. Fakat ne yazık ki o büyüyor, serpiliyor, genç bir kız oluyordu.

Beni tıpkı Samime gibi kucaklıyor ve bir solukta haftanın -kendince mühim gördüğü- hadiselerini anlatıyordu.

Hafta izinlerinde, konakta kaldığım geceler, konağın haremle selamlığı arasında, paşanın büyük mabeyin odasından selamlık tarafına giden dar sofanın nihayetindeki odada yatıyordum.

Bu duvarları güvezi ince çuha kaplı, geniş, yüksek pen-

cereli, tavanı nakkaş resimleri ile süslü, yeri Gördes halısı döşenmiş odayı daima hatırlayacağım.

Paşanın baş kalfası, bir ‘özel iltifat’ olarak odayı kendi eliyle hazırlardı. Gümüş tepsi içinde elmastıraş sürahi ile bardağı baş ucuma koyduktan sonra, bir eksik olup olmadığına dikkat eder, “Allah rahatlık versin, küçük bey!” diyerek çekilirdi.

Bunun bir ‘özel iltifat’ olduğunu paşa ölünce anlamıştım. Babamın insanlar hakkındaki hükümlerinin isabetini de biliyordum. Yalnız eski arkadaşları için, “Onu tanıdıkça seveceksin,” demekte haklıymış.

Paşa, babamdan birkaç yaş büyüktü. O da babam gibi sessiz, uysal, yumuşak başlıydı. O nasıl olup da mülkiye paşalığına yükselmişti de babam hep yerinde saymıştı? Bu muammayı çözmekte gecikmedim. Paşa insanların huyunca gitmeyi biliyordu. Fakat bunu zekâsıyla, tecrübeleriyle keşfetmişe benzemiyordu. Onun yaradılışının lütfu sayesinde yükseldiği muhakkaktı.

İradesi zayıftı. Etrafını ancak yaradılışının ‘nabza göre şerbet vermek’, ‘mizaca göre hareket etmek’ kuvvetiyle idare etmişti. Ölür ölmez bu hakikat anlaşıldı. Yıllarca ve yıllarca geceli gündüzlü bir arada yaşayan insanlar, birbirlerine alışmış, ısınmış olması lazım gelen topluluk dağılıverdi. Dostlar hemen birbirlerine düşman oluverdiler.

Bu, birbirlerine bağlı oldukları sanılan insanların, birbirlerine hemen düşman kesilivermeleri acı değil, gülünç bir manzaraydı.

Ben, buna memnun olmuşum, gülüyordum. Çünkü onların nihayet bir kere olsun samimi olduklarını görmüştüm.

Bu dağılıştan perişan olan Dilşat’tı. Dilşat iyi büyümüş-tü, lakin refah, onu hâlâ çocuk bırakmıştı. Şaşkına dönmüş, anlayamıyordu.

“Vefik Ağabey... Safnaz Kalfa, Dilruba ile saç saç baş başa. Hâlbuki paşa babam sağken birbirlerini sever, sayarlardı. Onlara ne oldu birdenbire? Geçen gün, Kahya Hurşit Efendi bir hesap yüzünden anneme çıkışmaz mı? Anneme de şaştım.”

“Neden Dilşat?”

“Dili tutuldu, bir şey söylemedi. Eskiden olsaydı, hemen kovardı. Anneme çıkışmak, onun ne haddine... Azmi ağabeyimi hiç sorma!”

“Ne yapıyor?”

“Para diye annemi çok üzüyor. Azmi ağabeyimi hiç sevmiyorum.”

“Neden Dilşat?”

Kulağıma fısıldıyor.

“Kâğıt oynuyormuş! Geçen gün annemin yüzüne, ‘Babamın mirası değil mi, yerim elbette!’ diye bağırmasaydı mı?”

“Sen bunları duy da yine duymamış ol Dilşat.”

Dilşat çenemi okşuyor, koyu yeşil gözlerini kapayarak içini çekiyor.

“Keşke asıl ağabeyim sen olsaydın.”

O konuşurken Samime’yi hatırlıyorum. Üvey kız kardeşim de böyle söylerdi.

“Keşke sen benim asıl ağabeyim olsaydın.”

“Ben, senin kardeşin değil miyim?”

“Kardeşimsin ama ne kadar olsa üveylik var.”

“Üveylikten ne çıkar? Ana baba bir kardeş olsaydık, ben seni yine bu kadar severdim.”

“Ben de üvey ağabey”

Dilşat'ın içi yanarak söyleyişi hüznüme dokunuyor.

“Kan yakınlığının ehemmiyeti yok, Dilşat. Sen ruh yakınlığına bak.”

Ruh yakınlığı... Bunu söylerken sesim burkuldu. Zaman geçtikçe, Dilşat'la aramızdaki ruh yakınlığı değişiyor, başkalaşılıyor. Onu artık kardeşim gibi sevmiyorum. Sevgimdeki bu değişikliği Dilşat da seziyor mu acaba?

Bunu sormak tehlikeli. Sevgimdeki değişiklik, beni korkutuyor.

Dilşat'ı sevemez miyim? Sevsem de sonu yok. Zengin paşa kızı fakirle evlenir mi? Dilşat alçak gönüllü bir kız. Paraya fazla bağlılığı yok. Fakat annesi Fehamet Hanım beni kızına layık görmez ki.

Fehamet Hanımefendi kibrin, gururun timsali bir kadın. Onu para o kadar şımartmış ki fakirlere hakaret etmeyi bir hak olarak tanıyor. Kimin kızı? Soyu soppu belli mi? Hangi tesadüf onu paşanın kucağına atmış? Bilmiyorum. Belki benim gibi kimse de bilmiyor. Hırsının dehşetini, soyunun adiliğini, mayasının bozukluğunu ortaya koyuyor. Kibriyle konakta herkesi kendinden tiksindirmiş. Onu seven tek kişiye rastlamadım. Korkularından kimse açık açık onun aleyhinde söylemiyor. Fakat sinsi imalar, manalı bakışlarla herkes içini döküyor.

Sevilmediğini, kendisinden tiksiniildiğini, acaba Fehamet Hanımefendi de biliyor mu? Hırçın küstahlığının her gün biraz daha artması, ihtimal bundan olacak. Ona da acıyorum. Sevilmemek ve sevilmediğini de hissetmek, hoş bir şey olmasa gerek.

Sinan Paşa'yı nasıl avucunun içine alabilmiş? Üvey anemi hatırlatan çok hâlleri var. Mülkiye Paşası Sinan Paşa ile Mülkiye Kaymakamı Ferhat Bey, bu iki eski arkadaşın memuriyet hayatında değişen talihleri, evlilik hayatında değişmemiş!

Sinan Paşa'yı, zengin olduğu için, babama nispetle daha talihli buluyorum. Zavallı paşa öldüğü zaman, "Biçare kurtuldu," dedim. Babam ölünce de böyle bir teselli mi duyacağım?

Sinan Paşa'nın ölümü konağın havasını bozmakla kalmamış, benim rahatımı da kaçırmıştı.

Aradan iki hafta geçmişti, yatağımın selamlıktan alınıp kâhya efendinin odasına bitişik daracık odada hazırlandığını gördüm.

Yemekleri selamlıkta kâhya efendinin sofrasında yiyo- rum. Selamlıkta, İstanbullu, dışarıklı birçok uzak, yakın ak- rabalar, tanıdıklar, 'Tanrı misafirleri', -hemen hemen temelli gibi- yatıp kalkıyorlardı. Birçoğunu tanıyordum ama hiçbi- riyle ahbap olmamıştım. Mabeyin tarafında misafir edildiğim için onlar da bana karşı çekingen duruyorlardı.

Bu çekingenliğin sebebini sonra anladım. Aylarca ve hatta aylarca yatıp kalktıkları, yiyip içtikleri konağın aman vermez düşmanları onlardı. Hepsi de çirkin kinayeler, ağır cinaslarla paşadan başlayıp haremdeki ahretliklere kadar söylemedikle- rini bırakmıyorlardı.

Kâhya Hurşit Efendi yemekten sonra beni bir kenara çe- kerek fısıldamıştı.

"Yatağınızı benim odanın yanındaki odaya hazırladılar."

Anlamayarak bakıyordum. O gizli bir sevinç içinde gibiy- di. Fakat koruyan bir baba tavrı takınmayı da unutmuyordu.

"Hanımefendi öyle uygun görmüşler. Paşa merhumun ve- fatından sonra, mabeyin tarafında yatmaklığınız da pek doğ- ru olmazdı."

Kulağıma eğilerek sahteliği de ağzından çıkarken anlaşı- lan, tatlılığına, samimiyetine inandırdığı bir sesle ilave etti.

"Sizin uygun bulmayacağınıza eminim. Paşanın vefa- tından sonra konağın şirazesi bozuldu. Baş, ayak birbirine

karıştı. Düşününüz, ahretlikler bile gemi azıya aldılar. Siz gençsiniz, her türlü dedikodu çıkması ihtimali var. Sizden ufak bir şüphede bulunulduğunu zannetmeyin. Hayır! Hâşâ! Sizi yeni mi tanıyoruz efendim? Siz bu aileden sayılırsınız. Gelgelelim, elin ağzı torba değil ki büzesin. Asılsız, çirkin dedikodulara isminizin karışmasını, tabii arzu etmezsiniz. Hanımefendi uygun görmemiş olsalardı, ben size bir yolunu bulup hatırlatacaktım. Vallahi, sizi evladım gibi severim. Hürmetim vardır.”

Kâhyanın bu sözlerle ne demek istediğini anlar gibi olmuşum. Hele sonunda söylediği pek açıktı.

“Hanımefendi uygun görmemiş olsalardı, ben size bir yolunu bulup hatırlatacaktım.”

Eğer o gece vakit geç olmasaydı mektebe dönecektim. Ertesi hafta günü birliğine bile konağa uğramamıştım. Hafta içinde Dilşat’tan mektup aldım.

“Ağabey... Niye gelmediniz? Hasta mısınız diye merak ediyorum. Acaba bir şeye mi gücendiniz? Selamlıktaki yeni odanızdan memnun olmadınız mı? Ben Hurşit Efendi’ye söyledim. Bahçe üstündeki büyük odayı sizin için hazırlatacak. Annem de çok üzüldü...”

Dört sahifeyi dolduran mektubunda, bana yine haftanın mühim hadiselerini yazıyordu.

İnsanlar kendilerine karşı da ikiyüzlü oluyorlar. Bu mektubu öpmek, koklamak, istiyordum. Fakat Dilşat’ın kardeşçe konuşan mektubunu, en kıymetli bir yadigâr gibi cüzdanıma saklıyordum.

Hafta sonu uzun bir tereddüt geçirdim. Gelgelelim, Dilşat’ın koyu yeşil gözleri, gözlerimin önünden gitmiyordu.

Onun çağırması, hatta özür dilemesi, zihnimi uyuşturmuştu.

O hafta perşembe akşamı mektepten erken çıkmıştım. Lakin konağa erken gitmeye sıkıldım.

Konağın köşesini dönerken, Dilşat'ın sesini duydum.

“Aşkolsun Vefik ağabey, insanı bu kadar bekletmek olur mu? Ağabey... Naza mı çekiyorsun?”

Artık eskisi gibi boynuma atılmıyordu. Fakat koşarak gelişi, sesinin titreyişi bir kucaklayış kadar yakın ve sıcaktı.

Koluma girmiş, acele acele anlatıyordu.

“Geçen hafta geç vakitlere kadar bekledim. Önce bize gücenmiş olman doğrusu hatırıma gelmedi. Hastalandı mı diye merak ettim. Sorup anlamak mümkün değildi. Odanı selamlıkta hazırladıklarını duyunca içim burkuldu. Hele o Hurşit Efendi'nin odasının yanındaki daracık, gün görmez kapanık oda... Ağabey, bize gücenmeye hakkın yok. Bu Hurşit Efendi'nin marifeti. Annem ona lazım gelen şekilde söyledi.”

Selamlıkta benim için hazırlanan büyük oda ferah ve sevimliydi. Bu odayı Fehamet Hanımefendi'nin değil, Dilşat'ın hazırlattığı muhakkaktı. O gece sofradaki yemeklerin çeşidinden de Dilşat'ın etkisi olduğunu anlamıştım.

Kâhya Hurşit Efendi de selamlıktaki eski gedikli misafirlerini, konağın sofrasında toplanan kafa dengi arkadaşlarını ihmal ediyor, hemen hemen hep benimle konuşuyordu. Onun iltifatı beni rahatsız ediyordu. Fehamet Hanım'ın gösterdiği alakaya, Dilşat'ın samimiyetine, Hurşit Efendi'nin iltifatına rağmen yeni vaziyetimden hiç hoşnut değildim. Eski rahatım kaçmıştı. Lakin Dilşat'ın hatırı için izin gecelerimi konakta geçiriyordum.

Liseyi bitirdikten sonra beni düşünceler almıştı. Yine gece yatısı bir mektebe gidecektim. Tatilde babamın yanına gitmiştim. İstanbul'a döndüğüm zaman konağı büsbütün değişmiş buldum. Selamlık boşalmış, misafirlere de kapılar kapanmıştı. Haremdeki kalabalığın da süzgeçten geçirildiğini kuvvetle tahmin ediyordum.

Onun başörtüsü ile görünüp kısaca konuşması, kalbime

bir acı yorgunluğu vermişti. Artık konağa uğramak istemiyordum.

Son tereddütlerimi kırdım, Halkalı Ziraat Yüksek Okulu'na girdim. Halkalı'dan Nişantaşı'na gidip gelmek yorucu ve can sıkıcıydı. On beş günde, hatta ayda bir izinli çıkıyordum.

Dilşat, önceleri bu ara uzamasından biraz şikâyet etti. Fakat sonra alıştı.

Asıl alışamayan bendim. Ondan uzun süre ayrı kalmaya alışamıyordum.

Bu değişikliklerin biri umurumda değildi. Dilşat'ın erkekten kaçması, kolumu kanadımı kırmıştı. Konağa uğradığım zamanlar, Dilşat başörtüsü ile görünüyor, ayaküzeri, kısaca konuşuyordu. Yine kardeş gibi, arkadaş gibi konuşuyorduk. Gelgelelim aramızda ikimizin de birbirimize itirafa cesaret edemediği tuhaf bir çekingenlik başlamıştı. Kardeş gibi konuşmakla beraber artık kardeş olmadığımızı hatırlıyorduk. Eski senli benli arkadaşlığımız da teklifli bir şekil almıştı.

Dilşat bu vaziyetten pek memnun görünmüyordu. Fakat ağır başlı durmak için kendini zor tuttuğu apaçıktı. Kendini ne kadar zorlasa, yine fakir aile çocukları, fakir aile kızları gibi küçük yaşta hayat şartlarının ağırlığını tevekkülle kabul eden boynu bükük insanlar gibi ağırbaşlı değildi. O, yine şımarıktı, hoppaydı, delişmendi. Ve bu şımarıklık, hoppalık, delişmenlik, ona yakışıyordu. Onda paranın 'kibarlaştırdığı' zengin, kibar ağırlığı vardı. Hâlbuki üvey kardeşim Samime'nin ağırbaşlılığı büsbütün ayırıydı.

Ve her geçen gün, aynı ayrılık acılarıyla kıvranıyordum.

“Vefik ağabey,” diyen Dilşat artık ağabey dememeye başlamıştı. “Vefik Bey,” diyordu. Buna hiç gücenmemiştim, seviyordum. Lakin o, arada bir yine eski ağabeyi hatırlıyor, “Vefik ağabey, sen ne iyisin...” diyor, senli benli konuşuyordu.

Halkalı Ziraat Okulu’nu bitirinceye kadar bu karışık vaziyet devam etmişti. Son sınıf imtihanlarını verirken sinirlerim fırtınaya tutuldu. Bir memuriyet alıp İstanbul’dan uzaklaşmaya mecburdum. Belki İstanbul’da kalabilirdim. Fakat bu tamamıyla bir şans işiydi. Kimseyi tanıımıyordum. Babamın, Ziraat Bakanlığı’nda tanıdıkları yoktu. Beni kim korur, kim gözetirdi?

İstanbul’dan uzaklaşmak, acaba benim için daha mı hayırlıydı?

Okulu bitirmek üzereydim. Dilşat da merak içindeydi.

“Taşraya gönderirlerse fena.”

Boynumu büküyordum.

“Evet. Gurbete çıkacağım.”

“İstanbul’da kalabilmenizin imkânı yok mu?”

“Şans işi.”

“Beybabanızın tanıdıkları yok mu?”

“Hayır. Mülkiye Mektebi’ne girmiş olsaydım, belki.”

Dilşat göğüs geçiriyordu.

“Paşa babam sağ olsaydı, sizi İstanbul’da bir yere kayırbilirdi. Paşa babamın çok tanıdığı vardı.”

Ayrılık günleri yaklaşıyordu. Dilşat, tekrar samimileşmeye başlamıştı. Yine eskisi gibi ağabey diyor, senli benli konuşuyordu.

Acaba, bu yaklaşan ayrılık, onu ne şekilde üzüyordu? Benim kadar mı? Bunun, milyonda yarımını ümit edebilmem benim için ne erişilmez saadet! Bu saadete kavuşabilmek değil, düşünmek bile korkunç.

“Seni seviyorum, evlenelim,” dese ne cevap verecektim?

Fehamet Hanım beni iç güveyisi alsa, ben istemeyeceğim.

Konakta bir sığıntı gibi oturamazdım. Dilşat'ı da alıp şehir şehir, kasaba kasaba dolaştıramazdım.

Diplomamı aldım ve çok geçmedi, bir vilayet kazasının ziraat fen memurluğuna tayin edildim. Ayrılık beni umduğum kadar sarsmadı.

Dilşat ellerimden tutmuş, yalvarıyordu.

“Mektupsuz bırakmayacaksın. Sık sık beklerim.”

Gittiğim yerden memnundum. İşim yorucu değildi, sakın bir hava içinde yaşıyordum.

Memur oluşuma babam sevinmişti. Beni mektup üstüne mektup göndererek kutluyordu. Samime de hiç şaşmadan her hafta mektup gönderiyordu. Ben, gittiğim yerden Dilşat'a bir mektup yazmışım. Cevabını biraz geç aldım. Ondan sonra yazıp yazmamayı düşünmeye başladım. Ne yazacaktım? Yazmak istediklerimi yazamazdım ki...

Babam emekli olmuş, İstanbul'a taşınmış. Bir ev alacaklarmış. Samime en kırıntı havadisleri bile ihmal etmiyor.

Bir sene geçmişti. Vilâyet Ziraat Müdürlüğü maiyetine verildim. Daha rahatım. Hiçbir iddiam olmadığı için herkesle iyi geçiniyordum.

Samime de büyümüştü. Mektuplarında, artık eski çocuk havası, çocuk sakarlığı yoktu. Günün birinde bana yepyeni bir haber verdi:

“Dilşat'ı isteyenler var. Fakat Fehamet Hanımefendi bir türlü damat beğenemiyor. Onun istediği damat, zengin, asil, kibar, hem de kalburüstü insanlardan olmalıymış. Onun kibirini bilirsin. Kolay damat beğenemez. Dilşat'ı isteyenler de pek zibidi şeyler! Fehamet Hanımefendi'ye de hak verece-

ğim geliyor. Dilşat da birini beğenmiyor. Hele o yerden göğē kadar haklı...”

Üvey kardeşim, Dilşat’ı isteyenleri alaycı bir lisanla anlatıyor.

Kardeşimin mektubunu, garip bir sevinçle, tekrar tekrar okuyordum. Dilşat benden mektup bekliyor, benim mektup yazmayışımdan şikâyet ediyor.

Dilşat’ı isteyenler var. Fakat o hiçbirisini istemiyor. Kalbimde bir ümit genişliği başladı. Kafamda bir ümit havası esiyor. Bir ümit engini içindeyim.

Neyi ümit ediyorum?

Hiçbir şey...

Hiçbir şey ümit etmeden, kendini bir ümit enginine kaptırabilmek için insanların ümit etmesi, beklemesi lazım değil; bu şuursuz bir düşünüşün yarattığı bir hava.

İsteyenleri beğenmemesi, istememesi neden? Ne bekliyor? En son aklıma gelen şey. Acaba beni mi bekliyor?

Bu uzak, hayalî ihtimalin üzerinde fazla duramıyorum. İçin için, Fehamet Hanım’ın, Dilşat’ın ümitlerinin kırıldıklarına seviniyorum. Dilşat’ın, Fehamet Hanımefendi’nin ölçüleri arasında ayrılıklar varsa, Dilşat’ı isteyenlerin ölçüleri arasında da ayrılıklar yok mu? Her şeye rağmen ben kafamdaki ümit havasını bozmak, dağıtmak istemiyorum. Onun sarhoşluğu beni yepyeni bir hava, yepyeni bir muhit içinde yaşıyor.

Ümit havasının yarattığı hayal muhitinde yaşaması garip!

Bir gün vilayet ziraat müdürü beni yanına çağırdı.

“Vefik Bey, iki seneden beri hiç izin almadınız mı?”

“Hayır.”

“İstanbullusunuz. Aileniz var mı?”

Düşünüyor gibi durmamdan şüphelendi.

“Bir nişanlınız filan?”

“Hayır... Babam, kardeşim var.”

Ziraat Müdürü de düşünmeye başlamıştı.

“Peki, niye bu kadar ihmal ettiniz?”

“İhmal değil. Babam taşradaydı. İstanbul’a yeni geldi.”

“Birkaç gün için gidiniz, görünüz.”

Sustu, yüzüme baktı. İzin muamelesini başkâtibe not ettirirken yine düşünceli, “Vefik Bey’e,” dedi, “muhasabeden yarım maaş avans verdirilebilir mi? Muhasebeci beyin temin etmesini rica ediyorum.”

Memuriyet hayatımda, bunun nazikâne bir emir ve bana karşı bir ‘özel lütuf’ olduğunu biliyorum.

“Teşekkür ederim efendim.”

İstanbul’a dönmem benim için çok acıklı oldu. Babamın, üvey annemin, üvey kardeşimin yeni evlerini biraz güçlkle buldum.

Babamın yeni evi İstanbul’un kuytu bir köşesine sığınmış, dört odalı, zavallı bir evceğizdi. Babam, kim bilir neden bana karşı yabancı gibi duruyordu.

Fedakârlıklara katlanarak biriktirdiği birkaç yüz lira ile bu evi almıştı. O, son günlerinde, ödenmeyen bir borç olan kiradan kurtulmak için bu baraka azmanı, kara tahta evi edinmişti.

Evin eşiğinden ayağımı atarken içimde bir otele, bir misafirliğe giderkenden fazla bir alaka yoktu. Üvey kardeşim Samime’nin güler yüzü, babamın renksiz, fakat yine içten olduğuna inandığım şefkati, alakasızlığımı bir an giderebilmişti.

Üvey annem Sabire Hanım iltifat gösteriyordu sanki. Onun yapmacık iltifatları, beni evden değil, babamdan, öz kardeşim kadar sevdiğim Samime'den de soğutuyordu. Sabire Hanım sevgi maskesi altında kinayeleriyle beni iğneliyordu.

“Mektuplarınızda bana hiç iltifat yoktu Vefikciğim.”

Onun zehirli kinayelerine kızmıyor, sinirlenmiyordum.

Onun bana, “Mektuplarınız,” demesi beni sevindiriyordu.

Çünkü o da aramızdaki ayrılığı nihayet anladığını bana anlatmış oluyordu.

Sabire Hanım zekâsından memnundu. Ellerimi ovuşturarak karşısında ezile büzüle onaylayışıma memnundu. Fakat Sabire Hanım babamın evine misafirliğimin üçüncü günü, yine iğneli bir kinaye ile sormuştu.

“Kaç gün kalacaksınız Vefikciğim?”

Bununla ne demek istediğini anlıyordum.

“Misafirliğin de bir haddi vardır. İzin bahanesiyle de olsa, burada yerleşemezsin. Dünyanın hâli malum. Artık işin gücün var. Emekli bir adama yük olmakta mana yok. Biraz hâlden anla!”

Ben, evin eşiğine adım attığım dakikadan beri rahatsızdım. Hemen dönmek, kaçmak istiyordum. Fakat babamın beni çeken, biraz yakınlık isteyen bakışları, sessiz yalvarışları; Samime'nin babam gibi yalvaran sessiz hâli, beni, istemeye istemeye evde alıkoyuyordu.

Babamın ve Samime'nin zoru ile olacak, sofranın iki günlük zenginliği, birdenbire fakirleşti. Ben yemeğe düşkün adam olmadığım hâlde, bu birdenbire düşen fakirliği, babamla kız kardeşimin, sofrada sahanlara bakarken yüzlerinin kızardığından anlardım.

Üvey annem açık açık beni kovmaktan beter ediyordu.

“Evimiz de pek daracık. Allah yokluğunu göstermesin ama güç sığıyoruz. Elimizdeki yetmedi ki biraz ferahını alabilelim. Vefikciğim, burada sıkılacak, hiç rahat edemeyecek... Bilmem ki nasıl etsek?”

Ben de sırttır gibi yapmacık yapmacık gülüyorum.

“Benim için hiç üzülmeysin. Zaten çok duracak değilim.”

Üvey kardeşim heyecanla atıldı.

“Nasıl ağabey, hemen gitmek niyetinde misin?”

Onun heyecanı, içimi sızlatıyor ama gevşemekten korkuyorum.

“Mecburum Samime... İznim çok az.”

Samime yalvarır gibi bakıyor.

“İznini uzatamaz mısın ağabey? Kaç yıldır hasretiz.”

Sabire Hanım’a eziyet etmiş olmak için düşünüyormuş gibi duruyorum.

“Vilayetteki Ziraat Müdürü’ne yazsam esirgemez.”

Üvey kardeşim tekrar heyecanlanıyor.

“Ne düşünüyorsun ağabey? Yaz, izin al.”

Göz ucu ile üvey anneme bakıyorum. Gözlerinde hain parıltılar var. Yüreğine acı düşmüş olmalı. Kuruyup çatlayan dudaklarını sivri diliyle ıslatıyor. Sinirlerinin burkulduğu belli!

Bunu Samime de hissetti ya, söylemiyor. Sabire Hanım odada sessizliğin bütün ağırlığını yüklenmiş gibi bir kalıp hâlinde duruyor.

Babam yıllardan beri alıştığı miskin tevekkülün aczi içinde, karısının nazik vaziyetini hemen kavramıştı. Sabire Hanım’ın bir sinir nöbeti geçirirken döktüğü sıkıntı terlerinin acısını, kocasından çıkaracağını biliyordu. Lakin babam araya girmekten de çekiniyordu.

Eve gelişimin can sıkıcı bir hadise olacağını tahmin etmiştim. Fakat eve uğramamakla da babamın, Samime'nin kırılacaklarını biliyorum. İstanbul'a dönünce konağa uğrayacaktım. Dilşat'ı görmeden gidebilir miydim?

“Konağa uğramış da bize uğramamış.”

Eve gelmemi istemeyen, tez gitmeme dört gözle bakan üvey anamın yanakları kızardı. Fakat bir şey hissettirmek için bunu bir vesile saydı. Onun, benim hakkımda iyi veya kötü söylemesine aldırmiyorum. Babamla Samime'ye acıyorum.

Babamın, oturduğu köşede boynunu bükerek tespih çekişi kalbimi kanatmıştı.

“Yerime bir vekil bırakabilmiş olsaydım, izni uzatmak mümkün olurdu ama şimdi mümkün değil. Henüz yeni memurum. İstikbalim hakkında iyi bir not olmaz sanıyorum.”

Üvey annemin yüzüne bakmadan, onun geniş bir soluk alarak gülümsediğini görüyorum.

“Öyle değil mi beybaba?”

Babam gözlerini kapayarak başını sallıyor.

“Haklısın oğlum.”

Üvey kardeşimin sesi kırık.

“Bense hiç olmazsa birkaç ay bir arada bulunacağımızı umuyordum.”

Hayretle gülüyorum.

“Birkaç ay mı? Ancak birkaç gün Samime, ancak birkaç gün.”

“Neden o kadar az?”

“Söyledim ya, yerime vekil bırakmadım. Zaten kadromuz da dar. Vilayet ziraat müdürü, bana bir lütuf olarak bu izni verdi.”

Samime'nin hayreti değişiyor, kızmış gibi.

“Nasıl olur? Hiç izin hakkınız yok mu?”

Babam, uzun yılların tecrübe zehriyle kanıksamış, içini çekiyor.

“Memuriyet hayatı bu kızım. Ben hiç izin almadan nasıl dolaştım. Hoş izin alsam da nereye gidecektim? Evim, bar-kım beraberdi. Vefik bekârdır, biraz hava değiştirmek ister.”

Zavallı babamın hiç de kasıtlı olmayarak söylediği bu söz Sabire Hanım'ın hoşuna gitmişti.

“Bey çok doğru söyledi. Vefikciğim bekârdır. Elbette biraz gezmek, eğlenmek ister. Hatta bizim onu fazla ağırlamaya kalkmamız bile bir parça haksızlık olur.”

Babam gayriihtiyari başını kaldırmıştı. Kaşları ani bir isyanla çatıldı, sönük gözlerini dikerek karısına baktı. Bir şey söylemek istiyordu, dudakları titredi. Sonra vazgeçti, başını önüne eğdi, iki elinin derileri kemiklere yapışık, kuru parmakları arasında salladığı tespihini çekmeye başladı.

O gün, ilk defa, Samime'nin annesine karşı içten isyanını gördüm. O da babam gibi bir şey söylemiyordu. Fakat bir kadının şirretliği altında ezilen bu iki talih, hayat mahkûmunun sessiz isyanı kendi isyanlarını unutturmuştu.

O gece, Samime'nin misafir odasında hazırladığı yatakta, kasabadaki kerpiç duvarlı, basık tavanlı, karanlık evimdeki kıtık şilteli yatağın rahatını bulamadım.

Ertesi gün evden bir tereddüt havası içinde ayrıldım.

“Arkadaşlarla buluşmak ihtimali var. Belki geç kalırım. Merak etmeyin.”

Babam da, üvey kardeşim de yutkunarak yüzüme baktılar, bir şey söylemediler. Sabire Hanım, manalı bir gülümseyişle kapıya kadar uğurladı.

“Eğlenin ama evinizi de unutmayın.”

Üvey annemin soğuk şakası, soğuk iltifatı, babamla Samime'ye karşı duyduğum, duyacağım acının bir tesellisi olmuştu.

Evin kapısından çıktıktan sonra ferahlamıştım. Gece eve dönmeyecektim. Daha buna gecedен karar vermiştim. Bir otelde kalacaktım. Eve artık ne zaman uğrayabilecektim? Bunu düşünmek bile istemiyordum.

Samime ile baş başa kalıp konuşamamıştım. Hâlbuki beni, babamın yeni evine sürükleyen kuvvet Dilşat'tan küçük bir haber alabilmek ümidiydi. Konağın, Dilşat'ın konusu geçmişti. Fakat kız kardeşimle baş başa kalıp konuşabilseydim, ben kim bilir neler öğrenecektim?

Neler öğrenecektim? Belki de benim için acıklı şeyler.

Hayır. Kara haber çabuk duyulur. Korkulacak bir şey yok. Konağa uğrayabilirim. Ama ne zaman?

Günlerim sayılı, bunu uzun düşünecek vaktim var mı? Hemen karar vermeliyim. Karar vermek de kolay mı?

Dilimiz alışmış, biz hâlâ konak diyoruz. İkiye bölünen konak, kim bilir ne zavallı hâle gelmiştir?

Bunu da merak ediyordum. Yalnız, konağın etrafında dolaşmaktan çekiniyordum. Konağa hiç uğramamak da ayıp! Onları nasıl bulacağım? Fehamet Hanımefendi her zamanki nezaketiyle bana iltifatlar edecek. Azmi'nin yüzünü göremeyeceğime eminim. Dilşat beni nasıl karşılayacak?

Henüz evlenmemiş, hatta nişanlanmamış bile. Lakin kimseye karşı bir bağlılığı yok mu? Olabilir. Hem neden olmasın?

Mektuplarının seyrekleşmesi, beni uzaktayken kara kara düşündürmüştü. Şimdi, yakına gelince korkuyorum.

Aldığım aylıklardan birkaç para biriktirmiştim. Sabire Hanım'ı imalarında, kinayelerinde haksız bulmuyordum.

İstanbul’da günlerce, gecelerce para sarf ederek eğlenebilirdim. Fakat nerede? Nasıl?

İstanbul’da doğmuş, taşrada büyümüştüm. Tekrar İstanbul’a dönünce, hayatım, yatı mekteplerinde geçmişti. İstanbul’un zevk, eğlence, sefahat yerlerini bilmiyordum.

Doğuştan da eğlenceye düşkün bir insan değildim. Arkadaşlarımın zorlarına rağmen, eğlence yerlerine dadanmıştım. İstanbul’u bilmiyordum. Şimdi nereye gider, nasıl eğlenirdim?

Beyoğlu benim için meçhul bir âlemdi. Mektepteyken birkaç sefahat yerindeki tecrübem beni tiksindirmişti.

Sirkeci’deki temiz otellerden birinde tek yataklı, aydınlık bir oda tuttum. Kitaplardan avunmak ümidiyle erkence odama çekilmiştim. Fakat kitap okumak da canımı sıkıyordu. Sokağa çıkmak, hava almak istedim.

Ağır ağır köprüye doğru yürürken, kendi kendime gülüyordum.

“Kitap okumaktan sıkılmazsın. Yıllarca tek başına yaşamaya alıştın. Seni yalnızlık da sıkmaz. Neden otelde oturmadın? Sen Beyoğlu’nda da eğlenemezsin. Peki nereye gidiyorsun?”

Kendi kendimi aldatmaya ne lüzum var? Nişantaşı’na kadar uzanacağım, konağı göreceğim.

Gece konağın etrafında bir hırsız gibi dolaşmaktan utanıyorum. Şayet konaktakilere biri görececek olursa?

Kim görececek? Beni tanıyan eski uşaklardan, hizmetçilerden hemen hepsine yol verilmiştir. Gece geç vakit, Dilşat’la karşılaşacağımı da zannetmiyorum. Buna rağmen konağın kaldırımında yürüyemiyorum.

Konak, aradaki mabeyin kısmı yıkılarak ikiye ayrılmış. Binanın eski asıl heybeti kalmamış. Yıkılan kısımdaki küçük oda gözlerimin önüne geliyor. Meğer o günler, ne kadar mesutmuşum!

Yaşaran gözlerimle konağın harem tarafındaki pencerelerine bakıyorum. Orta katta üç pencerede ışık var.

Bana öyle geldi ki, Fehamet Hanımefendi kibrini, gurunun kırmamak için şimdi kendisine büyük gelen evde inatla oturuyor. Belki de evin ancak birkaç odasına çekilmişlerdir. Artık o koca sofaları, koca odaları süpürüp temizleyecek halayıklar, beslemeler yok.

O ağır, kıymetli eşyalar ne oldu acaba? Sinan Paşa'nın antika koleksiyonları vardı. Azmi onlara muhakkak el atmıştır. Azmi'nin kumarı, sefahati kadar, Fehamet Hanım'ın büyüklük taslamak hastalığı da konağın servetini kemirmeye yardım etmiştir.

Bu arada Dilşat eziliyordur. Fakat o da kibrinden, gururundan fedakârlık edemez. O da gezmek, bilhassa giyinmek ve görünmek ister.

Karşı kaldırımdan ağır ağır yürürken, selamlık tarafının pencerelerine bakıyorum. Üç katın bütün pencereleri ışık içinde. Fehamet Hanım'ın yeni kiracısı kim acaba? Belki de her katı, apartman gibi ayrı ayrı kiraya vermişlerdir.

Ben bunları niye düşünüyordum? Oraya ne gibi bir teselli umarak gelmiştim. İçim genişleyeceğine daralmıştı. Belki gecenin kasveti, renksiz karanlığı, belki de konağın harem tarafındaki ışıksızlık kalbimi ağrıyordu.

Asıl hava almak ihtiyacını, dönerken duyuyorum. Nişantaşı'ndan ağır ağır yürüyerek Köprü'yü geçtim. Serin deniz havası, sinirlerimi yatıştırmıştı. Otele döndüğüm zaman ferahlamıştım.

Fehamet Hanımefendi kibrini, gururunu kırmamıştı fakat artık bana dokunamazdı. Her fedakârlığa katlanabilirdi.

İçimin ferahlığı çok sürmedi. İnsanlığımdan utandım. Başkalarının bahtsızlığına sevinmiş olmak küçüklüktü. Ben, kendi nefsim karşı bile bu küçüklüğü duymayacaktım. Fehamet Hanımefendi'nin burnunun kırılması, Dilşat'ın da düşmesi demektir. Dilşat fakir düşerse bana varır mı? Bu içten bir istek olmayacak ki. Kadere zorla boyun eğecek.

Onun gururu eğilirse, hoppalığı, şımarıklığı kalmayan Dilşat da eski asıl Dilşat'tan o kadar uzaklaşır ki. Belki Dilşat kadere boyun eğebilir, fakat annesi Fehamet Hanım buna razı olmayacaktır.

Eğer Dilşat biraz çirkin, yüzüne bakılmayacak bir kız olsaydı, Fehamet Hanım'ın her şeye rağmen, ayakta durmak için çırpınmaları fayda etmezdi. Lakin Dilşat güzel, çok güzeldi.

Fehamet Hanım yalnız kızını düşünerek değil, kendi hesabına da bu güzellikten faydalanma çareleri arayacak ve bulacaktı.

Onlar ne hâldeydiler? Konağa gitmeden evvel tekrar babamın evine gitmeli, kardeşimle konuşmalıydım. Samime açılmamış, açılmaya vakit bulamamıştı. Kız kardeşimle konuşabilmek için üvey annemin istiskaline aldırış etmemeyi göze almıştım.

Ertesi gün, sabahleyin otelde giyinirken birdenbire aklıma gelmişti. Üvey annem Sabire Hanım benden herhâlde bir şey beklemişti. Ben eve eli boş gitmiştim.

Üvey annem kulağımın dibinde sayıklıyor, sanki “Mektepten çıktın, iş güç sahibi oldun. Artık elin ekmek tutuyor. Yazdığın mektuplarda, dağlarda, kırlarda dolaştığından bahsediyordun. Aylığının hepsini harcamamışsındır. Bir başına-sın. Baban artık emekli oldu, ona da biraz yardım edebilirsin ama haydi o kadarından vazgeçelim. Sen yalvarsan da baban kabul etmez zaten!” diyordu.

Ağır ağır devam etti.

“Gelgelelim, bunca yıllık ayrılıktan sonra elini kolunu sallayarak mı eve geliriz? Yarım elma gönül alma. Beni daraya çıkar, Samime ile babana küçük bir hediyecik getirmek yok mu? Sonra da Samime’yi sevdiğini söylersin. Baban da oğlu ile övünedursun. Senin üzerinde babanın hakkı çok büyüktür. Gün oldu bizim nafakalarımızdan kesti, senin mektep taksitlerini buldu buluşturdu, gönderdi. Bunları yaparken karşılık beklemiyordu ama o nasıl babalığını gösterdiyse şimdi de sen evlatlığını göstermelisin.”

Onun sesini biraz da hak vererek dinliyordum. Babama yardım etmek boynumun borcu. Fakat kabul etmez ki... Bunu bildiğim için, ona yardımı aklımdan geçirmiyordum.

Lakin Samime’yi düşünüyorum ve daima düşüneceğim. Onun mesut olması için bütün kuvvetimle çalışacağım.

Babamın evine elimde ne hediyelerle gidebilirdim? Hediyeye almaya, hediyeye götürmeye de alışık değilim. Kapalı mektep hayatı, sonra köylerde yalnız başına yaşamak, cemiyet insanı olarak yetişmeye engel olmuştu. Ben ne şehirli ne de köylüydim.

Evlendiğim zaman da cemiyet insanı olabilmek için çok güçlük çekecektim. Hayat korkularımdan biri de bu!

Otelden çıktım, caddelerdeki mağazaların camekânları önünde dura dura yürüyorum.

Ne alsam? Samime’nin hep çocukluk zevklerini biliyorum. O şimdi bir genç kız! Ben, bu genç kızın hangi renkleri beğendiğini, hangi moda stilinden daha çok hoşlandığını bilmiyorum ki...

O, benim götüreceğim her hediyeye sevinecektir. Yalnız, ben onun içten sevinmesini istiyorum.

Her adımım, her hareketim, bana hayattaki toyluğumu,

pısırlıklımı, beceriksizliğimi hatırlatıyor. Sevdiklerimi sevindirmeyi de bilmiyorum. Ne acınacak adamım!

Moda mağazalarının önünde, şehre yeni gelmiş bir köylü kadar afallıyorum. Hakikaten sevindireceğimi bilsem, paradan çekinmeyeceğim. Fakat zevkle para, değer ölçüleri arasında hiçbir nispet, denge yok.

Camekânların biri, bir teki bana bir şey söylemiyor. Öğleyin bir lokantaya girdim. Çocukluğumda ezberlettikleri bir şiirin bir mısraı hatırıma geliyor.

“Bir fazla tabak sofrayı bir dağ gibi ezdi.”

Üvey annemle mütarekedeyiz. Artık ona ıstırap vermek için sabahtan hazırladığı öğle ve akşam yemeklerinin düzenini bozmak istemiyorum. Akşamüstü de, “Bir arkadaş’a davetliyim,” deyip yemeğe kalmadan evden çıkacağım.

Bu kadar sevindirmekle Sabire Hanım’ı kendime minnettar bırakabilirim.

Bundan sonra bir şekerçi dükkânının önünde kararımı verip birer kutu şekerle evdekilerin gönüllerini alabilirdim.

Samime, eve geldiğime memnun. Sabire Hanım şeker kutusuna ve yemek yiyip geldiğime, yemek yemeden gideceğime memnun. Babam, karısı ile kızının memnun oluşlarına ve benim onları memnun edişime memnun.

Ufacık, basit şeylerle mesut olabildikleri hâlde insanların hayattan şikâyetleri, bedbaht oluşları neden?

Üvey kardeşim Dilşat’la konuşuyor. Birkaç defa konağa gitmiş. Birçok şeyler görmüş, birçok şeyler öğrenmiş, birçok şeyler biliyor. Lakin o da benim gibi, anlatamıyor ki...

Konağın eski hâlini hayal meyal hatırlıyor. Ben onun hafızasına ne kadar yardım etsem, yine nafile.

Yalnız Fehamet Hanımefendi’nin, Dilşat’ın çok sinirli olduklarını söyleye söyleye bitiremiyor.

“Eskiden de bu kadar sinirli miydiler ağabey?”

“İnsanlık kardeşim. Hepimizin günümüz günümüze uyuyor mu?”

“Doğru ağabey.”

“Eşyalar yeni mi? Yoksa eskiler duruyor mu?”

Soruşlarımdan Samime kuşkulandı.

“Niye böyle soruyorsun ağabey? Onlara gitmemek niyetinde misin?”

“Düşünüyorum.”

“Ne düşünüyorsun?”

“Beni unutmuşlardır belki...”

Samime, onların hesabına, “Katiyen... Seni nasıl unutulur? Vaktim olsaydı bu sabah gidecek, geldiğini söyleyecektim,” diye karşılık veriyor.

Kız kardeşim ellerimi avuçlarının içine alarak sıkıyor.

“Ne zaman görüşsek, Dilşat Hanım hep seni sorar doğrusu. Seni ağabey gibi sever.”

Dilşat beni ağabey gibi sever. Ben sevgiyi aşağı görmüyorum. Fakat kalbimin rüyası başka...

Dilşat neden sinirli? Bunu keşfetmek için geçirdiği hayatı yakından bilmek lazım. Bunda para sıkıntısının rolü olduğunu tahmin ediyorum.

Samime sıkı sıkı tembih ediyor.

“Bu günlerde onlara gitmelisin.”

“Bakalım.”

“Hayır, bakalım deme. Senin İstanbul’a geldiğini duymuşlardır elbette.”

Alay ederek gülüyorum.

“Çocuksun Samime, nereden duyacaklar? Beni İstanbul’da kim tanır?”

“Tanımaz olurlar mı?”

“Şaka mı ediyorsun? Haydi farz et ki mektep arkadaşlarım, eski ahabplar, aile dostlarından birkaçı beni görmüş olsunlar. Onlar Dilşatları tanımazlar.”

“Böyle söyleme ağabey. Bugün duymasalar bile zaman geçer, yine kulaklarına gidiverir. Gücenmezler mi?”

“Onların bana bu kadar ehemmiyet verdiklerini mi sanıyorsun?”

Samime beni yorgun bir bakışla süzdükten sonra göğüs geçirir gibi fısıldıyor.

“Sen onlara gücenmişe benziyorsun ağabey.”

“Ne münasebet!”

“Dilşat Hanım’a güceneceğini zannetmiyorum ama Fehamet Hanımefendi’ye kırılmış olabilirsin.”

O gün, Samime ile daha neler konuştuğum hatırımda kalmamış. Üvey kız kardeşimin belki de hiçbir gizli maksatla söylemediği söz, alevden bir tel gibi biteviye dimağımdan geçip sinirlerimde dolaşüyor.

“Dilşat Hanım’a güceneceğini pek zannetmiyorum ama Fehamet Hanımefendi’ye kırılmış olabilirsin.”

Evet, ben Dilşat’a gücenmem, gücenemem. Ona gücenemeyeceğimi kız kardeşim de ‘pek zannetmiyor’ yalnız ‘Fehamet Hanımefendi’ye kırılmış olabilirim.’

Konağın harem tarafının kapısını çalıyorum. Saçlar arkaya taranmış, esmer fakat aydınlık yüzlü bir hizmetçi kapıyı açıyor.

“Kimi istediniz?”

Dilşat’ı soramıyorum.

“Hanımefendi evdeler mi?”

Hizmetçi kız, beni tepeden tırnağa süzüyor. Sesinde katılık yok.

“Büyük hanım sokağa çıktılar.”

“Dilşat Hanımefendi?”

“Evdeler.”

“Kendilerine Vefik ağabey geldi deyiniz, anlarlar.”

Hizmetçi kız, “Vefik ağabey geldi,” deyişime gülümsüyor ve gelenin yabancı olmadığını anlayınca aşına aşına bakıyor.

“Buyurunuz beyefendi.”

Daha kapıdan girerken konağın ne kadar değiştiğini hemen anlıyorum. Uzun koridorda soğuk bir hava esiyor. Yerdeki yeni yol keçesi kaba bir şal gibi sırtıyor. Sağdaki misafir odasının kapısını açan hizmetçi kız yol gösteriyor.

“Küçük hanımefendiye şimdi haber veririm.”

Ben odaya girerken koridorun nihayetindeki merdivenden Dilşat’ın sesini duyuyorum.

İkbal merdivene doğru koşuyor, sesinde bir müjde heyecanı var.

“Vefik ağabeyiniz geldi küçük hanım.”

Kapıyı kapamıyorum. Dilşat beni acaba nasıl karşılayacak?

Sesini duymuyorum. Merdiven başında bir fısıltı oldu, kesildi. Bir koltuğun kenarına iliştim, bekliyorum.

Hizmetçi kız kapının eşiğinde göründü. Suçlu suçlu önüne bakıyor.

“Küçük hanım giyiniyorlar. Sizden biraz beklemenizi rica ettiler. Eğer sıkılmazsanız...”

Durdu. Ben de bir şey söylemiyorum. Hizmetçi kız beyaz önlüğünün uçlarını küçük küçük kıvırıyor.

“Bir kahve emreder misiniz?”

Anlayamıyorum... ‘Eğer sıkılmazsanız’ın manası ne? Çok mu beklemek?

“Zahmet etme kızım. Ben biraz sonra tekrar uğrarım.”

Sokakta, her adımda bir boşluğa basıyormuşum gibi yürüyorum. Dilşat’ın misafirleri mi vardı? Annesi evde olmadığı için mi beni kabul etmedi? Düşünmek beni korkutuyor.

“Müdürden telgraf aldım, yarın gidiyorum.”

Samime üzülüyor.

“Pek çabuk değil mi ağabey?”

Babam tespihini çekerek başını sallıyor.

“Memuriyet hayatı bu kızım.”

Dilşat’tan bir ay sonra mektup alıyorum.

“Vefik ağabey, bana gücenmişsindir. Haklısın. Ama o gün, o kadar sinirliydim ki...”

Yalvarır gibi özür diliyor.

İçim bir güneş gibi aydınlandı. Gözlerimi açıyorum.

Kızılay hemşiresi, gene baş ucumda, bir küçük kaşığı dudaklarıma yaklaştırıyor.

“Bunu içiniz.. Öyle çok sayıkladınız, öyle çok sayıkladınız ki...”

Hastaneden çıktım. Kolumda bir sakatlık yok. Sabit hizmete ayrıldım. İstanbul'daki depo alayına verdiler.

Babam beni zorla eve götürdü.

“Otelde mi kalacaksın? Dünyada olmaz. Daha zayıfsın. Bakılmak istersin.”

Üvey annem Sabire Hanım'ı harp pahalılığı şaşkına çevirmişti. Benimle fazla meşgul olamıyordu.

“Ah bu mısır ekmeği ne olacak? Yiyemiyorum. Şeker yok, kahve yok, gaz yok, limon yok.”

Sanki derdine ilaç olacakmış gibi her gün aynı şikâyetleri sayıklıyordu.

İlk günler evde sıkılmıştım. Kadıncağıza hak vermiyor değildim. Fakat bu şikâyetlerin dinmemesi, insana usanç veriyordu.

Alaydan erzak almaya başladığım zaman evin yüzü gül-müştü. Eve has ekmek, kahve, gaz, şeker geliyordu.

Sabire Hanım artık beni el üstünde tutuyordu. Sabahları, Samime'ye seslendiğini duyuyorum.

“Kızım, gürültü etme, ağabeyin uyuyor.”

Babam erzakın parasını vermek istiyordu. Bunu kabul edemezdim.

“Bir evin içindeyiz. Ayrı gayrımız mı var? Sonra kaç kuruşluk şey... Lakırdısını etmeniz ayıp!”

“Dışarıda bulamıyorsun... Satacak olsan dünyanın parası eder. Sana da para lazım.”

“Ben sefahati olmayan bir adamım. Böyle şeyler düşünmeyin. İstanbul’da kalışıma, bilhassa bunun için memnun oluyorum.”

Babamın göz pınarları yaşıyor.

“Allah gönlüne göre versin evladım.”

Hayır! Allah, gönlüme göre vermiyor. Yaralandığımı Dilşat haber almış. Bir kere bile hastaneye gelmedi. Samime de bunun farkında, Dilşat’ın lakırdısını etmiyor. Benim hesabıma ona gücendiği belli.

İzinliydim. Akşam ne var ne yok diye karargâha uğramıştım. Başçavuş, “Bugün sizi bir hanım aradı,” dedi.

Beni kim arayabilir? Evdekiler gelmezler.

“Nasıl bir hanım?”

Başçavuş ehemmiyet verdirmek isteyen bir tavırla söylüyordu.

“Üstü başı temiz, genç, kibar bir hanım.”

“Hayırdır inşallah,” dedim. Buna, hiçbir mana verememişim.

Eve gittiğim zaman, Samime beni heyecanla karşıladı.

“Ağabey, bugün olanı sorma. Ama hiç sorma... Şaşacaksınız. Biz de hâlâ şaşıyoruz.”

“Peki ne oldu?”

Samime koluma girdi, yüzünü yüzüme yaklaştırdı.

“Bugün buraya Dilşat Hanım geldi.”

Sarsılmıştım.

“Dilşat bizim eve geldi ha?”

Samime anlatıyordu.

“Evet, geldi. Benden evin adresini almıştı. İsteyince nasıl buluyor. Epey de oturdu. Konuştuk. Çok nazikti.”

Sordum.

“Peki niçin gelmiş?”

“Seni görmek istiyor.”

Hemen aklıma karargâhta beni arayan genç kadın geldi.

“Ne diye görmek istiyor?”

“Seninle çok mühim bir şey konuşacakmış. Bugün karar-gâha da uğramış. Orada bulamayınca buraya gelmiş.”

“Bugün izinliydim. Bu mühim şeyden size hiç bahsetme-di mi?”

“Hayır, sana söyleyecekmiş.”

“Ne olabilir?”

“Biz çok merak ettik.”

Omuz silktim.

“Belki de incir çekirdeği doldurmayacak bir şeydir.”

“Dilşat Hanım seni yarın yahut öbür gün kendi evlerinde bekliyor. Hatırlatmamız için bize çok rica etti.”

Bu beni düşündürmüştü.

“Yarın, öbürsü gün izinli değilim.”

“Akşam, geç vakit uğrarsın.”

“Muhakkak gideyim mi istiyorsun?”

Samime yalvarır gibi baktı.

“Karargâha gitmiş. Sonra buraya da geldi. Herhâlde mühim bir sebebi vardır. Gider, anlarsın.”

“Benimle konuşacak mühim şey ne olabilir?”

“Ben de onu merak ediyorum ya.”

Dilşat beni niçin arıyor? Sebepsiz değil. Fakat ben hiçbir şey düşünemiyorum. Neye ihtimal verebilirim ki?

Aradan yıllar geçti. Dilşat’ı nasıl göreceğim? Daha gelişmiş, daha güzelleşmiştir. Onunla konuşurken hislerimi nasıl ayar edeceğim? Bu, benim için bir azap olacak.

Ertesi akşam karargâhtan biraz erken çıktım, konağa gittim. Kapıyı orta yaşlı bir kadın açtı, yüzüme bön bön baktı.

“Dilşat Hanımefendi evde mi?”

Kadın başını salladı.

“Evde. Ne diyeyim?”

“Vefik Bey gelmiş dersin.”

“Peki.”

Çekildi, biraz sonra göründü. Kapıyı iyice açtı.

“Buyurun.”

Bana sağ taraftaki misafir odasını gösterdi.

“Siz oturun. Küçük hanım şimdi geliyor.”

Çok beklemedim. Başında ipek başörtüsü ile Dilşat girdi, koşar gibi bana doğru geldi, elini uzattı.

“Bonjur Vefik ağabey.”

“Bonjur Dilşat Hanım.”

Dilşat bir koltuk gösteriyordu.

“Otursanıza, rica ederim. Beni bekletmediğiniz için de ayrıca müteşekkirim. Beni ne kadar memnun, minnettar ettiğinizi bilmezsiniz.”

Yanımdaki koltuğa oturmuştu.

“Size karşı çok mahcubum. Hastanede arayamadım. Çok gelmek istedim. Araya maniler çıktı. Bir türlü gelemedim. Bana kırıldınız değil mi? Haklısınız. Ben de olsam kırılırım. Ben hastaneye yalnız gidemem. Anneme kaç kere yalvardım. Günler birbirine uymadı. Evinizi de ne güçlük buldum bilseniz...”

O telaşlı telaşlı anlatırken, ben yeşil gözlerine bakıyordum. Gözlerinde daha manalı bir canlılık vardı.

Dilşat’ın af, özür dileyen hâline içimden gülüyordum. Ben sadece onun söylemesini istiyordum. Kalbimdeki bütün kırgınlıkları unutmuştum.

O söylüyordu.

“Bilmem, bu yakınlarda garip sinir nöbetleri geçiriyorum. Sokağa çıkmak istemiyorum. Kalabalık beni sıkıyor.”

Konuşurken birdenbire durdu, baktı.

“Askerlik size çok yaramış. Sokakta görseydim tanıyamayacaktım. Yalnız biraz yaşlı görünüyorsunuz.”

Bahsi değiştirmek ister gibi yutkunmuştu.

“Siz Anadolu’da da epey dolaştınız. Çok gezdiniz, çok gördünüz. Ne iyi! insanın hep aynı yerde hayatı geçmesi ne hazin! Ben evden de sıkılıyorum. Bu eski, harap evde oturmaının artık bir keyfi, zevki kalmadı. Ama gelin de anneme anlatın.”

Onu biraz şaşkın dinliyordum. Dilşat eskiden bu kadar kararsız değildi, bu kadar değişik konuşmazdı.

Hep gülümseyerek, “Evet,” diye cevap veriyordum. Dilşat düşünür gibi durmuştu.

“Sizi arayışımın sebebini söyleyeyim. Evvela göreceğim geldi. İnanmazsınız belki, çok göreceğim geldi.”

Gülüyordu.

“Biz çocukluktan arkadaşız. Öyle gelip geçici arkadaşlardan değil. Unutulur mu hiç? Gelgelelim, özlemek başka, aramak başka. O kadar özlüyorum da arayamıyorum. Siz Anadolu’dayken mektup yazacağım, hep hatırımdasınız... Fakat bir türlü yazamıyorum.”

Birdenbire ayağa kalktı.

“Kusura bakmayınız, hizmetçimiz biraz sersemcedir. Kahveyi unuttu. Hatırlatmalı.”

“Zahmet etmeyiniz... Kahve ile pek başım hoş değildir.”

“Kahveler de kahve değil ama âdet yerini bulsun.”

Dışarı çıktı, hizmetçiye seslendi.

“Ayşe Hanım, hani kahve?”

Döndü, gülümsedi.

“Dalgın, Allahlık bir kadın.”

Tekrar yanındaki koltuğa oturdu.

“Bu zamanda hizmetçi bulmak da güç.”

Kaşlarını çattı.

“Bu zamanda her şey güç! Yaşamak güç!”

Ellerini koltuğun kenarına koydu.

“Yaşamak güçleşti. Aradığını bulamamak, ne fena. Sonra bulduklarınız da ateş pahası. Öteberi alacağım zaman içime korkular geliyor. Ne alacağımı şaşıyorum.”

Kapı açıldı. Siyah, ipek başörtüsü ve siyah ipek elbise giymiş Fehamet Hanımefendi salına salına içeri girdi. Onun da gelişi bir büyük sevgi gösterisi ve iltifattı.

Hemen ayağa kalktım. Büyük hanım ağır ağır yaklaşmıştı, ağır ağır elini uzattı.

“Hoş geldiniz efendim.”

Eğilerek elini sıktım.

“Teşekkür ederim hanımefendi.”

Fehamet Hanımefendi köşede, kanepeye oturmuştu. Dudaklarında nazik bir gülümseme vardı.

“Nasılsınız efendim? Göreceğimiz geldi. Hiç teşrif etmiyorsunuz.”

Ellerimi ovuşturuyorum.

“Ziyarete kusurum var efendim. Fakat meşguliyet...”

O başını sallıyordu.

“Hakkınız var... Çok meşgulsünüz.”

Fehamet Hanım olduğundan on yaş büyük görünüyordu. Pomatlar, buğular, pudralar, yılların derin izlerini kapayamamışlardı. Fakat o, yaşından on beş yaş genç giyiniyordu. Konuşurken hâkim bir eda takınıyor, gözlerini süzüyordu.

Hizmetçinin getirdiği nohut, arpa karışık bulaşık suyu gibi kahveyi zor içmiştim.

Fehamet Hanımefendi şikâyet ediyordu.

“Kahveyi bulamıyoruz. Hâlbuki ben kahvesiz yapamam. Hele sabahleyin kalkınca bir fincan kahve içmezsem başımı toplayamam.”

Dilşat, annesinin sözünü kesti.

“Anne, Vefik Bey’e anlatalım artık.”

Fehamet Hanım gözlerini açmıştı.

“Sen daha söylemedin mi?”

Genç kız, titiz bir baş hareketiyle, “Hayır,” dedi. “Seni bekliyordum.”

Fehamet Hanımefendi bana döndü.

“Bir derdimiz var Vefik Beyefendi. Bize yardım edecek-siniz.”

“Eğer elimden gelebilecek bir şey ise emredersiniz.”

Dilşat boynunu büktü.

“Azmi ağabeyimin askerliği...”

Fehamet Hanımefendi de içini çekti.

“Bir seneliğine ertelenmişti. Müddeti bitti. Sağ olsun biraz ihmalcidir, şubeye uğramadı.”

Sordum.

“Ne kadar zamandır uğramıyor?”

Dilşat zihnen hesap etti.

“İki buçuk, üç ay oluyor.”

Düşünüyorum.

“Şubeye müracaat etsin... Böyle gecikmeler oluyor. Ceza vermezler sanırım.”

Fehamet Hanımefendi kollarını açmıştı.

“Cezası varmış. Azmi bir tanıdıkla şubeye gitmek istiyor. Şubede sizin tanıdıklarınız varmış.”

“Eğer şubede tanıdıklarım varsa beraber gideriz. Bu, uzun uzun düşünülecek bir mesele değil.”

Dilşat’ın yüzü gülmüştü.

“Vefik ağabey halleder diyordum.”

Fehamet Hanımefendi elini göğsüne bastırarak gözlerini yumdu.

“Bizi ne kadar minnettar edeceğinizi bilmezsiniz. Azmi, sağ olsun, çok vesveseli. Korkuyor da...”

Dilşat içi geniş, konuşmaya başlamıştı.

“Artık korkacak bir şey yok. Vefik ağabey halledecek. Buna eminim.”

Kadınların her şeyi olmuş bitmiş gibi konuşmaları tuhafıma gitti.

“Şubeye gider, vaziyeti anlarız. Şimdi kati bir şey söyleyemeyiz ki...”

Fehamet Hanım kaşlarını kaldırarak, “Bütün ümidimiz sizde,” dedi.

İsteksiz gülüyordum.

“Ben elimden geldiği kadar çalışacağım. Fazlasını garanti edemem.”

Dilşat gözlerini kırpyordu.

“Siz gayret ettikten sonra oldu demektir.”

Fehamet Hanımefendi de başını sallıyordu.

“Azmi ne kadar sevinecektir. Bu iyiliğinizi hiç unutmayacağız. Bizi büyük bir sıkıntıdan kurtarmış oluyorsunuz.”

Dilşat da onaylıyordu.

“Büyük iyilik doğrusu... Azmi ağabeyim bu işi kendiliğinden dünyada beceremezdi.”

İki kadının askerlik hakkında fikirleri yoktu, ne söylesem boştu. Azmi’nin şube işinin ne kadar pürüzlü olduğunu bilmiyordum. Belki kolayca hallediliverirdi, belki de sarpa sardı. Fakat onlara bunu anlatamazdım.

Onlar şöyle düşünüyorlardı. Vefik askerdir. Şubede tanıdıkları var. Söyler, yapıverirler.

“Azmi beyefendi hafta içinde gelsin, beni görsünler,” dedim.

Dilşat atıldı.

“Ne gün sizi görsün?”

“Yarın, öbürüsü gün... Yalnız öğleden evvel gelsinler.”

Fehamet Hanımefendi düşündü.

“Ne gün gidebilecek? Azmi’ye de soralım bir kere. Sonra beyefendiye karşı yalancı çıkmayalım.”

“Ne gün isterse,” dedim.

Dilşat’ın yüzü parlamıştı.

“Buna söz yok. Azmi ağabeyim hafta içinde gider, beyefendiyi görür.”

Biraz toparlandım.

“Artık bendenize müsaade.”

İkisi birden telaşlandılar.

“A! Pek çabuk değil mi?”

Ben Dilşat’ın karşısında oturmak, bakmak, konuşmak, onun sesini duymak istiyorum. Fakat kanepede siyah elbiseyle oturan Fehamet Hanımefendi’nin hayali içimi daraltıyordu. Onun her hareketinde bir yapmacıklık buluyordum.

Ayağa kalkmıştım. Dilşat, içten bir sesle, “Oturuyorduk,” dedi.

Fehamet Hanımefendi de ayağa kalkmıştı.

“Konuşuyorduk.”

“Vakit geç oldu. Evden merak ederler.”

Fehamet Hanımefendi beni dertli bir bakışla süzdü.

“Ne iyi insansınız! Bakınız, evinizi düşünüyorsunuz. Meraka düşmelerini istemiyorsunuz.”

Kapıya doğru yürüyorduk. Dilşat yol gösterdi. Koridorda vedalaşacaktık. Bırakmadılar. Sokak kapısına geldiler.

İkisi birden tekrar ediyorlardı.

“Bunu saymayız. Muhakkak bekleriz. Erkence geliniz, uzun uzun konuşuruz. Gelmezseniz güceniriz.”

Sokağa çıktığım zaman, bir an, kendimi bir boşlukta sandım. Kulaklarımda Dilşat’ın sesi vardı, o kadar...

Ağır ağır yürüyorum. Ne kadar boş, teklifli, resmî konuşmuştuk. Dilşat beni bir iş için aramıştı. Bu aramakta bir yakınlık yoktu. Fakat ben her şeye rağmen yakınlık duyuyordum.

Dilşat, tahminlerimden daha çok fazla gelişmiş, güzelleşmiş. İnsan ona âşık olmakla övünebilir.

Ağabeyinin işini yapabilecek miyim? Azmi’yi hiç sevmemişim, hatta sırasına göre tiksindiğim hâlde yapmaya uğraşacağım.

Evde kardeşime, “Bugün Dilşatlara gittim,” dedim.

Samime yerinden sıçradı.

“Sahi mi? Niçin bu kadar sıkı arıyormuş?”

“Ağabeyinin askerlik işi için.”

Genç kız birden yüzünü buruşturmuştu.

“O kendini beğenmiş, soğuk züppenin işi için mi?”

Dudak büktü.

“Mutlaka kaçaktır.”

İstemeye istemeye gülüyorum.

“Müddetini birkaç ay geçirmiş.”

“Eminim, o hiç askerlik yapmamıştır.”

“Öyle... Muayene ile filan yakayı sıyırmış.”

Samime gözlerimin içine bakıyordu.

“Şimdi, sen mi kurtaracaksın?”

Omuzlarım düşük, cevap verdim.

“Bakalım, uğraşacağız.”

Azmi’nin askerlik işi halledildi. Konağa gittim. Müjdelediğim zaman Dilşat çok sevindi.

“Bizi ne kadar minnettar ettiğinizi bilemezsiniz. Büyük bir dertten kurtulduk. Ağabeyim fena sinirli olmuştu.”

Tafsilat veriyorum.

“Altı ay sonra tekrar muayeneye gidecek. Yalnız bu sefer de gününü geçirmesin.”

Genç kız korkmuş gibi bakıyordu.

“Yok... Bu sefer hatırlatırız.”

“Vaktinde hatırlatın. Kendileri de sıkıntı çekiyorlar.”

“Tekrar muayeneye gideceği zaman, siz yine yardımınızı esirgemeyeceksiniz, değil mi? Biraz saygısızlık oluyor ama...”

Dilşat durdu, önüne baktı, gülümsedi.

“Utanarak söylüyorum. Fakat ağabeyim kendi başına hiçbir iş yapamıyor. Sonra tanıdık meselesi de var. Ağabeyime kalmış olsaydı hiçbir şey yapamazdı. Allah sizden razı olsun, kurtardınız.”

Genç kız bunları iltifat diye söylemiyordu. İçten konuşuyordu. Yüzünün tatlı beyazlığı pembeleşiyor, yeşil gözleri açılıp koyulaşıyordu. Sesinde bir yakınlık vardı.

“Büyük iyilik ettiniz, unutulmaz.”

“Büyütüyorsunuz. Zaten olacakmış oldu.”

“Bizim için uğraştınız.”

“Böyle söylemeyiniz, vazifem.”

“Ne iyi insansınız Vefik ağabey!”

Dilşat’ın yumuşak konuşuşu kalbimi eritiyordu. Bir an ona açılmak istedim. Hemen geriledim. Bu, beni korkuttu. Dilşat kim bilir beni ne kadar şaşkınlıkla dinleyecekti?

Dilşat beni sevmiyordu. Bana sempatisi vardı belki. Bu kararsız hava içinde açılamazdım. Beklemek gerekiyordu. Neyi? Bunu da bilmiyordum. Yalnız bekliyordum.

Ayrılırken genç kız, “Sık sık bekleriz,” dedi, “bizi unutmayınız.”

Hangi vesile ile sık sık onu görebilecektim?

Altı ay sonra beni arayacaklar.

Karargâhtaki odanın kapısı vuruldu.

“Gir,” dedim.

Emirberim girdi.

“Zatınızı bir efendi arıyor.”

“Nasıl bir efendi?”

“Sakallı, yaşlıca bir efendi.”

Kim olabilirdi?

“Gelsinler.”

Emirber çekildikten sonra kapının önünde siyah, kısa top sakallı, zayıf, kısa boylu, siyah pardösülü bir adam görüldü. Gayet nazik, terbiyeli bir selam verdi.

“Zatıalınızı rahatsız ediyorum ama...”

Yer gösterdim.

“Estağfurullah, buyurunuz... Emriniz?”

Âdeta ilişerek oturdu, dudaklarında bir gülümseme başlangıcı vardı.

“Efendim, zatıalınız mülkiye kaymakamlarından Ferhat Beyefendi’nin oğlusunuz değil mi?”

“Evet.”

“Validenizin adları da Pakize miydi?”

Bu adam kimdi? Bunları niçin soruyordu? Bir Şey anlamadan başımı sallıyordum.

“Evet.”

O, ellerini ovuşturuyordu.

“Bendeniz Vakıflar Kayıt İŞleri emeklilerinden Bahtiyar k leniz. Dayınız Danyal Baki Bey tarafından geliyorum.”

Ben bir dayım olduğunu biliyordum. Fakat hiÇ konuşmazdık, evimizde lafı bile geçmezdi. Şimdi ne münasebetle sahneye çıkıyordu?

“Evet... Bir dayım olduğunu biliyorum ama görüşmeyiz.”

Bahtiyar Efendi başını eğdi.

“Malum efendim... Danyal Baki Bey kimse ile g r Őmezler. İnsanlardan kaçan, cemiyet hayatını sevmeyen bir zattırlar.”

“Dayım Danyal Baki Bey’in bana bir emirleri mi var?”

Bahtiyar Efendi sakalını tuttu, okŐadı.

“Danyal Baki Bey, son günlerde hastalandılar, yatağa düŐtüler ve yataktan kalkamayacak hâle geldiler. Bu zatın garip huyları vardır. Onları da sırasıyla anlatacağım. Erenköy’deki k Őkleriyle komŐuyuzdur. Her nasılsa, bendenize yıldızları barıŐıktır. Konuşuruz, iltifat ederler. Rahatsızlıklarında eŐimin epey hizmeti oldu. Danyal Baki Bey’in iki merakı vardır. Bağcılık ve kitap okumak. Erenköy’den Bostancı’ya daha yakın olan bağları, emsali arasında son derece bakımlı ve büyük bir bağdır. Hastalandıktan sonra ne bağa bakabiliyor ne de kitap okuyor. Gerek zatialinizden, gerek peder beyefendiden bahsettikleri olmuŐtur. Fakat Şimdi görmek istiyor. Peder beyefendinin adresini maalesef bilmiyorduk. Danyal Baki Bey, Sinan PaŐaların konağından sormamı tavsiye etti. Sinan Paşa Konağı’nı biraz aradım. Lakin zatialilerini kolaylıkla buldum.”

“Demek dayım beni görmek istiyor?”

“Evet beyefendi. Çok fazlaca rahatsızdırlar. Gönlünü al-
sanız fena olmaz. Yine de zatıaliniz bilirsiniz.”

Dayımın hastalığı bende bir üzüntü uyandırmamıştı. Ta-
nımıyordum, tamamıyla yabancıydım. Fakat bağ ve okuma
meraklısı, insanlardan kaçan dayım bana merak olmuştu.
Onu görmek istiyordum.

“Peki, gider görürüm. Yalnız bulabilir miyim?”

Bahtiyar Efendi sakalını okşayarak güldü.

“Kime sorarsanız gösterirler efendim. Hem istasyona da
pek uzak değildir. Teşrif edeceğiniz gün ve saati söyleyin,
bendeniz istasyonda bekleyeyim.”

“Teşekkür ederim. Size zahmet olmasın. Ben bulurum.”

Bahtiyar Efendi utangaç gülümsüyordu.

“Danyal Baki Bey hiç gürültüden hazzetmezler. Bahçe
kapısının ziline dokunmazsınız. Köşkün kapısını da hafifçe
tıkırdatırsınız. Her türlü sestten fena hâlde sinirleniyor. Son
günlerde bir kadın getirdik, hizmetini o görüyor.”

“Dayım evli değil mi?”

Bahtiyar Efendi içini çekti.

“Hayır, beyefendi. Tabiatları gereği evlenemezler de. Ne
o kadına tahammül eder ne de kadın ona... Bağ ve kitapları..
Bütün ömürleri bunların arasında geçti.”

“Dayım bağıyla mı geçiniyor?”

“Hayır! Zati servetleri de var bir miktar. Ancak bağdan da
epey bir şey geliyor.”

Kollarını açmıştı, boynunu büktü.

“Bir kişi efendim, bir can... Masrafından ne olacak? Siga-
ra, kahve içmezler. Katiyen içki kullanmazlar. Kumarı yok,
bir şeysi yok.”

Dayımın garip bir insan olduğunu anlıyordum, tekrar ettim.

“Bugünlerde gider görürüm.”

Bahtiyar Efendi ayağa kalkmıştı.

“Müsaadenizi rica edeceğim beyefendi, rahatsız ettim, af buyurunuz. Geleceğinizi Danyal Baki Bey’e müjdelerim.”

Yerden selam vererek odadan çıktı.

Akşam, evde babama, “Beni dayım çağırıyor,” dedim.

Babam şaşırverdi.

“Dayın mı çağırıyor? Dünya değişmiş. Danyal Baki Bey insana karışır mı hiç?”

Tespihini çekerek oturduğu yerde sallanıyordu.

“Akrabaları olduğu nereden hatırına gelmiş? Ne münasebetle çağırıyor? Sana mektup mu gönderdi?”

“Nasıl, nereden hatırına geldiğini bilmiyorum. Çok hastaymış, beni görmek istiyormuş. Komşularından biri geldi, söyledi.”

Babam düşünmeye başlamıştı.

“Hastalık insanları değiştirir. İhtiyarlık ve hastalık. Bu sözlerime dikkat et oğlum... Yaşlandığın zaman anlayacaksın.”

Yüzüme durgun durgun baktı.

“Gideceksin, değil mi?”

“Gideceğim.”

“Git... Annenin kardeşidir. Dargın değiliz. Yalnız görüşmeyiz... Tabiatı böyle, ne yapalım. En son annenin cenazesinde görmüştüm. Bir daha görmedim. Ben de İstanbul’da bulunmuyor, taşrada dolaşıyordum. Kendi âleminde bir adam.”

“Beni görmeye gelen komşusu da tuhaf bir zattı. Kuyud-ı Vakfiye mütekaitlerinden. Tam eski tip. Lakırdı arası bana dayımın huylarından da bahsetti. Bağcılıkla uğraşmış, kitap okurmuş... Sesten, gürültüden kaçarmış.”

Babam, düşünceli durdu.

“Bir bağı olduğunu biliyorum. Fakat zannedersen o bağ-
da annenin de hissesi vardı. Ben kurcaladım. Oturduğu köşk
de kendisinindir. Git konuş.”

Bir gün sonra izin aldım, Erenköy’e geçtim. Bir bakkal
çırağı köşkü gösterdi.

Sık, yaşlı çamlar arasında iki katlı bir tahta köşk. Dayım
aradığı sessizliği burada bulabilirdi.

Bahtiyar Efendi’nin tavsiyesini hatırlayarak kapının zilini
çalmadan bahçeye girdim ve köşkün kapısını hafifçe tıkır-
dattım.

İçeriden bir ses duyulmadı, tekrar tıkırdattım, bekledim.
Hizmetçi kadın belki yukarı kattaydı ve tıkırdatmayı duya-
mazdı. Zile elimi dokundurmaya korkuyordum. Üçüncü defa
biraz kuvvetli tıkırdattım. Biraz sonra kapı açılmıştı. Başör-
tüsü çenesinden düğümlenmiş, uzun boylu, gergin yüzlü bir
kadın dikkatle beni tepeden tırnağa süzerek sordu.

“Ne istiyorsunuz?”

Evin kapısından içeri misafir girmedığı hizmetçinin karşı-
layışından belli oluyordu.

“Beyefendiyi görmek istiyorum,” dedim.

Hizmetçi kadın kaşlarını çatmıştı.

“Beyefendi yatıyor. Ne yapacaksınız?”

Israr etmeden içeri giremeyecektim.

“Kendisini göreceğim.”

Kadın başını iki yana salladı.

“O yanına kimseyi istemez.”

“Beni kendisi çağırtmış da, onun için geldim.”

Hizmetçi kadın duraladı.

“O mu çağırttı? Siz kimsiniz?”

“Ben, beyefendinin rahmetli kız kardeşinin oğluyum. Haydi git, söyle. Zorla girecek değilim ya!”

Kadın yüzü büsbütün gerilerek baktı.

“Sorayım bakayım.”

Çekildi, yukarı gitti, çok geçmedi döndü, yüzü biraz yumuşamıştı.

“Buyurun.”

Geniş bir taşlığa girdik. Dayımın köşküne dikkat ediyorum. Lüks ve modern değildi. Fakat gayet temiz, tertipliydi. Köşkün içinde ağır bir sessizlik vardı.

Merdivenden çıktık. Perdeleri inik sofa loştu. Hizmetçi kadın sağdaki oda kapısını açtı, bana yol gösterdi.

Oda ecza kokuyordu. Bir kişilik bir ceviz karyola duvara bitiştirilmişti. Karyolanın yanına ceviz komodin konmuştu. Kapının yanında ceviz gardırop duruyordu.

İlk bakışta dayımın zevksiz bir adam olmadığını anladım. Odadaki koltuklar, iskemleler, her şey temiz ve ağırdı.

Karyolaya yaklaştım. Çenesine kadar yorganı çekmiş, süzük yüzlü bir ihtiyarın bana dikkatle baktığını gördüm. Yorganın altından ellerini çıkardı.

“Geldin mi oğlum?” dedi. “Teşekkür ederim. Buraya kadar yoruldun.”

Sesi nazik ve tatlıydı. Onda insanlardan kaçan sert bir adam hâli yoktu.

Eğildim, elini öpecektim. El vermedi, çekti.

“Hastayım. Durmadan da terliyorum.”

Hizmetçi kadının getirdiği iskemleye oturdum.

“Geçmiş olsun efendim.”

“Seni gördüğüm zaman çocuktun, küçücüktün. Maşallah büyümüşsün, koskoca adam, hem de zabıt olmuşsun. Beyba-ban nasıl?”

“İyidir efendim. Selamları var.”

Onu görmeyeli de yıllar oluyor. Kimi gördüğüm var ki...

Sustu. Onun söylemesini bekliyordum. Hasta, mendiliyle dudaklarını kuruladı, burnundan soluk aldı.

“Sen ziraatçısın değil mi?”

“Evet efendim.”

“Bu çok hoşuma gitti. Ben de toprağa bağlı bir adamımdır. Toprağı severim. Yakında da toprağa kavuşacağım.”

“Allah etmesin. Hastalığınız geçer.”

“Oğlum, benim hastalığım ihtiyarlık. Hayatımda hiç su-istimal yapmadığım için bu yaşa kadar hastalıksız, arızasız yaşadım. Onu bir tarafa bırak. Bir başıma yaşadım. Kimseye ne iyiliğim ne de fenalığım dokundu. Hiç dostum yok. Fakat çok düşmanım var. İnsanlar, kendilerinden uzaklaşanları af-fetmiyorlar.”

Dayımın konuşması, bana kitap okuma merakını hatırlat-tı. Bu içine çekilmiş adam neler okuyordu? Arada bir dalarak düşün-e düşün-e söylemesi, bir dimağ dolgunluğunu, olgunlu-ğunu hissettiriyordu. Bu adam muhakkak ki roman, hikâye gibi saçma sapan şeylerle kafasını doldurmamıştı.

Hasta, zayıf, kemikleri çıkık elleriyle yorganı okşuyordu.

“Beni kimse sevmez. Ben de kimseyi sevmem. Kalabalıkta oturmayı sevmem, gürültüyü sevmem. Bir cemiyette benim gibileri garip görülmekle kalmaz, anormal, hasta sayılır. Eğer cemiyet içinde hayatımı kazanmak mecburiyetinde olsaydım, akla gelmedik felaketlerle karşılaşır, belki de tımarhaneyi boylardım. Babam zengin değildi. Fakat geçinecek parası vardı. Köşk de kendimizin. Namerde muhtaç olmadan yaşıyorduk. Annem, tıpkı annen gibi genç yaşta ölmüştü. Babamla bu köşkte yaşamaya başladık. Babam doksanında öldü. Ben artık evlenemezdim. Siz taşradaydınız. Ben kendimi bağa, kitaplara verdim. Hayatımdan şikâyetçi değilim.”

Durdu, kesik kesik öksürdü.

“Hayatın doğru ve yanlış, kirli ve temiz tarafları var. Bunları da konuşmalıyız. Artık konuşmak istiyorum. Seni bunun için arattım.”

Sustu, dinlendi, göğüs geçirdi.

“Bu köşk babamındır. Bunda annenin de hissesi, yani senin de hissen var. Bağın yarı hissesi de senindir. Ben yıllardan beri bu hisselerin mesuliyetini omuzlarımda taşıyorum.”

Gene durdu, tavana bakıyordu, kemik parmaklarını yorganın üstünde oynattı.

“Baban tekrar evlendiği için senin hisselerini ayırdım. Artık benim günlerim sayılı. Senelerce evvel vasiyetimi yaptım, senin hakların duruyor. Sana hiç yardım edemedim. Fakat buna imkân yoktu. Çünkü uzun müzakerelere yol açılacaktı. Sense başını kurtardın. Buna çok sevindim. Hele ziraatçı oluşun beni kendi kendime ağlattı. Bugün askersin... Ama yarın tekrar mesleğine döneceksin. Sen memur olmamalı, bir çiftlik sahibi olmalısın.”

Mendiliyle alnının terlerini kuruluyordu.

“Bir çiftliğin olmalı.”

Sesi perde perde söndü.

“Ve evlenmemelisin.”

Hırçın bakıyordu.

“Hayatın yıkılır. Eğer araya bir de sevgi karışırsa, artık bırak. Ömrün oldukça belini doğrultamazsın.”

Yavaş yavaş söylüyordu.

“Çiftlik sahibi olmak için para lazım. Babanın parası yok. Sen bu köşkü satarsın. Eşyalarını da. Epey para getirir. Küçükten başla...”

Gözleri süzüldü, yalvarır gibi baktı.

“Yalnız bağa dokunma. Bağı git gör. Pek yabana atılmaz. Onu daha bir hâle yola koy... Kâr da getirir. Bizim bağ uğurludur, bereketlidir. Sıkıntılı bir zamanında imdadına yetişti-verdiği olur.”

Yorgun güldü.

“Sana şimdi söylediklerimi, hayatımda daha kimseye söylemiş değilim. Neden, niçin söylemeyeyim? Artık ölüyorum. Doktorların verdikleri ilaç gün, saat uzatmak için. Gün, saat gelecek. O hiç vaktini şaşırmaz. Benim sözlerimden hangilerini doğru, hangilerini yanlış buldun, bunu bilmiyorum. Bilmek de istemem. Yalnız hiçbirisini boşuna dinlemiş olma. Seni fazla tutacak değilim. Belki sıkıldın...”

“Aman rica ederim.”

“Sıkılsan da hakkın, ne çıkar... Artık uyuyacağım. Sen gidersin. Bugünlerde bir daha gel.”

Salam verir gibi elini sallıyordu.

“Belki tekrar konuşuruz. Beybabana selam söylersin.”

Hasta, bende acındırmaktan ziyade korku uyandırmıştı. Öleceğini bildiği hâlde hayata omuz silkerek katı, sert konuşuyordu.

Kalktım, önünde eğildim.

“Hafta içinde gelirim efendim.”

Dayım parmaklarını oynattı.

“Güle güle oğlum.”

Odadan çıkınca sofada hizmetçi kadınla karşılaştım.

“Gidiyor musunuz beyefendi?”

Dayımın yanında oturup konuştuğundan sonra hizmetçinin yanında itibarım artmıştı. Bana saygı gösteriyordu. Sessiz adımlarla aşağıya inerken hizmetçi kadın, “Beyefendi hiç bu kadar uzun boylu konuşmazdı,” dedi, “sizi çok seviyor.”

Acı acı güldüm.

“Birbirimizi daha ilk defa görüyoruz.”

Hizmetçi kadın sendeledi.

“İlk defa mı?”

Dudakları arasında geveledi.

“Ne tuhaf adam.”

Köşkten çıktığım zaman sinirlerimde ürpermeler dolaşıyordu. Bahtiyar Efendi’nin ve babamın dayım için söyledikleri pek üstünkörüydü. Onlar görünüşü anlatıyorlardı. Hâlbuki dayım anlatıldığı gibi bir adam değildi. Onda bir olgunluk bulmuştum. Köşte aksı bir bekâr ihtiyar hâli yoktu. Evde titiz kadınlar da olsa, ancak bu kadar temiz ve tertipli tutabilirdi, öteki odaları görmemiştim. Fakat onların da aynı ağır güzellikte olduklarını hissediyordum.

Sözleri beni şaşırtmıştı. Yolda hep düşünüyordum.

“Bir çiftliğin olmalı... Ve evlenmemelisin.”

Evde, babama anlattım.

“Fena adam değildir,” dedi. “Uzun zaman ahbablığım, arkadaşlığım yok. Fakat fena adam olmadığını biliyorum. Eski yapıdır, sağlamdır. Bağ bir kere bile görmedim. Kendi beğeniyorsa, beğenilecek bir şey olduğuna inanabilirsin.”

Dayımın, “Köşkü, eşyaları satarsın. Bir çiftlik sahibi olursun. Küçükten başla,” dediklerini babama söylememiştim. Çünkü hastanın ölümünü düşünerek miras hülyalarını kurmuyordum.

Babam, dayım için, “Fena adam değildir,” demişti.

Dayım Danyal Baki Bey çoğunluğun anlamadığı tipte insanlardandı. Onu merak ediyordum ve merak etmekte de haklıydım. Ziraatçı değildi. Bağa nasıl bakmıştı? Bağdan kâr ettiğini de söylüyordu. Demek bu, köşk aralarındaki eğlence olarak bakılan bağlardan da değildi. Babası öldükten sonra evini bozmamıştı. Bekâr, yaşlı bir adam bir evi, kolay idare edemezdi.

Dayımda, ayrı bir karakter kuvveti vardı. Buna inanmıştım. Başka türlü olamazdı.

İki gün sonra tekrar Erenköy’e geçtim. Hizmetçi kadın beni güler yüzle karşıladı.

“Beyefendi nasıl?”

“Yatıyor ama iyidir.”

Fakat hizmetçi gene beni kapıda tuttu, yukarı haber verdi. Hasta insanın otoritesine şaşıyorum. Çokları, sağlıklarında bile düzeni temin edemezler.

Hizmetçi kadın, “Buyurun,” dedi.

Mahmuzlarımı şıkırdatmadan hastanın odasına çıktım. Dekorda bir değişiklik yoktu. Hasta aynı hâlsizlikle yatıyordu. Beni görünce ellerini yorgandan çıkardı, anlaşılmasız işaretleler yaptı.

“Gel oğlum!”

Bir iskemle aldım, karyolanın yanına oturdum.

Hasta benden evvel sordu.

“Nasılsın çocuğum?”

“Teşekkür ederim efendim. Siz nasılsınız? Çok iyi gördüm.”

O gün gerçekten hastanın yüzünde bir parlaklık vardı. Gözleri ışıldıyordu. Sesi canlıydı. Bu parlaklık, ışıldayış, canlılık, yoksa ölümden evvel gelen ‘dirilik’ miydi?

Yorganını çenesinden aşağıya çekmişti.

“Dün biraz doğruldum, oturdum.”

“İyisiniz maşallah.”

Hastanın sesi söndü.

“Benim iyiliğimden ne olacak? Bu son canlılık... Hani mumlar söneceklerine yakın parıldamazlar mı? İşte öyle.”

Öksürür gibi güldü.

“Ben rahatım, şikâyet etmiyorum. Ölüm beni korkutmuyor. Arkamda bırakacağım kimse yok. Yani ölümümden bile kimseye karşı mesul değilim. Dünyayı, geldiğim gibi terk ediyorum. Bu bir avantajdır oğlum. Ömrümde yalnızlığın sıkıntısını hiç çekmedim mi? Çok. Hem pek çok. Ama ben o sıkıntıları yendim. Bunlar pek kolay olmadı. Sonunda soluk aldım.”

Sesi tekrar canlanmıştı.

“Annen çok az yaşadı. Baban tekrar evlendi. Ben yeni eve gidemedim. Hayat, bizi ayırmıştı. Ben babamla arkadaş gibi yaşıyordum. Babam okumuş adamdı. Kitap merakı bana da sardı. Kütüphane odasını göreceksin. Hiç fakir değildir. Ziraatçılık kitapları da bulacaksın.”

Sordum.

“Bağla bizzat siz mi meşgul olursunuz?”

Gözlerini kırıştırtarak güldü.

“Yani anlar mıyım demek istiyorsun, değil mi?”

“Yok, estağfurullah, o maksatla söylemedim.”

Elini hafifçe kaldırdı.

“Bunu sormakta da haklısın. Çünkü sen mektepten çıkma ziraatçısın. Bizim bağcılığımız pratiktir. Gelgelelim, ben bu işi pek pratiğe bırakmadım.”

Sesi daldı.

“İnsan isterse her şeyi, her durum ve şarta rağmen öğrenebiliyor. Yanlış da öğreniyor. Pratik bunu düzeltiyor. Birbirine yardım ettiler. Bir bağcı oldum. Bağda bir bağcı vardır. Eli işe yatkın, namuslu bir adamdır. Onu atma! Sana çok faydası dokunacaktır. Kütükleri tanır. Toprağın her huylarını bilir. Uyanıktır. Ne kırdırır ne çaldırır.”

Sustu, dinlendi. Aradan uzun dakikalar geçmişti. Hasta tekrar dudaklarını oynattı.

“Daha kaç gün yaşayacağım, bilmiyorum. Yalnız, çok yaşamayacağım. Bu muhakkak. Sen cenazeme gel. Sana benden haber getiren komşu Bahtiyar Efendi ölüm haberimi de getirecektir.”

Belki bir şey söyleyecektim. Parmaklarını kaldırdı.

“Bahtiyar Efendi insan adamdır. Onunla içli dışlı konuşabilirsin. Ben ölünce evin anahtarı ondadır; anahtarı sen alırsın. Evin sahibi sensin. Kimseye hesap vermeye mecbur değilsin. Bahtiyar Efendi sana bağı da gösterecektir. Sana elinden gelen yardımı edecektir.”

Ağır ağır söylüyordu.

“Köşk iki kere tamir gördü. Sağlamdır. Kusuru, boyasızlığıdır. İçinde oturuyorum. Boya kokusuna tahammül edemediğim için boyatmadım. Çamlar bir hazinedir. Köşkü, iyi bir fiyatla satabilirsin. Eşyalar, eski olmakla beraber pek kıymetsiz değildir. Kitapları dikkatle sat. Sahaflar senden yok pahasına kapatmak isterler. Kitapları, bir anlayana gösterirsen daha iyi olur. Çok değerli kitaplar vardır, yazık olmasın. Bu evi olduğu gibi muhafaza et demem. Buna hakkım yok. Herkes kendi havası içinde yaşamalıdır. Seni, kokusunu bile duymadığın bir maziye çivileyemem.”

Yorulmuştu, sustu. Gözleri bir müddet tavana daldı, sonra ışıldadı.

“Bağdaki kulübe tamir ister. Sen kendin için bir oda çık oraya. Bağ ihmal etme. Arka tarafında boş arazi vardır. Parça parça alırsın, küçükten bir çiftlik kurabilirsin. Senin sanatın bu zaten. Memuriyette ne yapacaksın? Küfleneceksin. Sanatını unutacaksın. Bütün okuduklarına, öğrendiklerine yazık olacak.”

Gene yorulmuştu. Gözlerini kapadı, içini çekti. Komodin üstündeki küçük oturtma saatin tik takları duyuluyordu.

Hasta gözlerini açtı, gülümsedi.

“Bizim komşu Bahtiyar Efendi son hizmetimde bulunacaktır. Beni, babamın yanına gömeceksiniz. Eğer elin ererse bir taş dikersin. Ama hiç acele etme. Zamanla olur. Kütüphane odası, misafir odası kilitlidir. Anahtarları karyolamın başucundaki küçük dolabın üst gözünde bulacaksın. Bahtiyar Efendi beni akşam sabah yoklar. Ben ölünce hizmetçiye yol verecektir. Sen, evi istediğin gibi kullanırsın. Benim, babamın resimlerimiz vardır. İstersen onları sakla. Bakkala, kasaba, hiçbir yere on para borcum yoktur. Alacaklılar çıkarsa dinlemezsin, def edersin. Bu hususta Bahtiyar Efendi’nin de sana yardımı dokunur. Çünkü o etrafı iyi bilir.”

Sustu, gözleri uzaklara daldı.

Bu, yatakta bitkin yatan, son saatlerini yaşıyan adama imrenerek bakıyordum. Ben kaç ölüm atlatmışım, kaç kere ölümle göz göze gelmişim. Fakat her defasında irkilmişim. Bu adamın sükûnu beni şaşırtıyordu. İçi çok kuvvetli bir adamdı. Ölüm döşeğinde dostça konuşuyor, hayata değerini veriyordu. Bu, imrenilecek bir şeydi.

Hasta sordu.

“Ne düşünüyorsun oğlum?”

“Sizi dinliyorum efendim.”

Sessiz sessiz güldü.

“Başına dert mi açtım yoksa? Seni tanımıyorum ki... Sor-
duklarıma doğru cevap vermeni istiyorum.”

“Emredersiniz.”

“Sigara içer misin?”

“Hayır.”

“Çok garip! Sigara içmeyen insan pek azdır. Peki, içki
içer misin?”

“Bira içerim. O da binde bir.”

“Bu da tuhaf! İçki içmeyi insanlar meziyet sanırlar. Ku-
mar oynar mısın?”

“Hayır... Daha elime kâğıt almış değilimdir.”

“Sen ne iyi çocukmuşsun. Kadınlarla aran nasıl? Macera-
ların filan var mı?”

“Hayır... Mektepteyken de mektepten çıktıktan sonra da
hep kendi hâlimde yaşadım.”

Hastanın sesi canlanmıştı.

“Er, dayıya çeker. Sen bana çekmişsin evladım. Sigara,
içki, kumar, hovardalık, hepsi iğrenç. Rahat yaşarsın oğlum,
rahat yaşarsın. Hiç evlenme!”

Durdu, bana bakıyordu. Dudakları arasından tekrar, “Hiç evlenme,” diye döküldü. “Evlenme deyişimden hayata, insanlara karşı gizli bir kinim olduğunu zannetme. Gürültüsüz, dırıltısız rahat yaşamak... Dünyada istediğim bu. Rahat yaşamamın zevki hiçbir şeyde yok. Eğer ben evli olsaydım böyle rahatça ölemezdim. Arkanda kimse bırakmıyorsun. Bıraktığın dünyayı düşünmüyorsun.”

Birden pencerelere baktı.

“Epey geç oldu. Seni daha fazla tutmayayım.”

“Zannedersen pek geç değil.”

“Gideceğin yer uzak.”

Eliyle işaret ediyordu.

“Vaktinde evine git.”

Bu hasta adam hep emrediyor gibiydi. Kalktım.

“Hafta içinde gelirim efendim.”

Dudak büktü.

“Belki görüşemeyiz. Haydi güle güle evladım.”

Odadan çıkınca sofada bekleyen hizmetçi kadın, “Beyefendi bugün maşallah çok iyi,” dedi.

“Evet, çok iyi hamdolsun.”

Yolda, hep dayımın söylediklerini düşünüyordum. Rahat yaşamak... Onun bu sırra ermiş bir insan olduğu anlaşıyordu. Arkasında düşünecek kimseyi bırakmadan dünyadan gidiyordu. Rahat yaşamış, rahat ölüyordu. Evet, evde bir ölüm telaşı yoktu. Hasta sükûn içinde sönüyordu.

Babama, dayımın söylediklerinden gene bahsetmedim. Babam, tamamıyla tersine bir hayat mağduruydu. Aile insanıydı. Fakat ilk karısı ölüvermiş, ikincisi azap çektiriyordu.

Babamın hasta olmaya bile hakkı yoktu. Çünkü hastalanınca öyle üzerine düşerlerdi ki adamcağız bunalırdı. Babamın birçok hastalıklarını sakladığını, gizli gizli ıstırap çektiğini biliyordum. Üvey annem Sabire Hanım'ın şefkati de bir işkenceydi.

Babam, dayımın bana olan alakasına bir hayli şaşıtı. Tespihini çekerek sallaya sallaya tekrar ediyordu.

“Demek seninle uzun boylu konuştu. Bu adam konuşmazdı. Hiç konuşmazdı. Cimriliği, cömertliği hakkında bir fikrim yok. Fakat çok idarelidir. Kayınpederin sağlığındayken bile evi çekip çeviren oydu. Rahmetli kayınpeder de titiz adamdı. Gelgelelim, oğlundan âdeta çekinirdi. Danyal Bey daha sertti. Biz Mecitözü'ndeyken Danyal Bey bir sepet nefis misket üzümü göndermişti. Kısacık bir mektup yazmıştı. ‘Bağımızın mahsulüdür. Afiyetle yiyiniz. Saygılarımı sunarım.’”

Babam bunları söylerken gülümsüyordu.

“Geçmiş gün, belki birkaç satır daha yazılıydı. Hatırımda kalan bunlar. Bizim Mecitözü'nde olduğumuzu nereden öğrenmiş? Sonra oraya giden birini bulup göndermiş. Sen, daha cocuktun.”

Bizi dinleyen Samime nihayet dayanamamış, sormuştu.

“Ağabey, dayın zengin mi?”

Ona, ne cevap verebilirdim.

“Zenginlik telakkiye bağlı bir şey. Birçoklarının zengin bulduklarına, birçokları fakir derler. Dayımın bir köşkü, bir de bağı var. Bunların değerleri nedir, bir servet tutar mı? Şimdiden bir şey söyleyemem ki... Birkaç bin liranın içinde bir şey olsa gerek.”

Babamın kaşlarının arası buruşmuştu.

“Hatırladığıma göre kayınpederde antika toplamak merakı da vardı. Danyal Bey'in satmadığına eminim.”

“Ben pek antikaya benzer bir şey göremedim.”

“Bütün odaları gezdin mi?”

“Hayır.”

“Antikalara tesadüf edeceksin.”

Samime bana takılıyordu.

“Ağabey, mirasyedi olursun artık. Köşkler, bağlar, eşyalar, antikalar... Allah versin. Artık bizi unutursun.”

“O ne demek Samime?”

“Öyle ya... Köşke çekilir, oturursun.”

“Dayım daha sağ. Bırakalım bu sözleri.”

Samime devam etmiyor, fakat onda bilinçli olmasa da bir kıskançlık var. Köşk, bağ, eşyalar, antikalar... Çocukluğundan beri günleri hep darlık, yoksulluk içinde geçen bir genç kızın kıskanmasını gayritabii görmüyorum.

Ben bu mirasa kendimi alıştırmış değilim. Dayımın ölüm döşeğindeki otoriter havasının tesiri altındayım. Köşkü, eşyaları satmak, küçükten çiftlik sahibi olmak... Ve hiç evlenmemek...

Dayıma Dilşat’ı nasıl anlatırdım? O, sevgiyi aklına bile getirmiyordu. Yanılıp da söylemiş olsam kim bilir nasıl karşılardı?

Ben mal sahibi oluyorum. Bu, hiç düşünmediğim ve düşünemeyeceğim bir şeydi. Babamdan ne miras kalacaktı? Memuriyetten aldığım aylıklardan ne kadar arttırsam, gene mal sahibi olamazdım. Kendimi her şeyden mahrum ederek uğraşa didine belki ömrümün sonuna doğru biraz mal edinebilirdim. Yalnız ben bu çeşit hayat adamı değildim.

Gelirimle geçiniyordum. Bu bir kusur olabilirdi. Fakat hiçbir sefahatim olmamasına rağmen sıkı idare elimden gelmiyordu.

Dayımın söylediği ihtimal doğrudu. Köşkü, eşyaları satarak belki küçük bir çiftlik kurabilirdim. Yalnız bende işin teorik tarafı kuvvetliydi. Uygulamaya geçince apışıp kalacaktım.

Samime biraz da kinaye ile, “Köşke çekilir, oturursun,” diyor. Köşkte bir başıma mı oturacağım? Dayım daha doğru söylüyor. “Kokusunu bile duymadığın bir maziye çivileyemem!”

Köşkün havası, öbür eşyaları görmeden bile bana emniyet verdi. Acaba bağı nasıl bulacağım? Omuz silkilmeyecek bir şey olduğunu umuyorum. Dayımın benim üzerimde bıraktığı tesirin kuvvetine gün geçtikçe şaşıyorum.

Karargâhtaki odama Bahtiyar Efendi geldi. Yerden temenna etti, bir iskemleye ilişti.

“Cenab-ı Hafız-ı Hakiki zatıalilerine uzun ömürler ihsan buyursun. Dayınız Danyal Baki Bey sabaha karşı rahmet-i rahmana kavuştular.”

“Vah vah,” diyebildim.

Bahtiyar Efendi ellerini ovuşturuyordu.

“Bir gün evvel bendenizi çağırmışlar, bazı talimat vermişlerdi. Sanki kendilerinin son nefeslerini verecekleri zamanı biliyorlarmış gibi...”

Hayretle bakıyordu.

“En küçük şeye kadar hesap ederek...”

Cebinden bir küçük defter çıkardı.

“Bendeniz not ettim.”

Defteri gözden geçiriyordu.

“Vefatları zatıalinize haber verilecek. Hizmetçi kadına yol verilecek. Sahrayıcedit’te pederlerinin mezarının yanına defnedilecek. Evin anahtarı zatıalinize verilecek. Anahtar ya-

nımda. Fakat cenazenin kaldırılması ve gömülmesi için yarın sabah erkenden köşkte bulunmak icap ediyor. Öğleye kaldırmalıyız. Cenaze masarifi olarak bendenize yeteri miktarda para verdiler. Bendeniz santimine kadar zatıalınıza hesap veririm. Zatıalınız yarın çok erken gelmelisiniz. Cenaze bugün bile kaldırılırdı ama zatıalınızı bekliyoruz.”

Cevap bekler gibi yüzüme baktı.

“Yarın erken trenle gelirim,” dedim.

Yüzü güldü.

“Bildiğiniz üzere fazla bekletemeyiz. Siz hiçbir şeyle meşgul olacak değilsiniz. Bendeniz lazım gelen her şeyi hazırladım. Yalnız zaman icabı, cemaat bulup bulamayacağımız şüpheli.”

Bahtiyar Efendi üzgündü. Belki içi ağlıyordu, fakat temkini öyle muhafaza ediyordu ki dayanıklılığına şaşıyordum.

Yaşlı adam göğüs geçirdi.

“Danyal Baki Bey misli bulunmaz bir zattı. Vefatı şu dünya için bir kayıptır. Vallahi azim, büyük bir kayıptır. O yattıkça Allah sizlere ömür versin.”

Dizlerine tutunarak kalktı.

“Bendenize müsaade. Cenaze işlemleriyle ilgili bazı eksikler var, onları tamamlayalım.”

Gene yerden temenna ile çıktı.

Ertesi sabah, ilk trenle Erenköy’e gitmiştim. Köşkün kapısı açıktı. Fakat köşkte ölü, cenaze havası yoktu. Aşağı sofada, Bahtiyar Efendi beni karşılamıştı.

“Her şey hazır. Birazdan imam efendi de gelecek. Bekçiye dört kişi buldurttum. Çünkü cemaat bulamayacağız, zatıalınıza söylemiştim.”

Köşkte hiç ses yoktu. Cenaze hazırlandı. İmam geldi, duasını okudu, tabutu dört amelenin omuzlarında çıkardık, yola düzüldük. Komşu köşklere, pencere arkalarından bakıyorlardı. Bir tek dost, bir tek ahbap cenazenin arkasından gelmiyordu. Ben, Bahtiyar Efendi, imam, bekçi... Bütün cemaat bu kadardı.

Yolda dilenciler takılmaya başladı. Camiden sonra cemaatimiz biraz kalabalıklaştı, fakat mezar başında kazıcılardan başka cemaat kalmadı. Dayımı, büyükbabamın kabrinin yanına gömdük.

Bahtiyar Efendi kendi eliyle hazırlattığı lahdi gösteriyordu.

“Lahit için epey uğraşmak icap etti. Harp dolayısıyla işçi de pek bulunmuyor.”

Gömmek meselesi de bitmişti. Bahtiyar Efendi imamın, bekçinin haklarını verdikten, mezarcılara, kazıcılara para dağıttıktan sonra yanıma yaklaştı.

“Ne kadar zahmetse, bende haneye kadar teşrif etmenizi rica edeceğim. Hesaplar hakkında malumat vermeliyim.”

“Ne hesapları efendim... Bırakınız.”

Ellerini hırçın hırçın geriye itti.

“Vallahi olmaz... Merhumun vasiyetleri de var.”

Ağır ağır yürüyerek dayımın köşküne yaklaşmıştık.

Bahtiyar Efendi ara sokağı gösterdi.

“Sapalım.”

Dar, bozuk yoldan geçtikten sonra tekrar bir ara sokağa saptık. Sokağın ilerisinde, bahçe içinde iki katlı bir küçük köşk görünüyordu. Bahtiyar Efendi eliyle işaret etti.

“Fakirhaneye geldik.”

Bahçede yemiş ağaçları vardı. Köşk eskiydi, fakat dökük değildi. Her köşede titiz bir temizlik yüze gülüyordu.

Bahtiyar Efendi zili hafifçe çaldı. Biraz sonra kapı açılmıştı, Bahtiyar Efendi yavaşça, “Misafirimiz var,” dedi.

Kapıyı açan karısı olacaktı. İçeri çekildi. Bahtiyar Efendi bana yol gösterdi.

“Buyurunuz beyefendi.”

Köşkün büyüklüğüne göre genişçe sayılır malta döşeli bir avluya girdik. Bahtiyar Efendi, sağdaki kapıyı açtı. Güvez kadife döşeli bir koltuk takımı... Odada bir kibarlık vardı. Duvarlarda iyi hattat elinden çıkmış levhalar asılıydı. Yerdeki halı eski ama lekesizdi,

Bahtiyar Efendi, yer gösterdikten sonra, “Bir iki lokma bir şey yiyelim,” dedi.

“Aman ne zahmet edeceksiniz.”

“Zahmet değil efendim. Sabahleyin de erken geldiniz. Bir hayli acıkmışsınız. Ne olacak efendim, Allah ne verdiyse...”

Odadan çıktı, çok geçmedi. Elinde bir tepsi ile girdi, gülüyordu.

“Bu katta bir oda vardır. Biz mutfakta yemek yeriz.”

“Size hakikaten zahmet oluyor.”

Boynunu büktü.

“Böyle söylemeyiniz beyefendi. Danyal Baki Bey’in hatırı var. Cenabıhak gani gani rahmet eylesin, merhumu çok sever ve sayardım.”

Tepsiyi ortadaki masanın üzerine koymuştu.

“Safra bastırmak için efendim. Şu savaş senelerinde erzak tedariki pek güç oluyor. Hele ekmekten pek sıkıntı çekiyoruz. Danyal Bey rahmetli de pek şikâyetçiydi.”

Bahtiyar Efendi mutfığa gidip gelerek sofrayı kuruyordu. Dört tabak, iki pırıl pırıl kalaylı kuşane⁴ getirmişti. İskemle-

⁴ Yayvan ve küçük tencere.

leri masanın kenarına çekti. Yemekler mis kokuyordu. Tabakların, çatalların, peçetelerin temizliği iştah açıyordu.

Bahtiyar Efendi önüne bakarak soruyordu.

“Nasıl olmuş efendim?”

Yürekten söylüyordum.

“Enfes... Cidden enfes!”

Bu mütevazı, Müslüman sofrasında iştah ile yemek yiyordum. Bahtiyar Efendi’nin bir gün evvelden bu sofrayı hazırlattığı muhakkaktı. İkram samimiydi.

Yemek bitince sofrayı kaldırdı, gelip karşıma oturdu.

“Size maalesef kahve ikram edemeyeceğim.”

“Kahve ile, sigara ile pek başım hoş değildir.”

“Alışmamış olmak elbette çok iyi... Bendenizde eski tiryakilik var, yemeklerden sonra ve bilhassa sabahları arıyorum.”

Cebinden kâğıtlar çıkarmıştı, hesaplar yapmaya başladı.

“Rahmetli dayınız son günlerde bendenize cenaze masraflarına karşılık olmak üzere yüz lira vermiştiler. Merhum her şeyi hesap ediyordu. Bütün masraf doksan sekiz lira tuttu. Kalan iki lirayı takdim edeyim.”

“Bir fukaraya verirsiniz.”

“Emredersiniz. Köyümüzün birkaç fakiri vardır, dağıtıyorum. Masraf belki daha fazla olurdu, bendeniz önledim. Şimdi evin anahtarını takdim edeyim.”

Ceketinin yan cebinden köşkün anahtarını çıkarıp uzattı.

“Affınıza sığınarak bir şey soracağım.”

“Buyurun efendim.”

“Siz köşkte oturacak mısınız?”

“Pek niyetim yok.”

“Köşkte eşyalar var. Boş durmasını bendeniz pek doğru bulmuyorum. Hırsız girer, soyuverir.”

“Haklısınız. Bir bekçi koyalım.”

Bahtiyar Efendi sanki benim işlerime karışmaktan çekiniyor, utanıyormuş gibi ellerini ovuşturuyordu.

“Zatıalinizin köşk ve eşyalar hakkında ne düşündüğünüzü bilmiyorsam da başıboş bırakılmasını ihtiyata uygun bulmaktayım. Zatıaliniz, köşke şeref verinceye kadar bir bekçi buluruz. Köşk, fakirhaneye çok yakındır. Ben her ne kadar göz kulak olursam da gene tehlikeyi atlatmış olmayız. Eğer zatıalinizin itimat ettiği biri varsa...”

Kollarımı açarak güldüm.

“Köşke bekçi olarak koyacak kimseyi tanımıyorum.”

O, hesabını evvelden yapmışa benziyordu.

“Burada bir fakir karı koca var. Bir köşkün bahçe kulübesinde iğreti oturuyorlar. İkisi de namuslu insanlardır. Kadın evlere hizmete, çamaşıra gider. Erkek de kâh sakalık kâh hamallık eder. Zamanında hâl ve vakitleri yerindeymiş. Allah düşürmesin! Düşmüşler. Eve gül gibi bakarlar. Malumu ihsanınız, bakımsızlıktan toz da eşyaları yer. Sonra ara sıra gelir, köşkte kalabilirsiniz. Sizin hizmetinizi de görürler.”

Bahtiyar Efendi’nin söyledikleri doğruduydu. Köşk bekçisiz bırakılamazdı. Üzerimden bir yük kalkmıştı.

“Mademki zatıaliniz uygun görüyorsunuz, hemen gelsinler.”

“Bendeniz haber gönderirim, bu gece taşınırlar.”

“O hâlde köşkün anahtarını size vereyim.”

O yüzüme dikkatle baktı.

“Zatıalınız köşke bir kere bakmayacak mısınız?”

“Ne diye bakayım?”

“Olmaz efendim, bütün odaları açar, eşyalara bakarsınız. Bekçiler gelince elinizle teslim edersiniz.”

“Buna lüzum var mı?”

“Bekçileri de bir kere görürsünüz. Belki zatıalınızın gözünüz tutmaz. Karanlıkta yürümeyelim.”

Onun nezaketi, hayırseverliği karşısında dilim tutuluyordu.

“Peki, dediğiniz gibi olsun.”

“Bendeniz şimdi bekçilere haber gönderirim. Ve zatıalınızla birlikte köşke gideriz. Cenaze çıkan bir ev... Biraz toplanmak ister. Hastanın odasını havalandırmalı. Hatta tek mil köşk havalandırılrsa iyi olur.”

Bahtiyar Efendi odadan çıktı, biraz sonra göründü.

“Yavaş yavaş köşke gidelim mi?”

Ben de ayağa kalkmışım.

“Hay hay, emredersiniz.”

Bahtiyar Efendi’de bütün nezaketi içinde her istediğini yaptıran gizli bir otorite vardı. Köşke gittik. Cebimdeki anahhtarla kapıyı açtım.

“Buyurunuz efendim.”

“İmkânı yok beyefendi.

Eve benden sonra girdi. Köşkün havası hakikaten ağırdı. Bahtiyar Efendi derin soluklarla kokluyordu.

“Havalandırılmak istiyor. Merhum iki aya yakın hasta yattı. Ondan evvel de evle uğraşmıyordu. Çok titizdi, hep kendi meşgul olurdu ama hâlsiz kalınca ne yapsın? Bendeniz ara sıra yardıma gelirdim.”

Alt kattaki kapıları gösteriyordu.

“Odaları bendeniz kilitledim. Anahtarları merhumun yatak odasındaki komodinin gözünde bulacaksınız. Yalnız o odayı kilitlemedim, çünkü toplanmak ister.”

Yukarı kata çıkmıştık. Tamamıyla terk edilmiş bir ev his-sini veriyordu. Bahtiyar Efendi’nin sesinde hüznü titremeler vardı.

“Merhum hiç hatırımdan çıkmıyor. O yattıkça Allah size ömür versin, iyi insandı. Hiç gıllığı⁵ olmayan taş gibi adamdı.”

Yatak odasına girdik. İlaç kokusu, boğucu bir hâldeydi. Bahtiyar Efendi, “Bir pencere açalım,” dedi. Sokak üstü pencereyi açtı, nefes aldı.

“Hiç hava almadıydı efendim.”

Ölünün yatağı karmakarışık duruyordu.

“Yatağı toplatmak...”

“Elbette. Allah etmesin, hastalık yapar. Zatiâliniz anahtarları alınız da odaları gezelim.”

Komodine yaklaşırken tuhaf bir ürperme geçirdim. Bu ev, bu eşyalar benimdi, fakat ben bir türlü benimsemiyordum. Anahtarlar parmaklarımı üşütüyordu. Sofaya çıktık. Bir iki anahtar denedikten sonra karşıki odayı açtım. Burası kütüphane odasıydı. Eşyaların ve dolapların ağırlığı gözlerimi kamaştırdı. Ortada bir ceviz yazı masası vardı, masanın üzeri küçük biblolarla süslenmişti.

Bahtiyar Efendi masanın önünde durmuştu. Bibloları işaret etti.

“Bunların hepsi antikadır beyefendi. Kütüphanelerdeki antika kitapları da göreceksiniz ya... Büyük peder merhum

5 Gizli ve kötü amacı.

da meraklıydı, o da okurdu. Sonra ikisi de antikadan anlarıydı. Onlardan, bendeniz de biraz bir şeyler öğrendim. Fakat nerede onlar, nerede bendeniz... Benim evimde de birkaç parça antika vardır. Gelgelelim çok hafif şeyler... Şu yazı masasını görüyor musuz? Bunu yapacak marangoz kalmamıştır. Tamamıyla çivisizdir. Tek anahtarla çekmeleri açıp kapayabilirsiniz. Sonra şu kitap dolaplarına bakın. Hilesiz, hurdasız ceviz. Oymalarına, kabartmalarına dikkat buyurun, bir harikadır. Bu dolaplar, büyük peder merhumun yadigârıdır.”

Odaya baktıkça şaşkınlığım artıyordu. Oda, sanki beş on dakika evvel çıkmış gibiydi. Her şey yerindeydi. Geniş ceviz koltuklar, odanın ağırlığını artırıyordu.

Bu odaya babamı getirsem, o da benim gibi bön bön bakar, bir şey anlamazdı. Dayımın kendi köşesine çekilişini biraz anlar gibi oluyordum. Dayımın zevkinin inceliğine parmak ısırıyordum.

Masaya bakarken mektup gibi bir kâğıt gözüme ilişti. Bunu dayım yazmıştı.

“Kütüphanelerin anahtarları yazıhanenin gözündedir. Kapıdan girilince sağdaki kütüphanenin anahtarı bir numaralıdır. Kapının solundaki kütüphanenin anahtarı iki numaralıdır. Yazıhanenin arkasındaki kütüphane ile pencere tarafındaki kütüphanenin anahtarları üç dört numaralıdır. İki numaralı anahtarı dikkatle kullanın, kilit biraz gevşektir.”

Dayım her şeyi, ölümünden sonrasını bile düşünmüş. Kütüphaneleri açmaya cesaret edemiyordum. Camlara alnımı dayayıp baktım. Kütüphanenin birinde, ziraat yüksek okulunda okumadığım uygulamalı ve teorik bilgiler veren ciltler gördüm. Dayım, “Biraz bağdan anlarım,” demişti. Onun hakikaten ziraattan anladığına aklım ermişti. Bahtiyar Efendi’ye döndüm.

“Boş adam değilmişler.”

O yüzüme uzun uzun baktı.

“Kafası dolu, zevki çok gelişmiş insanlardı. Bu kütüphane kolay kurulmaz. Duvarlardaki levhalara bakın. Bunlar aranmakla bulunmaz, ele geçmez. Birisi taklit değildir. Hakikidir.”

Başını sallıyordu.

“Aşağıdaki salonda göreceğiniz antikalara şaşacaksınız. Yazıhanenin gözleri de doludur. Birçok antikalara orada rastlayacaksınız. Bu oda bir hazinedir.”

Bahtiyar Efendi biraz bana yaklaştı, sesini yavaşlattı.

“Merhumun size ne vasiyeti oldu?”

Biraz tereddütle durdum, yutkundum.

“Bana kitapları, eşyaları ve köşkü satmamı söyledi.”

Bahtiyar Efendi’nin omuzları düşmüştü.

“Yazık! Demek bu hazine dağılacak.”

“Bağla uğraşmam için ısrar etti.”

O kaşlarını çattı, homurdandı.

“Bağla gene uğraşırsınız. Bu eşyalar kolay feda edilmez. Bunlar kaç senede toplandı, bir araya geldi! Dağıtmak kolay, fakat toplamak güç! Koca, dayalı döşeli köşk. Gelir oturursunuz.”

“Nasıl gelirim? Ben şimdi askerim.”

“Askerliğinizi bitirince?”

“Ziraat memuruyum. Taşrada bir memuriyet alıp gideceğim.”

“İstanbul’da kalmanın çaresini bulamaz mısınız?”

“Hiç ummuyorum.”

“Yazık! Vallahi çok yazık.”

Birden hatırladı.

“Peder beyefendi hayattadır.”

“Evet sağ... Beraber oturuyoruz.”

“Ev kendinizin mi?”

“Evet.”

Bahtiyar Efendi düşüncelere dalmıştı.

“Bunları satmak da bir meseledir beyefendi. Aldatırlar, yok bahasına kapatırlar.”

“Öyle olacağını tahmin ediyorum. Çünkü ben hayatımda mal almış, satmış adam değilim. Antikaları körü körüne satacağım, bu muhakkak.”

“Kitaplara acıyorum.”

“Peki ne yapayım? Çaresi yok.”

Bahtiyar Efendi sakalını okşuyordu.

“Taşraya gidince bağla nasıl meşgul olacaksınız?”

“Bağın mevsimi vardır, izin alıp gelebilirim.”

Sokak kapısı çalınmıştı. Bahtiyar Efendi doğruldu.

“Haber gönderdiğimiz adam olacak. Kapıyı açalım.”

“Evet. Aşağı kata da bakarız.”

“Bu katta iki oda daha var.”

“Sonra bakarız.”

Aşağı indik. Kapıyı Bahtiyar Efendi açtı. Soluk yırtık ceketli, tıraşı uzamış bir adam duruyordu, çekine çekine, “Haber göndermişsiniz de,” dedi.

Bahtiyar Efendi eliyle içeri çağırdı.

“Gel bakalım Salih Ağa.”

Salih Ağa yine çekine çekine girdi. Bahtiyar Efendi beni gösterdi.

“Köşkün sahibi beyefendidir. Sana bir oda veriyor, burada oturacaksın. Köşk, eşyalar sana emanet. Anladın mı?”

Salih Ağa korkak bir temenna çaktı.

“Anladım beyim.”

“Eşyalarını alır, karınla birlikte gelirsin. Ama bak, beyefendiye karşı ben kefil oluyorum. Yüzümü kara çıkarmayacaksın. Odaların anahtarlarını vereceğiz, tozlar alacaksın.”

“Emredersin beyim.”

Bahtiyar Efendi bana dönmüştü.

“Misafir odasını açalım efendim.”

Salon duvarları baştan başa levhalar, tablolarla bezenmiş bir müze gibiydi.

Bahtiyar Efendi, Salih Ağa’ya odayı gösteriyordu.

“Toz alırken, odayı temizlerken bütün ufak tefek eşyaya dikkat edeceksiniz. Devirmek, kırmak yok. Bütün ömrünce çalışsan şuradaki eşyaların değerini ödeyemezsin.”

“Dikkat ederim beyim!”

“Sonra beyefendinin yanlarında söylüyorum, eve misafir doldurmak yok. Yalnız siz oturacaksınız.”

“Peki beyim... Siz hiç merak etmeyin.”

Gözlerim salonun eşyalarına takılmıştı. Bu eski Lahuraki⁶ takım, Sinan Paşa’nın konağında dahi yoktu. Bütün bilgisizliğime rağmen eşyaların satılınca çok para edeceğini anlıyordum.

6 Lahor’da yapılan (bir tür şal kumaşı), lahuri. Burada bu tür kumaşla kaplanmış bir takım söz konusudur.

Akşam olmuştu. Artık dönmek istiyordum.

“Geç kalıyorum. Öbür odaları hafta içinde gelir görürüm. Ben artık gideyim.”

Bahtiyar Efendi yüzüme baktı.

“Nasıl arzu buyurursanız beyefendi. Yalnız hafta içinde teşekkürünüzde bendenize lütfen bir haber gönderirsiniz. Çünkü, sizin veraset ispat davanızla da meşgul olmak lazım. Merhum dayınız bendenize emrettiler.”

“Çok yoruluyorsunuz efendim.”

“Hayır! Hizmet etmiş olmakla bir zevk duyuyorum.”

Köşkün anahtarını Salih Ağa’ya vererek döndüm. Eşyaları şöyle bir görmüştüm. Artık Salih Ağa’nın sütüne havaleydi. Bildiği gibi oynayabilirdi. Ama adamda o hâl yoktu. Bahtiyar Efendi’nin kefil olması da bir garantiydi. Başka türlü de yapamazdım. Ölünün yatağında mı yatacaktım? Bahtiyar Efendi hastanın odasını toplattıracaktı. O zaman belki köşke ısınabilirdim.

Evde babama anlatmaya utandım. Cenazenin çıktığı gün miras düşünmüş gibi olacaktım.

Hafta içinde köşke gittim. Orta yaşlı bir kadın kapıyı aralamıştı.

“Kimi istiyorsunuz?”

“Salih Ağa’yı göreceğim.”

“Evlere su taşıyor. Ne yapacaktınız?”

“Ben bu köşkün sahibiyim.”

Kadın, başörtüsünü acele düzeltti, kapıyı açtı.

“Buyurunuz beyefendi.”

İçeri girdim. Kadının fukara kılığından ürktüm. Sırtında yamalı bir entari vardı, ayakları çıplaktı. Fakat bu fukaralık hiç de kirli değildi. Kadının yüzü, elleri ve ayakları tertemizdi.

Kadın, el pençe duruyordu.

“Hangi odayı açayım beyefendi?”

Salonu gösterdim.

“Burasını.”

Kadın açıklamaya başladı.

“Bütün odalar kilitlidir.”

“Çok güzel.”

Salona girdim. Kadın emir bekliyordu. Ona, “Bahtiyar Bey’in evini biliyor musun?” diye sordum.

“Biliyorum beyefendi.”

“Şimdi ona git, benim geldiğimi söyle.”

“Peki, beyefendi.”

Kadın çıktı. Ben salondaki kanepeye oturmıştım. Aradan uzun dakikalar geçti, Bahtiyar Efendi telaş içinde geldi.

“Hoş geldiniz efendim, safa geldiniz.”

Yerden bir temenna çaktıktan sonra karşıma oturdu.

“Bugünlerde teşrif edeceğinizi tahmin ediyordum. Bendenizin içime doğar, hiç yanılmam. Geçen gün zatıalınız gittikten sonra bendeniz, merhumun odası hakkında lazım gelen talimatı verdim. Kapıdan girdiğiniz zaman belki fark etmişsinizdir... Evin havası değişti efendim. Bendeniz ertesi gün de geldim. Salih Ağa ile karısının başlarında durarak bütün odaları havalandırttım. Silindi, süpürüldü, tozlar alındı. Yukarı odalara çıkalım mı?”

Yukarı kata çıktık. Bahçe tarafındaki soldaki odaya girdik. Bu oda kerevetlerle döşenmişti. Yalnız kerevetlerin üzerinde

ipek halılar vardı. Buranın duvarları çıplak değildi. Soldaki odaya girdik. Büyük bir yük vardı. Bahtiyar Efendi yükün kapısını açtı.

“Yatak, yorgan, yastık bir hayli.”

Sesini yavaşlattı.

“Merhumun yatak takımını aşağıya indirttim. Bir emriniz var mı?”

“Bir fukaraya verin.”

“Fukaradan çok ne var? Kolay efendim. Daha ertesi gün, merhumun karyolasını gıcır gıcır sıcak sularla temizlettim. Mamafih yalnız orası şart değil ya, odalardaki sedirlerden birine yatak serilip yatılabilir.”

Güldüm.

“Benim için mi konuşuyorsunuz?”

“Öyle ya beyefendi... Eviniz değil mi? Pekala gelirsiniz.”

Dayımın yatak odası temizlenmişti, artık boğucu ilaç kokmuyordu. Karyolanın da temizlendiği belliydi. Nereden aklıma geldi, gardırobu açtım. Kat kat kıyafet asılıydı. Birer birer çıkarıp bakmaya başladım. Külot pantolon, avcı yeleği, avcı ceket, lacivert komple takım, gri ceket pantolon, siyah yelek ceket, çizgili pantolon, sadakor⁷ ceket pantolon, kalın tiftik palto, bej pardösü, deri pardösü...

Ben, bunları ne yapacaktım? Fazlalarını satardım. Hemen aklıma geldi, sofada duran kadına seslendim.

“Salih Ağa ne zaman gelir?”

“Şimdi gelir beyefendi.”

“Al bunu, giysin. Vücuduna nasıl gelir bilmiyorum.”

Kadın hemen etekledi.

⁷ Düz dokunmuş, açık saman renginde bir tür ipek kumaştan yapılmış.

“Allah ömürler versin beyefendim.”

Deri pardösüye baktım, onun yenleri büzülmüş, sırtı, kolları iyice buruşmuştu.

“Al bunu da dedim.”

Kadın, göz pınarları sulanarak dua ediyordu. O ana kadar bana dikkat etmeyen Bahtiyar Efendi telaşlandı.

“Aman beyefendi... Miras meselesi hallolunmadan nasıl olur?”

Bahtiyar Efendi’nin bu lüzumsuz müdahalesi yaşlı kadını şaşırtmıştı. Kadıncağız verdiğimi geri alacağımdan korkmuş gibi bir tavır almıştı.

Bahtiyar Efendiye dik dik bakarak, “Bu eşyalar dayımın değil mi?” dedim. “Merhuma bunca yıl hizmet etmiş bir emektara bunları vermek hakkım değil mi?”

İhtiyar adam yutkundu.

“Tabii hakkınız... Fakat buna diğer mirasçılar ne derler?”

Elimle bir işaret yaparak susturdum.

“Rica ederim efendi, karışma! Merhum da sağ olsaydı bu partalların kendisine hakkı geçmiş bir emektarın sırtına geçmesine ses çıkarmazdı. Lüzumsuz mal münakaşalarımızla adamcağızın ruhunu azaba sokmayalım.”

Bahtiyar Efendi bozulmuş, sinmişti. Boynunu büktü.

“Siz bilirsiniz beyim. Ben mirasçılarla aranızın açılmasından korktum da... Elbette dayınızın eşyasında sizin de hakkınız vardır.”

İhtiyarı üzdüğüme canım sıkılmıştı. Haksız yere hücum etmiştim. Gönlünü almak için, “Kusura bakma,” dedim. “Her köşesinde dayımın hatıralarının yaşadığı bu eve bu tarzda gelmek sinirlerimi bozdu da.”

İhtiyar adam gönlünü aldığıma memnun olmuştu. Boyun eğen vaziyetini bozmayarak, “Haklısınız,” dedi.

Salih Ağa’nın karısı vaziyetin bu şekli almasına sevinmiş, bir taraftan da bana ve dayıma dua ediyordu.

“Allah sizden razı olsun beyciğim! Dayınız nur içinde yattıkça siz sağ olun!”

Bahtiyar Efendi hiçbir işime karışmamaya karar vermiş ve iki adım geriye çekilmişti.

Kadın eşyaları topladı. Merhumun bu son hediyelerini odasına götürürken kapı çalındı.

Bahtiyar Efendi’yi loş avluda öten kapı çingırağı sıçratmıştı. Birden yüzündeki mana değişmiş, sanki bana karşı durabilmek için dışarıdan bir yardımcısı gelmiş gibi bir hâl almıştı.

Ben, hiç aldırmadım. Dolaptaki elbiseleri çıkarıyor, teker teker pencerenin önüne götürerek muayene ediyordum.

Dayımın üstüne başına bu kadar düşkün olduğunu bilmezdim. Elbiselerin hepsi çok iyi bir terzinin elinden çıkmaydı. Pahalı kumaştan yapılmıştı. Bu güzel desenli kostümleri elden çıkarmak insanın içinden gelemezdi.

Taşıktan Salih Ağa’nın karısının sesi işitildi.

“Efendi! Yukarı çık bak kim var?”

Kadıncağzın sevincinden evin matemini unuttuğu belliydi. Beni birdenbire söylemeyerek kocasına bir sürpriz yapmak istiyordu.

Salih Ağa’nın sert sesi karısının neşesini yarıda bıraktı.

“Gelen kimmiş? Ağzında ne geveleyip duruyorsun?”

Bir müddet bir şey işitmedik. Kadın kim olduğumu, kendilerine ne gibi bir iyilikte bulunduğumu anlatmış olacak ki Salih Ağa yanıma güler yüzle girdi.

“Sefa geldin beyim.”

“Eyvallah Salih Ağa. Sefa bulduk.”

Adamcağız acemi hareketlerle bir köşeye çekildi. Hâlin-den, benden çekindiği belliydi.

Bu karı kocanın samimi ve dürüst hareketleri çok hoşuma gitmişti. Yüzlerinde saflık, temiz kalplilik okunuyordu.

Köşe minderine oturdum ve Salih Ağa’ya yer gösterdim.

“Otur bakalım Salih Ağa.”

Adamcağız yutkundu ve kıpkırmızı kesildi. Kekeleyerek, “Aman beyim,” dedi.

Sesime bir tatlılık vererek, “Uzun etme de otur,” dedim. “Bahtiyar Efendi, sen de şöyle geç.”

Salih Ağa beni etekledikten sonra bir sandalyenin ucuna ilişti.

Bahtiyar Efendi’nin yüzünde Salih Ağa’ya iltifat etmeme ve samimi davranmama içerlediği okunuyordu.

Cebimden sigara paketimi çıkararak yaşlı emektara uzattım.

“Hele bir sigara yak.”

Adamcağız neye uğradığını şaşırmişti, yutkunuyor, bir şeyler söylemek istiyor, eli bir türlü pakete uzanamıyordu.

Israr ettim.

“Çekinme... Yak bir sigara.”

Salih Ağa morarak yerinden kalktı ve titrek parmaklarıyla bir sigara aldı.

Kibritimi çaktım. Zavallı adamcağız hürmette kusur etmemek için iki büklüm olmuş, heyecandan nefesi kesilmişti. Zorla yakabildi. Sandalyesinin ucuna ilişirken eliyle bir temenna çaktı ve kekeledi.

“Sağ olun beyim.”

Bahtiyar Efendi kendisine sigara ikram etmediğime içermişti. Kinayeli bir öksürükle cebinden paketini çıkardı,

Farkına varmamazlıktan geldim.

Salih Ağa gözlerini ayaklarının ucuna dikmiş, avucunda sakladığı sigarasından arada bir nefes çekiyordu.

Bu güler yüzlü, açık kalpli ihtiyar konuşurmak istedim.

“İşte böyle Salih Ağa... Nihayet dayımı da gömdük.”

Adam çekingen çekingen yüzüme baktı.

“Allah size ömür versin beyim. Bu dünya peygambere bile kalmadı. Hepimizin sıra ile gideceği yer orası.”

“Orası öyle... Dayım benden bahseder miydi?”

“Arada lafın geçerdi beyim. Kız kardeşimin oğlu vardır. En yakın akrabam odur, derdi.”

Odayı bir sessizlik kapladı. Salih Ağa yeniden gözlerini yere dikmiş, Bahtiyar Efendi de cebinden çıkardığı otuz üçlük tespihini yüzümüze hiç bakmadan çekmeye başlamıştı.

Bir iki dakika hiçbir şey konuşmadık.

Taşlıktan, Salih Ağa'nın karısının ayağındaki takunyaların sesi geliyordu. İhtiyar kadın, evin yeni efendisini ağırlayacak yemekler yapıyordu herhâlde.

“İşte böyle Salih Ağa,” dedim.

Adamcağız daha neler söyleyeceğimi anlamadan cevap verdi.

“Evet efendim.”

İhtiyarın bu garip telaşı beni güldürmüştü.

“Ne söyleyecektim Salih Ağa?”

İhtiyar kendisini toparladı.

“Beyim, siz yanlış bir şey söyler misiniz? Güzel bir şey söyleyeceğinizi evvelden anladım.”

Adamın bu hâli, beni kendi aklıyla koltuklaması hoşuma gitmişti.

“Salih Ağa! Dayımın bir bağı var değil mi?”

İhtiyarın yerine Bahtiyar Efendi cevap verdi.

“Evet beyim. On iki dönümlük bir bağ... İçinde bir de dört odalı köşk var. Manzarası da çok güzeldir.”

“Bahtiyar Efendi, desene ki yaşadık.”

Salih Ağa, Bahtiyar Efendi'den aşağı kalmak istemedi. Eski emektarın her hâlinden, bu okumuş yazmış efendiden nefret ettiği anlaşıyordu.

Bütün bu gördüklerim, duyduklarım ev halkı hakkında epeyce bilgi edinmeme yaradı.

Salih Ağa da, “Beyim,” dedi, “Bahtiyar Efendi, koca bostan kuyusunu söylemeyi unuttu. Dolaplı, koca bir bostan kuyusu... Suyu da tatlıdır.”

“Yaa...”

“Evet beyim... Şeker gibi suyu vardır.”

“Oh âlâ!”

Cebimden paketimi çıkararak evvela Bahtiyar Efendi'ye uzattım.

“Efendi buyrun.”

Bahtiyar Efendi istemeye istemeye yerinden kalktı ve bir sigara aldı.

“Eyvallah efendim.”

“Estağfurullah! Salih Ağa sen de buyur.”

Salih Ağa önünü ilikleyerek ayağa kalktı.

“Aman beyim, çok olacak.”

“Al be Salih Ağa! Şöyle bir sigara tüttürelim.”

Salih Ağa ayakları dolanarak önüne geldi ve titrek parmakları ile bir sigara alabildi. Kibrit çıkarmak için elimi cebime daldırırken, kendini paralayacakmış gibi ceketinin düğmelerini çözdü ve bana ateş uzattı.

Elleri titriyordu.

“Ne o Salih Ağa, titriyorsun?”

Adamcağız geri geri çekilip sandalyesinin ucuna oturdu.

“Aman beyim... Huzurunuzda sigara içiyorum, nasıl titremem?”

Güldüm.

“Galiba dayım sertti, ha?”

Bahtiyar Efendi atıldı.

“Eh efendim, oldukça.. Merhumun sağı solu pek belli olmazdı. Bugün güldüğüne yarın bağırır, okşadığını az sonra döverdi.”

Salih Ağa’nın susmasından Bahtiyar Efendi’nin bu tarifi- ne içerlediğini anladım.

“Salih Ağa sen ne dersin?”

İhtiyar emektar boynunu büktü.

“Ne diyeyim beyim... Efendi okumuştur, benden iyi bilir.”

“Canım efendim senin hiçbir düşüncen yok mu?”

Salih Ağa yutkundu.

“Bahtiyar Efendi’nin dediği kadar değilse de rahmetli çok sertti. Ama beyim, dayınızın kalbi hiç kimsede yoktu. Bir gün bahçeyi geç suladığım için beni kovdu. Biz karımla beraber

pılımızı, pırtımızı toplarken pişman olmuş haber göndermişti. Ne yalan söyleyeyim. Rahmetlinin hakkı helal olsun.”

“Dayımdan memnundun ha?”

“Hakkı helal olsun beyim.”

Bağı merak etmiştim.

“Salih Ağa! Şu bağın üzümleri nasıldır?”

Salih Ağa’nın tek bildiği mevzua dokunmuştum. Adam şöyle bir doğruldu.

“Beyim dayınızın bağındaki üzümlerin bir yerde eşi yoktur. O çavuşlar parmak kalınlığındadır. Hele sabahları beyim, o yeşil yapıncakların üzerine çiğ yağdığı zaman tadına doyum olmaz.”

“Üzüme de bayılırım.”

“Sağ olun beyim... İnşallah yeriz. Dayınız şafakla beraber kalkar, ağzına bir şey koymadan bir iki okka üzüm yedi.”

“Desene ki dayım canını severdi?”

“Üf... Ne diyorsunuz beyim... Onun yaşadığını kim yaşadı? Sabahleyin şafakla kalkar, bir iki okka üzüm yedi. Sabah kahvaltısında süt, yumurta, yağ eksik olmazdı.”

Dayım hakkında epey şeyler öğrenmiştim. Meseleyi daha fazla deşmek istedim.

“Salih Ağa, akşamları bir iki çektiği olur muydu?”

İhtiyar adam gülümsedi.

“Çekmez olur muydu... Her akşam muhakkak şişesini içer, ondan sonra yemeğini yedi.”

“Misafiri gelir miydi?”

“Eh, arada bir arkadaşlarıyla bağda toplanırlar, kafa çerkerlerdi.”

Salih Ağa’nın karısının sesi taşlıktan duyuldu.

“Efendi! Beyefendiye söyle, yemeğe buyursunlar.”

Salih Ağa ayağa kalktı. Ceketinin düğmelerini ilikledi.

“Beyefendiciğim, bir iki lokma bir şey yiyelim, buyurun.”

Bahtiyar Efendi’ye de ben buyur ettim. Hep beraber aşağıya, bahçeye bakan bir odaya indik. Ortada bir yuvarlak masa duruyordu. Üzeri kullanılmış bir keten örtü ile kaplı idi. Salih Ağa’nın karısı iki kişilik takım koymuştu. Çiçek gibi peçeteler, güzel bir tabak takımı, gümüş çatal ve bıçaklar.

“Ne o, sofrayı iki kişilik kurmuşsun...”

“Evet efendim.”

“Böyle şey olmaz. Sizler için de bir takım koy. Hep beraber yiyip içelim.”

Kadıncağız morardı. Hayatında ilk defa böyle şeyle karşılaşılıyordu. Bir adam çıkmış, kocasına hayatında giymediği elbiseleri vermiş ve şimdi de beraber yemek yemek teklif etmişti. Üstelik bu adam yine efendileriydi. Şaşılacak şeydi doğrusu.

“Aman efendim, nasıl olur?”

“Sen benim dediğimi yap.”

Kadıncağız ürkek adımlarla gitti ve duvara dayalı büfeden iki takım çıkardı.

Bu işe Salih Ağa da şaşmıştı doğrusu.

Yemekte dereden tepeden konuştuk. Bahtiyar Efendi ile beraber odaya çekildik ve miras meselesini konuşmaya başladık.

Eşyaların bir kısmını sattım. Bahtiyar Efendi acele etmemi, kitap ve antika gibi eşyayı satmam için sabretmemi tavsiye etti.

Bahtiyar Efendi makul konuşuyordu. Kitapları, antikaları, eşyaları satmak için aceleye lüzum yoktu.

Miras intikal muameleleri bitti. Ben köşkün, bağın ve eşyaların hakiki sahibi oldum. Bağ görmek istiyordum. Bahtiyar Efendi ile birlikte bağa gittik.

Bağdaki bekçi dayımın ölümünü duymuş, köşke gelmişti. Ben yine eskisi gibi bağa bakmasını söyledim. Sessiz, uysal bir adama benziyordu.

Bağı görünce, adamın işgüzarlığını anladım. Bağa iyi bakılıyordu. Cins kütükler tertemizdi. Bağdaki kulübe tamir istiyordu.

Bekçi ile bunu konuştum.

“Senin oda tamir istiyor.”

Başını sallıyordu.

“İstiyor beyim. Ben, elimden geldiği kadar tamir ettim, ediyorum. Ama esaslı bir tamir ister. Dam akıyor. Kışın çok zorluk çekiyoruz. Duvarlar dökülüyor.”

Bahtiyar Efendi’ye sordum.

O sakalını tuttu, düşündü.

“Kırk elli lira gider. Tabii üstünkörü bir tamir. Esaslı tamir edilecek olursa yıkmalı, yeniden yapmalı.”

“Vaziyet onu gösteriyor. Fakat bu biraz pahalıya mal olur sanırım.”

“Pek ucuza çıkmaz.”

“O hâlde, şimdilik şöyle bir tamir koyalım. Yeniden yapmayı sonra düşünürüz.”

“Zatıalinizin bileceği bir şey beyefendi.”

Bekçiye tembih ettim.

“Sen bir usta bul, odayı göster. Kaça tamir edilecek bir anlayalım.”

Bahtiyar Efendi’yi gösterdim.

“Beyefendiyi görür söylersin.”

“Merak etmeyin beyim. İyi bir usta bulurum, pazarlığını da ederim. Ucuza çıkartmaya çalışacağım.”

“Haydi bakalım, göreyim seni.”

Bağın üzümlerini satarsam elime epey para geçeceğini umuyorum. Bağ, omuz silkilecek bağlardan değildi. Kâr getireceği muhakkaktı. Kulübeyi yıktırıp yeniden yaptıracaktım. Buna karar vermiştim. Fakat elimde toplu param yoktu. Satış zamanını beklemeye mecburdum.

Bahtiyar Efendi eski kitap alanları bulmuş, köşke getirmişti. Bütün kitaplar elden geçirildi. Kitaplar gayet iyi bakılmıştı. Kitapçılar beğendiler ve pazarlığa giriştiler. Kitaplar çok olduğu için kitapçıları bir düşünce almıştı. Bir kısmını sonraya bıraktılar, ilk parti satışta iki yüz lira aldım. Sonraya bırakılanlar da satıldı. Kitaplardan elime dokuz yüz seksen lira geçti.

Antikaların satışı daha hararetli oldu. Birkaç antikacı gelmiş bakmıştı. Karar veremiyorlardı. Bahtiyar Efendi bu satışların hepsinde hazır bulunuyor, malların değerlerine dikkat ediyordu. Antikalar dört bin lira tuttu.

Eşyalara da müşteri çıktı. Hepsi altı yüz lira etti. Benim için bu para bir servetti. Kitaplardan dokuz yüz seksen, antikalarından dört bin, eşyalardan beş altı yüz, toplayınca beş bin beş yüz seksen lira param vardı.

Köşkü gezenler oluyordu. Fiyatta anlaşılamıyorduk. Bir gün bir harp zengini geldi. Köşkü beğenmedi, bahçeye bayıldı.

“Köşkü yıktıracağım. Bina eski. Yerine betondan bir köşk çıkacağım. Bahçe harikulade. Bu çamlar kolay yetişmez. Bahçeye iyi bakılmış.”

Köşke beş bin lira veriyordu.

Bahtiyar Efendi kulağıma fısıldadı.

“Fena fiyat değildir.”

O zamana kadar beş bin lira veren olmamıştı. Hemen razı oldum. Artık on bin lira param vardı. On bin lira ile küçükten bir çiftlik kurabilirdim. Fakat terhis olmamı bekleyecektim.

Çiftlik açmak fikrimi Bahtiyar Efendi’ye söyledim. Derhâl alakadar oldu.

“Çok iyi olur beyefendi. Arazi için bendeniz göz kulak olurum. Arazi bulundu mu yavaştan yavaştan çiftlik tekem-mül eder.”

Satışlar haftalar sürmüştü. Hepsinde Bahtiyar Efendi’nin yardımını gördüm. Onunla dost olmuştuk. İstanbul’a indiği zamanlar gelip beni buluyordu.

“Araziye bakıyorum. Pek münasibini göremedim.”

Babam miras işini hiç sormamıştı. Fakat elime bir hayli para geçtiğini tahmin ediyordu. Ben kendiliğimden söyledim. Tespihini salladı.

“Bu zamanda azımsanacak para değil. Eğer idare edersen bir hayli işine yarar.”

Babam, çiftlik işine pek yanaşmıyordu.

“Uğraşması güçtür. Paran ziyan olmasın.”

Soruyordum.

“Peki, ne yapayım?”

Bana akıl öğretiyordu.

“Bir apartman alırsın. Daimî bir gelirdir. Günün birinde İstanbul’a yerleşecek olursan kendi evinde oturursun.”

“Kiracılarla da uğraşmak güçtür.”

“Ne kadar güç olsa yine sağlam paradır. Tabii sen bilirsin. Çiftçilik senin mesleğindir. Muvaffak olacağına eminim. Yalnız üzüntüsü çoktur. Ömrüm dışarılarda geçti. Çiftlikleri biraz bilirim. Birçok adam kullanacaksın.”

“İdare ederim.”

“Fazla karışmam, sen bilirsin,” dedi.

Apartman almak da fena fikir değildi. Paramı fazla tehlikeye koymuyordum. Aşağı yukarı muayyen bir gelirim olacaktı.

Düşünüyordum ve istediğim kadar da düşünebilirdim.

Bağda üstünkörü tamir edilen kulübeyi yıktırdım, yerine iki odalı, mutfak, helası olan küçük bir köşk çıktım. Yapıya Bahtiyar Efendi nezaret etmişti.

“Ucuza çıkardık,” diyor, gözleri parlayarak seviniyordu.

Ben bağla, köşkle uğraşırken Dilşat’tan haber geldi. Ağabeyinin askerlik işi için benden rica ediyor.

Çaresiz yine uğraşmalı.

Konağa gittim. Dilşat gülerek karşıladı.

“Ah çok teşekkür ederim. Bizi unutmadınız geldiniz.”

“Azmi Bey yarın beni görsün.”

“Size zahmet oluyor, Vefik ağabey.”

“Zahmet değil. Onun işi olsun da.”

“Siz yaparsınız.”

Ona bakarken paramı düşünüyordum. Artık meteliksiz, züğürt sayılmazdım. Bana varmaz mıydı?

Onun beni sevmesi lazım. Hâlbuki hiç niyeti yok. Bana o kadar uzak bakıyor ki...

“Dilşat Hanım evleniyor.”

Kardeşim Samime’nin yüzüne bakakalmışım.

“Evleniyor mu?”

“Evet.”

Aklım durmuştu.

“Kiminle?”

Samime, elini salladı.

“Bir harp zengini ile.”

“Nereden duydun?”

“Bu sabah çarşıya gitmiştim. Fehamet Hanımefendi’ye rast geldim. Aman bir övünüyor, bir övünüyor ki... Harp zengini derken ağzı kulaklarına varıyor.”

Bu, hiç beklemediğim bir darbeydi. Artık bütün ümitler suya düşmüştü. Ben bir harp zengini ile boy ölçüşemezdim. İstirabımı kardeşime duyurmak istemiyordum. Kayıtsızca sordum.

“Kimmiş bu harp zengini?”

Samime düşündü.

“İsmi de söyledi ama hatırımda kalmadı. Çok zenginmiş! Fehamet Hanımefendi’nin etekleri zil çalıyor.”

“Genç miymiş?”

“Bundan bahsetmedi.”

“Öyle ise yaşıdır.”

“Ben de öyle tahmin ediyorum. Evlenir evlenmez Almanya’ya seyahate çıkacaklarmış.”

“Çok güzel.”

Ne diyebilirdim? İçimde bir çöküntü başlamıştı. Ben bağa bakarak, arazi arayarak hazırlanıyordum. Artık bu hazırlıklar faydasızdı, manasızdı.

Dilşat’ın evlenmesinde bir fevkaladelik yoktu. Günün birinde evlenecekti. Harp zengini nasıl bulmuştu? Dilşat sıkıntı çekiyordu. Zengin bir adamla evlenmek, bir şans sayılırdı.

Benim için yapacak bir şey yoktu. Kollarımı kavuşturup seyirci kalacaktım. Hâlbuki neler düşünmüştüm. Ne tasavvurlarım vardı! Bağ ıslah ediyordum. Çiftliği kuracaktım. Fakat şimdi fakir de olsam ehemmiyeti yok.

Evde hep Dilşat’ın evlenmesinden bahsediyorlar. Üvey annem Sabire Hanım dudaklarını ısırıyor;

“Ne talihli insanlar... Durup durup turnayı gözünden vurmak buna derler. Dilşat biraz büyüklüğü sever. Artık mura-dına erdi. Almanyalarda gezecek. Var evi kerem evi, yok evi verem evi. Tövbe yoksulluğa artık!”

Kız kardeşim de biraz sinirli, “Dilşat hanım yaşadı. Artık selamı da keser belki,” diyordu.

Zavallı babam tespihini çekerek yavaşça söyleniyor.

“Sinan Paşa’nın serveti mühimdi. Fakat altından girip üstünden çıktılar. Konak hâlâ duruyor ama ipotek filandır. Azmi’ye para dayanmaz. Fehamet Hanım’la Dilşat Hanım da masraflıdırlar. Harp zengini tam zamanında imdatlarına yetişti. Bu, bir talihtir.”

Dilşat'ın evleneceği harp zenginini merak ediyordum. Kimdi? Kimin nesiydi? Yaşlı mıydı? Yakışıklı mıydı? Kendi kendime bu soruların cevabını veremezdim. Nasıl ve nereden anlardım?

Anlarsam elime ne geçecekti? Bir değişiklik olmayacaktı. Fakat ben merak ediyordum. Dilşat'ın evleneceği nasıl bir adam?

Hiç aklımda olmayan bir tesadüf beni bu harp zengini ile karşılattırdı. Bir sabah bağa gidiyordum. Vapurda Dilşat'ın ağabeyisi Azmi'yi gördüm. Yanında kısa boylu, tıknaz, kır saçlı bir adam vardı. Azmi bana aşinalık etti. Yanıma geldiler. Azmi, kır saçlı adamla beni tanıştırdı.

“Faruk Beyefendi müteahhitler. Eski aile dostumuz Vefik Beyefendi.”

Faruk Bey kuvvetle elimi sıktı.

“Şeref duydum efendim.”

Sesi tok ve iddialıydı. Bazı hâlleri, köşkü sattığım harp zenginine benziyordu.

Faruk Bey'in Dilşat'ın evleneceği harp zengini olduğunu derhâl hissetmiştim. Azmi, pek komplimanlı konuşuyordu.

Dilşat bu adamı sevemezdi. Faruk Bey temiz, şık ve ağır giyinmiş olmasına rağmen bayağıydı. Bazı kelimeleri söyleyişinden mahalle çocuğu olduğu sırtıyordu. Parasına güvendiği apaçıktı. İnsanlara yüksekten ve ezerek bakıyordu.

O gün, Kadıköy'de bir ahababı ziyarete gidiyorlarmış. Azmi bana sordu. Boş bulundum, “Bizim bağa gidiyorum,” dedim.

Faruk Bey dudakları arasından mırıldandı.

“Bağınız mı var?”

Boynumu büktüm.

“Evet. Orta hâlli bir bağ.”

Azmi, yüzüme bakıyordu.

“Bak, ben de bilmiyordum.”

“Bir münasebet düşmedi de onun için bahsetmedim.”

Faruk Bey gözlerini benden ayırmıyordu.

“Bağla bizzat meşgul olur musunuz?”

“Evet. Bendeniz ziraatçıyım.”

“O hâlde mükemmel.”

Gene dudakları arasından sordu.

“Bir kâr temin ediyor mu?”

“Zararsız.”

Azmi, söze karıştı.

“Biz, bu bağın üzümünden yemedik.”

“Devlethaneye gönderirim.”

Faruk Bey, “Bağcılık temiz ve kârlı bir iştir. Yalnız biraz zahmetli sanıyorum. Hele hastalık musallat olursa,” dedi.

“Bakılınca, hastalıklar da önlenir. Tıkırına koyduktan sonra bir zahmeti yoktur.”

Azmi düşünceliydi.

“Bağı yeni mi aldınız?”

“Almadım. Dayımdan kaldı.”

“Miras demek.”

“Evet, miras... Bağ güzel yetiştirilmiş. Ben de dikkat ediyorum, eğlenceli bir iş.”

Faruk Bey gülümsedi.

“Bağda üzüm yemeye bayılırım.”

“Evet, zevki başkadır.”

Azmi de gülüyordu.

“Bir gün üzüm yemeye geleceğiz.”

“Mevsiminde buyurun. Bana küçük bir haber uçurmak kâfi. Erken gelecek olursanız, size bağda büryan da hazırlarım.”

Faruk Bey buna hemen alakadar oldu.

“Bağda büryana ben de geliyorum.”

“Başüstüne, buyrun beyefendi. Orada istirahatinizi de temine çalışırım.”

Azmi, Faruk Bey’in koluna dokundu.

“Vefik Bey yıllarca Anadolu’da bulundu. Çiftçidir zaten. Bu işleri bilir.”

Müteahhit de benim koluma dokunmuştu.

“Anadolu’da çok bulundunuz mu?”

“Üç buçuk, dört sene.”

“İhtimal köy köy de dolaştınız.”

“Epey dolaştım.”

“Ben, çok istedim, Anadolu’yu gezemedim. Şimdi işlerimi bırakıp bir yere gidemem ki...”

Faruk Bey’in bana ehemmiyet verişini anlayamıyordum. Üzerimdeki zabıt elbisesinden çekiniyordu herhâlde. Yalnız o, daha tamamıyla ‘harp zengini’ olamamıştı. Paraya vaziyetine alışamamıştı. Çünkü gayriihtiyari samimi konuşabiliyordu. Yaşlı olmasına rağmen dinç adamdı. Neşeli görünüyordu. Fakat Dilşat onunla anlaşılamazdı. Faruk Bey hükmetmek isteyecekti. Dilşat buna boyun eğmeyecekti. Belki Faruk Bey, Dilşat’ın buyruğu altına girerdi; bu belli olmazdı. Lakin Faruk Bey çok yaşlı değildi, kafa tutabilirdi.

Onlarla konuşurken bunlar bir duman gibi beynimin içinden geçiyordu. Kendi kendime, “Neler düşünüyorum,” diyordum.

Müteahhidin, Dilşat’ın nişanlısı olduğunu katiyetle bilmiyordum. Bana, bunu söyleyen olmamıştı. Gelgelelim içimin yanılmadığını çok iyi duyuyordum. Azmi’nin onun yanında ki tavırları aşağı yukarı bir itiraf gibiydi.

Ben Haydarpaşa’ya çıkacaktım. Kalktığım zaman, “Bağırma geleceğinizi üç gün evvelden haber verecek olursanız çok iyi olur,” dedim. “Vaktinde bileyim. Çünkü benim izin almak meselem de var.”

Azmi ile müteahhidin ellerini sıktım.

“Muhakkak beklerim.”

Faruk Bey gür sesiyle, “Muhakkak geleceğiz,” dedi. “Ama belki kalabalık geliriz. Bakın onu da söyleyeyim.”

“Buyurun. Beklerim.”

O gün bağda, kütükler arasında dalgın dalgın dolaşım. Bağ bekçisi Ali Ağa peşimden geliyordu.

“Beyim, bugün pek durgunsunuz.”

Dalgınlıktan uyanmışım.

“Bağa misafir gelecek.”

Gözlerini açarak sordu.

“Ne zaman?”

“Üzüm yemeğe.”

“Daha bir iki haftamız var.”

“Buyursunlar.”

Derdimi ona açtım.

“Ali Ağa, buyursunlar ama ben misafirlerime büryan yapacağımı söyledim. Bunu nasıl yaparız?”

Ali Ağa umursamadı.

“Kolay beyim... İstedüğinden âlâsını yaparız.”

“Sen becerebilir misin?”

“Pek benim elimden gelmez. Yardımdan yana kork ama büryan için bizim Gölcüklü vardır. Ona bırakın.”

“Peki, kap kaçağı ne yapacağız?”

Ali başını önüne eğdi.

“O sizin bileceğiniz şey beyim.”

Onlar, belki gelmeyeceklerdi. Fakat şayet akılları eser de gelirlerse ben iki elim böğrümde kalırdım.

“Ali Ağa, biz öteberi alalım.”

“Siz bilirsiniz beyim.”

O akşam bağdan dönünce hesap yaptım. Altı iskemle, bir masa, lüzumu kadar bardak çanak alacaktım.

Odayı hafif tertip süslemeyi de düşündüm. Fakat bu biraz uzun işti.

Hafta içinde masayı, iskemleleri aldım, emirberimle bağa yolladım. Bardak çanak için de bir hayli yoruldum. Birkaç gün sonra onları da gönderdim.

Hafta sonu Ali Ağa karargâhta göründü.

“Beyim, bakır tepsi ile tencere lazım. Malumunuz büryanın yanına bir de pilav ister.”

“Masraf çıkarıyorsun Ali Ağa.”

“Masraf değil beyim, lazım.”

“Sen bunları almaktan anlar mısın?”

“Birazcık anlarım.”

Ali Ağa'ya para verdim.

“Artık sen hazırla. Ben karışmıyorum.”

“Hazırlarım beyim, yalnız zatınız, iki gün evvelinden haber verirsiniz.”

“Ben kendim gelirim.”

Aradan günler geçtikçe ümidim azalıyor, bununla beraber aklıma yeni yeni şeyler geliyordu. Yeniden salata tabağı, peçete, daha bazı ufak tefek aldım.

Niçin onların gelmesini istiyordum? Belki Dilşat da gelirdi. Bu, yalnız bu bir tek boş ümit, beni kanatlandırmıştı. Azmi beni koltuklamak için arayacaktı. Acaba kardeşine de söyler miydi?

Bağa gittim. Yeni aldıklarımı da götürdüm. Eksik bir şey yok gibi görünüyordu. Ali Ağa'ya sordum.

“Nasıl, tamam mıyız?”

Göğsünü gerdi.

“Tamamız beyim. Gölcüklü de büryan için takım hazırladı. Onları biz bulamayız beyim.”

Bağdaki oda, yeni masa ile, iskemlelerle oturulur hâle gelmişti. Bardak çanak mutfaktaki raflarda diziliydi. Manzaraları da hiç fena değildi.

Düşünüyordum.

“Ali Ağa bulaşık için bir kadın istemez mi?”

Ali Ağa elini göğsüne bastırdı.

“Sayende kırmadan dökmeden bulaşığı temizlerim.”

Şimşek gibi aklıma gelmişti.

“Misafirler buradayken bir şey lazım olursa aldirtırız. Yakınımızda bir yer yok. Sen Gölcüklü'den başka birini de bul,

yardım etsin. Sonra bir de araba peyle. Öteberi aldırmaq icap ederse çabuk gider gelir.”

Ali Ağa bıyıklarını tuttu, yere baktı.

“Ben bir çocuk bulurum.”

“Ama pek de çocuk olmasın.”

“Yok beyim, bırak bana...”

Günler geçiyordu. Bağ mevsimi gelmişti. Fakat Azmi’den, Dilşat’tan bir haber yoktu. Ümidimi kesmeye başlamıştım. Bir öğle üzeri, Azmi karargâha geldi.

“Bonjur Vefik Beyciğim, nasılsınız?”

“Bonjur Azmi Bey, ya siz nasılsınız?”

Bir iskemleye oturdu, hâlinden memnundu.

“Çok iyiyim. Yalnız bu yakınlarda gene sizin elinizi öpeceğim. Malum ya askerlik işi.”

“Tamamıyla halledildi sanıyordum.”

“Şubede pürüzler varmış. Siz gene bir zahmet edeceksiniz.”

“Benim için zahmeti bırakın. Şubede siz mi bir pürüz bıraktınız yoksa?”

“Vallahi bu işlerin acemisiyim. Geçende yoklamaya çağırdılar. On beş, yirmi gün sonra müracaat etmemi söylediler.”

“Siz yoklamaya gittiniz ya?”

“Evet, gittim.”

“O hâlde mesele yok. Kolay halledilir.”

Azmi’nin yüzü gülüyordu.

“Vefik Beyciğim, cümbür cemaat bağa geliyoruz.”

Kalbim titremişti.

“Buyurunuz. Yalnız ne gün?”

“Ben de onu söylemeye geldim. Dört gün sonra... Olur mu?”

“Olur.”

“Sizi nasıl bulacağız?”

“Gayet kolay. Erken geleceksiniz, değil mi?”

“Evet, büryanı kaçırmayacağız.”

“O hâlde dokuz treniyle gelirsiniz. Ben, sizi Erenköy İstasyonu’nda beklerim. Oradan beraberce bağa gideriz.”

Azmi unutmamak ister gidi bir tavır aldı.

“Dört gün sonra... Dokuz treniyle Erenköy’e geleceğiz. şu hâlde biz evde saat yedide hazırlanacağız.”

Bir ürperme geçirdim. Biz evde saat yediden hazırlanacağız diyordu. Demek evdekilerle beraber gelecek.

Azmi bu kadar erken kalkmayı biraz hoş görmüyor gibiydi.

“On treniyle gelsek?”

“Güneşe, sıcağa kalırsınız. Eğer ilk trenle gelseniz daha iyi olur. Bağ güneş bastırmadan dolaşırsınız.”

“Ben o kadar erken kalkmam.”

“Öyle ise dokuz treninde beklerim.”

“Zannedersen Faruk Bey de gelecek.”

“Buyursunlar.”

Ben ertesi günü Ali Ağa’ya haber uçurttum. Misafirlerin gelecekleri gün ilk trenle Erenköy’e geçmiştim. Bir arabaya atladım, bağa gittim. Ali Ağa hazırlık içindeydi. İçim biraz

genişledi. Araba ile Erenköy’e döndüm. Ancak vakitti. İstasyonda bekliyordum. Tren geldi, bakınıyorum, birinci mevki vagonlardan inenlere dikkat ediyordum. Dilşat’ı gördüm, yüreğim ağzıma geldi. Dilşat’ın arkasından Azmi ile Faruk Bey göründüler. Onların arkasından bir genç kadınla bir genç erkek indiler ve kafileye karıştılar.

Hemen karşıladım. Dilşat neşeyle elimi sıktı.

“Siz bizden ka arsınız ama biz sizi buluruz.”

Azmi, Faruk Bey de elimi sıktılar. Dilşat döndü. Genç kadınla genç erkeği bana tanıttı.

“Mihrünnisa... Samih... En samimi arkadaşlarım.”

Mihrünnisa koyu, siyah gözlü, siyah saçlı, dolgun vücutlu bir genç... Samih ela gözlü, kumral saçlı, dar omuzlu bir delikanlıydı.

Altı kişi olmuştuk. İstasyonda bekleyen araba hepimizi almazdı. Başka bir araba daha bulduk.

Azmi yolcuları arabalara paylaştırdı.

“Mihri, Samih, ben bir arabada, sizler de öbür arabada gidersiniz.”

Onlar arabaya bindiler. Bizim arabaya binmemiz biraz tuhaf oldu. Faruk Bey nezaket gösterdi, karşıya oturmak istedi. Bırakmadım. Arabada, dizlerim ara sıra Dilşat’ın dizlerine dokunuyordu. Bu dokunuş beni rahatsız ediyordu.

Dilşat çok g zelleşmişti. Hep gülüyordu. Ben de güler yüz gösteriyordum.

Dilşat bana sitemler ediyordu.

“Bağınız olsun da bize haber vermeyin. Doğrusu Vefik ağabeyden ummazdım.”

Faruk Bey’e dönüyordu.

“Vefik Bey benim ağabeyimdir. Ama hakikaten ağabeyimdir. Birbirimizi çocukken tanırız.”

Müteahhit kendine güveniyordu.

“Beyefendiden çok hoşlandım. Vallahi kanım ısındı... Size olan yakınlığı beni bir kat daha bağladı.”

İnsanlar aynı zamanda birçok şeyi birden düşünüyorlar. Bağ odasına aldığım eşyalar beni utandırmayacaktı.

Altı kişiydik, altı iskemle vardı. Masa, örtüsüz değildi. Sofra takımı da zararsızdı. Onlara karşı pek utanmayacaktım.

Peki, ben bu fedakârlıkları niçin yapmıştım? Müteahhidin yanında küçük düşmemek için. Bunu kendime bile açıkça itiraf etmiyordum. Ama başka hiçbir sebep, maksat yoktu.

Harp zengininin varlığı yanında benim bağım, sofram muhakkak ki çok fakirdi. Fakat onları kuru toprağa, kuru tahtaya da misafir edemezdim ya!

Bağa daha babam, kız kardeşim, üvey annem gelmemişlerdi. Onları çağırmamıştım. Çağırsam da gelecekleri şüpheliydi. Çünkü evi yalnız bırakamazlardı. Çünkü kardeşim yalnız gelemezdi, babam yalnız gelmezdi, üvey annem yalnız gelemezdi. Onlar, bağa misafirlerim geldiğini duyacak olurlarsa kırılacaklardı.

“Nereden duyacaklar?” diyordum. Bu teselli içimi biraz serinletiyordu.

Dilşat gülerek soruyordu.

“Büryan hazır mı?”

“Elbette.”

“Ben hiç büryan yemedim. Fakat Faruk Bey çok methettiler.”

Faruk Bey anlatıyordu.

“Ben, bir kere avcılarının bir ziyafetine gitmiştim, orada yedim. Hakikaten enfes oluyor.”

Dilşat konuşuyordu.

“Bağınız olduğunu ağabeyim söylediği zaman şaştım. Bana, hiç bahsetmedinizdi. Lakırdısı oluyordu. Mihrünnisa ile kardeşi Samih de bizdeydiler. Gidelim diye zorladılar. Hem askersiniz hem meşgul olabiliyorsunuz.”

Boynumu eğerek cevap veriyordum.

“Vaktiyle iyi bakılmış, yetiştirilmiş bir bağ. Ben ara sıra gidip bakıyorum, o kadar.”

“Ama bir ziraatçı gözüyle bakıyorsunuz.”

“Evet, biraz anlıyorum.”

“Biraz değil... Fevkalade anladığınız muhakkak. Mektepte az mı çalıştınız? Sonra Anadolu’da az mı dolaştınız?”

Dilşat bana karşı hep dost konuşuyordu. Onunla arkadaş-tık. Fakat yanında oturan müteahhide karşı olan muamelele-rine bakıyordum; ruhsuzdu, heyecansızdı.

Bağın önünde arabalar durmuştu. Dilşat bağı uzaktan gö-züyle taradı.

“Vefik ağabey... Bağınızın maşallahı var.”

“Pek fena değildir.”

“Fena değildir de söz mü? Güzelliği uzaktan belli olu-yor.”

Bağa girdiğimiz zaman Dilşat’ın misafirleri Mihrünnisa ile Samih de ellerini çırpıyorlardı.

“Aman, ne güzel... Gidelim demekte haklıymışız. Burası köşk bağlarından değil.”

Onlara teklif ettim.

“Arabada yoruldunuz... Biraz da içeride dinlenelim. Bağ sonra gezeriz.”

Hep bir arada odaya girdik. Yepyeni oda, yeni eşyalar, gözlerini kamaştırdı.

“Ne güzel.”

Yalnız Dilşat fazla oturmadı.

“Bağı gezelim.”

Hep beraber çıktık. Çubukların, kütüklerin arasından geçerken dayanamıyor, bir salkım alıyorlardı.

“Ne tatlı... Dalından koparmanın zevki başka.”

Faruk Bey iştahla yiyordu.

“Mükemmel... Bu lezzeti bir yerde bulamayız.”

Çubuk, kütük cinsleri değiştikçe duraklıyorlar, soruyorlardı.

“Bu başka cins değil mi?”

Başımı sallıyordum.

“Evet.”

Onlara üzüm şecerelerini, isimlerini söylemek faydasızdı. Sadece, “Misket... Çekirdeksiz... Çavuş... Razakı... Yapınca,” diyordum. Asıl isimlerini sayıp döksem anlamayacaklardı.

Mihrünnisa çok şen bir kızdı. Salkımları eliyle kaldırıyor, ağzına götürüyor, dişliyordu. Düz, beyaz dişleri vardı. Üzüm yerken gözlerini açıyor, küçük küçük sırıyordu.

“Ah, ne güzel!”

Faruk Bey de tane tane koparıyordu.

“Dışarıdan aldığımız üzümlerde bu lezzet yok. Görüyor musunuz. Buğusu üzerinde, kütür kütür...”

Mihrünnisa'nın kardeşi Samih dalgın bir gençti. Her şeyi hoş görüyor, her şeye kayıtsız gibiydi. O çabuk elini çekmişti.

“Doydum,” dedi.

Dilşat'a dikkat ediyordum. Müteahhide karşı pek yakın, alakalı görünmüyordu. Aralarında fazla bir hususiyeti ifşa edecek söz, tek hareket olmamıştı. Faruk Bey'in Dilşat'ın namzedi olduğu muhakkaktı. Bunu hissettiren Azmi'ydi. O fazla yaltaklanıyordu.

Dilşat'ın neşesine rağmen biraz düşünceli olduğunu fark ettim. Ne düşünüyordu? Belki Faruk Bey'e ısınamıyordu. Dilşat ısınamamakta haklıydı. Faruk Bey'in yüksekten atan, övünen hâlleri insanları kendisine yaklaştırmıyor, geriletiyordu.

Dilşat da yüksekten konuşmayı ve öğünmeyi severdi. Fakat onunki yakışıyordu. Onda bir kadın nezaketi, inceliği vardı.

Faruk Bey bağırdı.

“Artık bağdan çıkalım.”

Samih hemen cevap verdi.

“Çıkalım.”

Dilşat dudaklarının kenarından sordu.

“Birdenbire ne oldunuz?”

Faruk Bey, eliyle karnını tutmuştu.

“Doyduk. Sonra büryanı yiyemeyeceğiz.”

Azmi araya girdi.

“Doğru, büryanı unutuyoruz.”

Dilşat omuz silkti.

“Daha erken... Yemek zamanına epey vaktimiz var sanırım.”

Faruk Bey, Dilşat'ı tasdik ediyordu.

“Evet, haklısınız. Yemek zamanına daha epey vaktimiz var ama üzüm doyuruyor.”

Mihrünnisa ellerini göğsüne koymuştu.

“İştahla yedim, öyle doyдум ki... Artık yemek yiyecek hâlim yok.”

Bu şen kızın telaşına güldüm.

“Biraz sonra acıkırsınız.”

“Pek acıkacağa benzemiyorum.”

“Acıkırsınız.”

Gözleri ıslıl ıslıl parlıyordu.

“Büryandan yiyebileceğim demek.”

“Elbette yiyeceksiniz.”

“Büryanı da elinizden tadacağım.”

Dilşat da güldü.

“Ben de öyle.”

Faruk Bey başını sallıyordu.

“Büryan iyi yapıldı mı çok lezzetli olur. Ben bir kere avcılarının yanına gitmişim. Orada yedim, pek hoşuma gitti.”

Azmi, ellerini ovuşturuyordu.

“Ben yemedim ama methini çok duydum.”

Hep birlikte bağdaki odaya gitmiştik. Ali Ağa'yı biraz düşünceli gördüm.

“Ne var Ali Ağa?”

İçini çekti.

“Beyim salata emretmiştiniz. Hazır ama nasıl yapacağız? Ben salata yapmasını bilmem.”

Ben salata yapmasını biliyordum. Fakat misafirleri nasıl bıraktırdım? Buna canım sıkıldı. Hâlbuki büryan, pilav ve salatasız gitmezdi.

“Bakalım... Düşünür, bir çaresini buluruz,” dedim.

Odada misafirlerime açıkça söyledim.

“Sizden biraz müsaade isteyeceğim.”

Dilşat sordu.

“Bir yere mi gidiyorsunuz?”

Açıkça söylemeyi daha hayırlı buldum.

“Mutfakta yeşil salata yapacağım.”

Mihrünnisa sıçrayarak ayağa kalktı.

“Siz mi? Dünyada olmaz. Mutfağı gösterin bana. Ben kollarımı sıvar, hazırlarım.”

“Size zahmet olacak hanımefendi.”

“Hayır, hiç de zahmet değil. Evde, salatayı hep ben yaparım. Böyle işler elimden gelir.”

Dilşat, Mihrünnisa’nın okşar gibi koluna dokundu.

“Bayılır böyle işlere.”

Genç kızla birlikte mutfığa gittik. Ali Ağa kova kova su getiriyordu. Mihrünnisa hemen salataları ayıklamaya başladı. Yaprak yaprak yıkadı. Büyük salata tabağına doldurdu. Sirkesini, zeytinyağını koydu, tuzladı.

“Başka yapacak bir şey var mı?”

“Şimdilik bu kadar hanımefendi,” dedim.

Ellerini yıkadı, peşkirle kurularken biraz merakla yüzüme baktı.

“Siz burada kalıyor musunuz?”

“Hayır.”

“Şaştım. Her şey temiz, yeni... Ve hiç eksikliği yok.”

“Eş dost için bulundurmak fena mı?”

“Elbette fena değil. Yalnız düşünmek, düşünebilmek lazımdır.”

Odaya döndüğümüz zaman Mihrünnisa, “Dilşat,” dedi. “Vefik Bey’in mutfakını görün. Hiçbir eksikliği yok ve öyle temiz ki...”

Dilşat sordu.

“Vefik ağabey burada kalıyor musunuz?”

“Hayır. Bu iki odanın yerinde tek odalı bir kulübe vardı. Pek haraptı, yıktırdım, yerine bunu çıktım. Kalmayı düşünmedim değil. Fakat çok uzak. Sonra askerim, her zaman izin alamam ki... Buraya alıcılar ve misafirler geliyorlar. İşte gördüğünüz şu masayı, iskemleleri koydum. Misafir ağırlanacak şeyler değil ama, burası bağ... Artık kusura bakılmaz.”

Faruk Bey iskemlesine yaslanmıştı.

“Buraya bir köşk de kurulabilir. Balkonlu, verandalı bir köşk... Yazın buraya kür yapmak için gelinir, hem havadan hem üzümünden...”

Dilşat dudak büktü.

“Çok تنها bir yer. İnsan sıkılır.”

Faruk Bey fikrini müdafaa ediyordu.

“Tenhalığı iyi. İnsan başını dinler.”

Dilşat omuzlarını kaldırdı.

“Bir iki gün insan belki avunur. Fakat burada günlerce, haftalarca kalamaz. Buraya pek sık misafir de gelmez. Çünkü uzak...”

Faruk Bey yüksekten konuşmaya başlamıştı.

“Küçük köşk olmayacak ki... Misafir odaları olacak. Ve misafirleri ağırlayacak şeyler bulunacak. Tabii bir araba da olacak. Uzaklığın ve tenhalığın pek ehemmiyeti kalmaz. Burada yazın bir ay geçirilebilir.”

Dilşat sesini çıkarmadı, sadece yüzüme baktı. Bu bakışta alay eden bir mana vardı. Dilşat sessizliği ve tenhalığı sevmiyordu. Faruk Bey’in onun zıddına konuşması tuhafıma gitmişti.

Müteahhit, parasının hülyalarına dalmıştı.

“Buraya büyük bir köşk kurulur. Civar topraklardan da alınır, etrafına bahçe yapılır. Ahır, bahçıvan dairesi... İstenirse, neler yapılmaz. Köşte konserler düzenleriz. Hayat öyle eğlenceli geçer ki! Misafirler bizi daha fazla kalmamız için zorlarlar. Temelli evimiz değil ki... Şöyle bir kenarda bulunsun. Aklımıza esince gidip hava almak fena mı?”

Azmi, Faruk Bey’in fikrini güdüyordu.

“Buraya, dediğiniz gibi büyük bir köşk fevkalade olur.”

Faruk Bey keyifliydi.

“Bağın tam sefası sürülür efendim. Güneş doğmadan bağa çıkılır. Bunun zevki de ayrıdır.”

Mihrünnisa müteahhidin sözünü kesti.

“Burasını ben de sevdim, beğendim. Ama hastalık sağlık insan için... Şehirden uzak sayılırız.”

Faruk Bey davrandı.

“Arabamız var. Sonra köşte hususi doktorumuz da olur.”

“Peki ilaçlar?”

“Portatif bir eczane yaparız.”

Dilşat bir kahkaha attı.

“Vefik ağabey, bari bağı Faruk Beyefendi’ye satın.”

Faruk Bey doğrulmuştu, yumruğunu masanın üzerine koydu.

“Alırım. Hem hiç pazarlıksız! Ne istiyorlarsa söylensinler. Derhâl kabul!”

Dilşat bana göz kırptı.

“Bu fırsatı kaçırmayın Vefik ağabey.”

Güldüm.

“Bağı satamam. Bu civarda bir küçük çiftlik kurmak niyetindeyim. Gene bu bağı satmayacağım.”

Dilşat birden kaşlarını kaldırmıştı.

“Bu civarda bir çiftlik mi yapacaksınız?”

“Evet, niyetim öyle.”

“Çiftlikte de muvaffak olacağınıza eminim.”

Faruk Bey elleri pantolonunun ceplerinde başını eğdi.

“Meslekleri... Elbette muvaffak olacaklar.”

Kaşlarını çatmıştı.

“Bana bir çiftlik teklif ettiler. Çok para değil, kırk elli bin liranın içinde. Anlamadığım için reddettim. Eğer Vefik Beyefendi’ye daha evvel tesadüf etmiş olsaydım, fikirlerini alırdım.”

Sordum.

“İş hususunda tamamıyla itimadınız olan adamlar var mı?”

Burun kıvrıldı.

“Pek yok. Ben, müteahhitlik yaptığım için yazıhanemdeki adamlar, kâtipler, komisyonculardır. O çiftlik işini pek bal-

landırdılar. Fakat ben yanaşmadım. Anlamıyorum ki... Buna rağmen çiftlik işlerine girmek istiyorum. Kârında değilim. Çiftliğin havası hoşuma gidiyor.”

Dilşat dudaklarının ucu ile gülümsedi.

“Artık Vefik ağabeyin çiftliğine gelir, çiftlik işlerini anlarsınız. Bu sizin için çok güzel bir fırsat olacak.”

Faruk Bey bu alaydan hiç alınmamıştı.

“Bugün bağ hakkında bir fikir edindim. Çiftliğinden de istifade edeceğim. İdare tarzını biraz anlamak kâfi sanıyorum.”

Müteahhide cevap vermek ihtiyacını duydum.

“En mühim mesele işletmektir. Benim bildiklerim teoriktir. Çiftliğin başına geçince bilgilerim duracak. Yeni bilgiler edineceğim.”

Dışarıdan Ali Ağa’nın sesini duydum.

“Beyim, biraz gelir misin?”

Çıktım.

“Ne var?”

“Büryan da hazır, pilav da... Getirelim.”

“Dur, sorayım.”

İçeri döndüm, sordum.

“Büryan hazırmış. Getirsinler mi?”

Odada herkes birbirine baktı. Faruk Bey eliyle karnına vurdu.

“Ben acıkmış gibiyim.”

Dilşat ellerini çırpı.

“Hepimiz acıktık.”

Gölcüklü kendini göstermişti. Tepsideki fıstıklı pilavın üstünde ince büryan dilimleri yatıyor, tatlı bir koku, duman dağıtıyordu.

Tepsiyi sofranın üstüne koyduk. Büyük çatalı kaşığı Dilşat'a verdim.

“Siz lütfediniz.”

Dilşat dağıtırken soruyordu.

“Yeter, yetmez diye söyleyiniz.”

Faruk Bey'in tabağına doldurmuştu. Müteahhit itiraz edecek oldu.

“Biraz fazla gibi. Bilmem yiyebilir miyim?”

“Sizin iştahınız var. Yiyebilirsiniz.”

Dilşat onunla alay ediyordu. Faruk Bey'in aldırış etmeyişine için için şaşıyordum.

Sofrada neşeli bir iştah vardı. Mihrünnisa haykırdı.

“Salatam nasıl?”

Hep bir ağızdan bağırdılar.

“Mükemmel! Enfes!”

Dilşat büryandan bir lokma almış, pilavın da tadına bakmıştı, sordu.

“Et çok güzel. Pirinç de güzel. Yağı nereden alıyorsunuz? Tereyağı gibi.”

Utangaç gülümsedim.

“Nasıl buluyorsunuz?”

“Memleketlerine izinli giden askerlerime getiriyorum.”

İçini çekti.

“Ah, ne iyi! Tereyağına hasret kaldım da.”

“Size tereyağı bulayım isterseniz.”

“Çok makbule geçer.”

Faruk Bey atıldı.

“Bendeniz de size tereyağı bulayım.”

Dilşat teşekkür eder gibi başını eğdi, gülümsedi.

“Siz piyasadan bulacaksınız. Vefik ağabey doğrudan doğruya köyden getiriyor.”

Azmi yemeğinden başını kaldırmıştı.

“Aşçınız kim?”

Ona ne cevap verebilirdim? Kollarımı açtım.

“Bir uzman.”

Ellerini boynuma dolayarak beni kucakladı. Ben de sesi mi çıkarmadan boyun eğdim. Artık Azmi’de evvelki günkü yüz ifadesinden eser yoktu. Şimdi gördüğüm yüzü çok tatlı ve yumuşaktı. Devam etti.

“Bu muhakkak. Et ağızda eriyor. Pilav da öyle. Hâlbuki ikisi de diri diri duruyor. Bu, muhakkak ki ayrı sanat.”

Dilşat bana döndü, gözlerimin içine baktı.

“Vefik ağabey, seni yeni anlıyorum.”

Durdu, gene baktı.

“Seni diyorum, bak, sizi demiyorum. Eski arkadaşız. Vefik ağabey, yalan mı?”

“Nasıl yalan olur? Eski arkadaşız.”

“Bu bağ bana birçok şeyler öğretti. Siz hiç de görüldüğünüz gibi değilmişsiniz.”

Gülümseyerek sordum.

“Mesela ne gibi?”

Dilşat düşünür gibi söylüyordu.

“Çalışkan insansın Vefik ağabey... Bilirim, mektepteyken çok muntazam çalıştın. Hiçbir zaman haylaz, havai olmadın, daima ciddiydın. Alaylarında, şakalarında bile yine ağır, temkinliydin. Ağzından bir gün kötü bir söz duymadım. Birçokları gibi İstanbul’da kalmak için uğraşıp çabalamadın. Zabit oldun. Askerliğin kılığı içine giriverdin. Ağabeyim için yaptığın iyiliği dünyada unutmam. Çalışkan ve iyi insansın! Şu bağ senin kuvvetini gösteriyor.”

Odadakiler, onu âdeta saygı ile dinliyorlardı. Dilşat o ana kadar böyle konuşmamıştı. Ben sarsılmıştım, şaşkınlık içindeydim.

Dilşat çatalını bırakmıştı.

“Vefik ağabey... Sende idare kuvveti, kabiliyeti var. Şimdi askersin. Bağla fazla meşgul olamazsın. Hâlbuki meşgul olmuşsun. Dayımdan miras kaldı, diyorsun. Ya satardın, yahut harap olur giderdi.”

Faruk Bey’e döndü, sordu.

“Bakmak ister, değil mi beyefendi?”

Müteahhit hemen başını eğdi.

“Evet hanımefendi. Bakmak ister.”

Dilşat acı acı gülüyordu.

“Bizim İzmir’de bir çiftliğimiz, iki de bağımız vardı. Paşa babamın sağlığında çiftlikten yağlar, kavurmalar zeytinler, neler gelmezdi. Bağlardan sepet sepet üzüm gelirdi. Paşa babam öldükten sonra, çiftlik de bağ da kurudu. Azmi ağabeyim biraz meşgul olsaydı, elbette böyle olmazdı.”

Eski bir şaşkınlığı hatırlamış gibiydi, gözlerini açmıştı.

“İnanmazsınız, inanılmaz... Aradan iki sene geçmemişti. Çiftlik kâhyası bizi borçlu çıkardı. Çiftliği borçtan kurtara-

madık. Çünkü borcu da çiftliği de bilmiyorduk. Çiftlik borca gitti. Sahibi, şimdi bizim eski çiftlik kâhyasıdır.”

Omuzları düşük baktı.

“Bağlar da harap olmuş. Bizim bir şey bildiğimiz yok. Bağları da yok pahasına kapattılar.”

Yüzünü buruşturdu.

“İnsan malına sahip olmayınca böyle oluyor. Azmi ağabeyim uğraşmaktan kaçıyor. Annemle ben mi uğraşacaktık?”

Elini salladı.

“Burası büyük bir bağ değil. Fakat büyük bir bağ olacak. Hâl onu gösteriyor. Hem zevk hem de ticaret...”

Yüzüne baktı.

“Vefik ağabey, sen bu bağı büyüteceksin. Ben buna içimden inanıyorum.”

Sofradakilere dönmüştü.

“Büyültecek. Dayısından bu bağ miras kalmış. Bağda eski bir çatı varmış. Yıkılmış, yerine bu küçük köşk yapmış. Vefik ağabey havadan iş görmüyor. Malına yerleşiyor.”

Faruk Bey yüksek sesle, “Hakkınız var,” dedi. “Şu köşk bir meseledir.”

Dilşat başını geriye itti.

“Yalnız köşk değil...”

Eliyle masayı gösterdi.

“Şu masa da bir meseledir beyefendi. Takımların hepsi yeni. Vefik ağabey misafirlerini düşünerek sofrta takımı hazırlamış.”

Mihrünnisa ellerini çırpı.

“Bravo! Mutfaktaki kap kaçağın da hepsi yeniydi. Pırıl pırıl parlıyorlar.”

Dilşat güldü.

“Ondan da şüphe etmiyorum. Vefik ağabey buraya beton-
dan köşk kurmamış. Fakat o temel atmaya başlamış. Bugün
dört beş misafirini ağırlıyor. Yarın on beş yirmi kişiye kapı-
larını açacak. Bu köşk büyüyecek. Vefik ağabey bunları hep
kendi kendine yapıyor. Sessizce. İşin güzelliği burada.”

Kaşlarını çatmıştı.

“Ben bağa gitmeyi biraz düşünmüştüm. Rahatsız oluruz
diyordum. Böyle tertipli bir ziyafete konacağım doğrusu hiç
aklımdan geçmemişti.”

Gülerek bakıyordu.

“Her şeyi düşünmüşsün Vefik ağabey.”

Ben misafirlerim için hazırlanmış mevkide kalmamak
için sözü çevirdim.

“Şimdi satış mevsimidir. Gelen giden oluyor. Burada hiç-
bir şey yoktu. Biraz tedarikli bulunmayı düşündüm.”

Dilşat başını salladı.

“Düşünürsün Vefik ağabey. Şu sofrada tertemiz bir servis
var. Kaba değil, adi değil, tertemiz. Bu da güzel ve ince dü-
şündüğünü ispat eder.”

Öyle tatlı bir heyecan içindeydim ki boğazım kuruyor,
soluklarım tutuluyordu. Yavaş sesle, “Fazla iltifat ediyorsu-
nuz,” dedim.

Dilşat titizlendi.

“Hayır! Katiyen iltifat değil, doğru söylüyorum.”

Eliyle hafifçe ağabeyinin omuzuna dokundu.

“Ağabey, sen bunları düşünür müsün?”

Azmi ellerini ovuşturdu.

“Düşünemem müsaadenizle.”

Dilşat güldü.

“Gördünüz mü?”

Azmi içini çekti.

“Düşünemiyorum. Düşünmek elimden gelmiyor. Demin Dilşat çiftlik ve bağlar için söyledi. Hakkı var. İzmir’e gitseydim muhakkak ki kâhyanın elinden çiftliği kurtarırdım. Bağları da belki... Fakat ben uğraşamıyorum.”

Beni gösteriyordu.

“Vefık Bey olmasa, şubeye de gidemiyordum. Askerlik bu... Şakası yok. Korkuyorum da... Hani korkmuyorum desem yalan... Öyleyken gidemiyorum.”

Dilşat ağabeyine sordu.

“Bizim çiftlik de, bağ da uzaktaydı, böyle yakın değildi. Bu bağ bizim olsaydı gelir, meşgul olur muydun?”

Azmi elini çenesinden geçirdi.

“Şüphelidir. Belki bir kere gelip görürdüm. O da belki bir kere diyor. Ondan sonra ayağımı atmazdım.”

Dilşat gülüyordu.

“Ağabeyimin bu huyunu severim, açık söyler.”

Azmi ellerini açarak etrafına baktı.

“Açık söylemeyip de ne yapayım? Ben bu işlerle uğraşamam. Anlamam ve hoşlanmam. Tabiat meselesi...”

Faruk Bey söze karıştı.

“Azmi Bey’i pek haksız görmüyorum. Ben bugün iş adamı sayılırım. Fakat bana bağla uğraşın deseniz, yapamam.

Bu ayrı iş... Sonra Vefik Beyefendi çiftçi... Meslekleri... Seve seve uğraşırlar.”

Dilşat, Faruk Bey’in sözünü kesti.

“Vefik Beyefendi çiftçi, bunu kabul ediyorum. Fakat bugün askerdir. Ancak izinli günlerinde meşgul olabiliyorlar. Bağı bırakın, iki işi birden yapmak kolay mıdır? Size onu soruyorum?”

Faruk Bey boynunu eğdi.

“Burası düşünülecek bir meseledir.”

Dilşat ısrar ediyordu.

“Ben, asıl bu noktaya dikkat ediyorum. Vefik ağabeyi vazifesi başında arayınız, bulursunuz. Sonra burayı da idare ediyor. Hem nasıl idare ediş? İşte gördük, görüyoruz. Bu, kolay bir iş değildir.”

Faruk Bey tok sesiyle, “Bir çiftlik alacağım,” dedi.

Hepimize ayrı ayrı baktı. Sonra beni gösterdi.

“Vefik Beyefendi’ye bırakacağım.”

Gülümsedim.

“Sizin alacağınız çiftlik herhâlde çok büyük bir çiftlik olacaktır. Bendeniz belki başaramam.”

Faruk Bey ellerini birbirine vurdu.

“Siz mi? Bırakın şakayı. Dilşat Hanımefendi’nin söyledikleri pek yerinde. Siz idare adamısınız.”

“Hakkımda teveccüh gösteriyorsunuz. Ben daha çiftlik idare etmedim.”

“Edeceksiniz, buna eminim.”

“Ederim herhâlde. Dediğim gibi... Zaten kendim küçük bir çiftlik kurmak niyetindeyim.”

Faruk Bey atıldı.

“Birlikte yapalım.”

Birden cevap vermedim. Mûteahhit düşünür gibi durdu. Sonra ağır bir sesle, “Yalnız siz idare etmek istiyorsunuz belki,” dedi. Güldüm.

“Sermayelerimiz eşit olmayacak beyefendi.”

Faruk Bey doğruldu.

“Ne münasebet! Aynı sermaye ile çiftlik kurarız.”

Dilşat, müteahhide eliyle işaret etti.

“Vefik ağabey küçük bir çiftlik,” dedi. “Demek ki ölçül-müş, biçilmiş hesapları var. Siz kesenize güveniyorsunuz, düşünmüyorsunuz. Vefik ağabey, zannediyorum çiftliği de kendi kendine kuruvverecek.”

“Ben, para meselesini mevzuu bahsetmedim. Vefik Beyefendi ile ortak olmayı istedim. Bire bir... İkiye iki.”

Dilşat düşünceliydi.

“Bu artık Vefik ağabeyin bileceği bir şey.”

Söz bana düşmüştü.

“Niyetim var... Fakat hemen değil... Askerim... Terhis olunduktan sonra ciddi olarak düşüneceğim.”

Faruk Bey yumruklarını masanın üzerine koymuştu.

“Siz bugün dahi çiftliği idare edersiniz.”

Çok durgun bir sesle, “Hayır,” dedim. “İdare edemem.”

Dilşat’ın kaşlarının arası buruşmuştu.

“Vefik ağabey doğru söylüyor.”

Faruk Bey yumruklarını masadan indirdi.

“İsrar edemem. Fakat sizde o kuvveti görüyorum Vefik Beyefendi.”

“Teveccühünüz efendim.”

Faruk Bey sordu.

“Nasıl bir çiftlik hayal ediyor, neler düşünüyorsunuz?”

Buna nasıl cevap verilirdi? Elimdeki parayı söylemek arazi aradığımı filan anlatmak lazımdı. Hâlbuki bunlardan birini söz konusu edemezdim.

“Ben, gayet ufak bir numune çiftliği kurmak istiyorum. İçerisinde her şey olacak, yalnız büyük çiftlik ticareti olmayacak.”

“Mükemmel.”

“Kâr bırakmayacak.”

“Ne ehemmiyeti var?”

Dilşat’ın sesi şakladı.

“Vefîk ağabey orada kendine göre denemeler yapacak. Mesleğinden kazanacak. Ya siz Faruk Beyefendi ne kazanacaksınız?”

Faruk Bey omuzunu silkti.

“Kazanç, benim umurumda değil ki... Ben de bu işlerin zevkini tatmak istiyorum.”

Azmi hemen araya girdi.

“Bir bulalım, zevkini çıkarırız.”

Faruk Bey yan yan baktı.

“Çiftliği siz bulur musunuz?”

Azmi heyecana kapılmıştı.

“Vallahi bulurum. Hem istediğiniz tarafta...”

Dilşat dudaklarını ısırır gibi baktı, geriledi, başını hafifçe iki yana salladı.

“Sen mi ağabey?”

Azmi, isyan etmişti.

“Ben ya!”

Kollarını havaya kaldırdı.

“Evet, ben.”

Kalkıp oturuyordu.

“Müsaadenizle bendeniz.”

Yoruldu, duruldu.

“Neden olmasın? Yapamaz mıyım, bulamaz mıyım sanki? Kim demiş? İstanbul’un değil, Türkiye’nin yarısını tanırım. Siz beni tanı mıyorsunuz.”

Faruk Bey, Azmi’yi kolluyordu.

“Azizim boşuna nefes tüketme. Seni hepimiz biliyoruz. Sen boşuna heyecana kapılıyorsun. Ama pek boşuna...”

Müteahhidin arka çıkışı Azmi’nin sinirlerini hemen yatıştırmıştı, sesi değişti.

“Yok... Yani demek istediğim başka.”

Dilşat ağabeyine tiksinierek baktı, yutkundu.

“Böyle lakırdılara lüzum yok, değil mi efendim? Şurada ahbapça konuşuyoruz.”

Mihrünnisa ayağa kalkmıştı.

“Ben bağa gideceğim.”

Hemen yol gösterdim.

“Buyurun.”

Ali Ağa’ya seslendim.

“Ali Ağa... Hanımefendiye yol göster.”

Ali Ağa tetikteydi.

“Emredersiniz beyim!”

Arkadan Samih’in sesini duydum.

“Ben de bağa gideceğim.”

“Buyurunuz.”

İki kardeş bağa çıktıktan sonra Dilşat gülmeye başladı.

“Çocuklar sıkıldılar,” dedi. “Çünkü konuştuklarımızdan bir şey anlamadılar.”

Faruk Bey saatinin zinciriyle oynuyordu.

“Müsaadenizle, pek kaz şeyler...”

Dilşat’ın yüzü buruşuverdi.

“Hayır... Böyle söylemeyin... Onlar iyi çocuklardır. Ben onları çok severim.”

Faruk Bey hemen toparlanmıştı.

“Af buyrun, yani biraz toy demek istedim.”

Dilşat, ciddi konuşuyordu.

“Biraz toydurlar ama iyi çocuklardır.”

Odada, bir çöküntü hâlinde bir sessizlik vardı. Faruk Bey harp zenginiydi, yüksekte konuşuyordu. Fakat Dilşat’ın karşısında kartal sinekleşiyordu. Azmi kardeşinden çekinmiyordu. O, Faruk Bey’e ehemmiyet veriyordu. Dilşat bana sordu.

“Vefik ağabey, sahi çiftlik kuruyor musun?”

Bu soruş, kalbindeki binlerce niyetin bir karşılığıydı sanki.

“Niyetim var.”

“Ne zaman?”

“Neye soruyorsunuz?”

“Sizin hakkınızda fikir edinmek için.”

“Beni tanımıyor musunuz?”

“Bakınız, tekrar sizle konuşuyorum.”

“Bu neden icap etti?”

“Çünkü Vefik ağabey ayrı adammış.”

“Ne gibi?”

“Bu bağdan öğrendiğim yeter.”

Azmi, herhâlde laf olsun diye olacak, sordu.

“Vefik Bey, çiftliği nerede kuracaksınız?”

Gayet tabii cevap verdim.

“Yine bu taraflarda.”

Faruk Bey sordu.

“Bu taraflarda çiftlik var mı?”

Bu sonradan görme herifin soruşuna gülemedim ve tersleyemedim de. Nezaketle, “Bir hayli çiftlik vardır,” dedim.

Alık alık bakındı.

“Ne taraflarda?”

“Biraz iç taraflarda tabii.”

Gözleri hep bağın çevresi içindeydi.

“Çiftlikler diyorsunuz.”

İnanmıyordu.

“Evet,” dedim, “çiftlikler... Buradan geriye gidilecek olursa manzara değişir, ovalar başlar. Sonra dağlıktır, daha sonra ormanlık ve çiftlik.”

Kaşları düştü.

“Vallahi bilmiyorum.”

Dilşat gülüyordu.

“Siz iş adamısınız, bilmiyorsunuz. Askerken, Vefik ağabey hepsini biliyor.”

Faruk Bey eliyle çenesini tutmuştu.

“Dilşat Hanımefendi, çok hakkınız var, ben Vefik Beyefendi’den çok şeyler öğreneceğim.”

Dilşat ufak ufak gülüyordu.

“Ben, Vefik ağabeyi yeni tanıdım. Siz de Vefik ağabeyi tanıyın.”

Faruk Bey başını eğdi.

“Tanıyacağım. Ve benimle çiftlikte ortak olacaklar. Sor-
dum.”

“Hangi çiftlikte?”

Müteahhit duraladı.

“İkimizin alacağı çiftlikte.”

Gülmeye başladım.

“Müştereken çiftlik mi alacağız?”

O dikildi.

“Hayır! Hangimiz bulursak...”

“Sizin bulduğunuz çiftlik, benim şartlarıma uymazsa.”

“Bunu telif ederiz.”⁸

“Nasıl?”

“Sizin şartlarınıza göre hâle yola koyarız.”

“Böyle şey olmaz.”

8 Uzlaşmanın bir yolunu buluruz.

“Nasıl olmaz?”

“Sermayede tam karşılık olmalı.”

“Sermayeyi kabul ettik bir kere.”

“O hâlde?”

“Şartlarınızı da kabul ediyorum.”

Dilşat araya girdi.

“Pek birdenbire mukaveleye girişmeyin. Yalnız, ikinizin bir iş yapmak istediğiniz anlaşılıyor. Sonra buluşup konuşun. Daha iyi olmaz mı?”

Ben elimle işaret ettim.

“Mükemmel.”

Faruk Bey de kollarını açtı.

“Mükemmel.”

Dilşat gülüyordu.

“Demek ki burada bir şirket akdetmiş olduk!”

Faruk Bey saatinin zinciriyle oynuyordu.

“Dostça bir şirket kursak...”

Elini zincirden çekti, cebine attı, tabakasını çıkarttı, bir sigara yaktı.

“Dostça bir şirket...”

Ben bu harp zengininin huyunu suyunu ve servetinin derecesini bilmiyordum. Onunla ortak olmak belki çok kârlı bir işti. Ben de zengin olacaktım. Fakat nasıl arkadaşlık edecektik? Beni düşündüren buydu.

Faruk Bey konuşuyordu.

“Vefik Beyefendi bu işin uzmanı. Karada ölüm yok. Sonra Dilşat Hanımefendi’nin buyurdukları gibi çalışmayı da

seviyorlar. Artık mesele kalmadı demektir, değil mi? Ben sermayeden çekinmem.”

Dilşat araya girdi.

“Vefik ağabey eşit şartlarla istiyor.”

Faruk Bey kollarını açmıştı.

“Buna bir mâni yok ki...”

Ben bu ortaklığı pek istemiyordum.

“Evet, hiçbir mâni yok. Yalnız zaman meselesi. Ben onu düşünmüyorum.”

Faruk Bey doğruldu.

“Sizin için zaman meselesi de yok. Ben de Dilşat Hanımefendi gibi anladım. Siz idare adamısınız. Çiftliği hemen kurarsınız.”

Gülüyordum.

“İmkânı yok... Askerim.”

Faruk Bey iskemlesinde geri çekildi.

“Bu bağı gördükten sonra mazeretlerinizi kabul etmiyoruz beyefendi.”

“Bağı yetişmiş buldum.”

Faruk Bey kahkaha ile güldü.

“Bağa bak üzüm olsun, üzüm yemeye yüzün olsun.”

Dilşat başını salladı.

“Fakat bakmak lazım. Bakmaktan bakmaya fark vardır.”

Faruk Bey onayladı.

“O muhakkak. Anlayan insanın bakması başka. Vefik Bey ziraatçı, bu iş mesleği. Elbette iyi neticeler alır.”

Dilşat gülümsedi.

“Vefik ağabey çiftliği de kuracak ve muvaffak olacak.”

Müteahhit elini masanın kenarına vurdu.

“Çiftlik işinde ben de varım. Hiçbir fedakârlıktan çekinmeyeceğim. Çiftlik tam manasıyla bir çiftlik olacak.”

Azmi, Faruk Bey’e koltuk veriyordu.

“Ona eminim.”

Dilşat dudak büktü.

“Ben öyle zannediyorum ki Vefik Ağabey tek başına kuracak.”

Faruk Bey elini bana uzatmıştı.

“Beraberiz değil mi?”

Bu pek şüpheliydi. Çiftlik nasıl kâr bırakacaktı? Bunu bilmiyordum. Bir batağa saplanmak ihtimali de vardı.

Faruk Bey’e haber vermeli miydim? O zaman hiçbir tehlike yoktu. Fakat o zaman malımın sahibi olmuyordum. Dilşat’ın sözü kulaklarımdan gitmiyordu.

“Siz çiftlik işinde de muvaffak olacaksınız.”

Çiftliğe sahip olmak için bağı satmayı düşündüm. Sonra bunu doğru bulmadım. Bağ bir kıymetti. Onu bir daha ele geçiremezdim. Çiftliğin muhtemel hesaplarını yaptım. Pek ucu ucuna geliyordu. Çiftliğe bir de müdür, ağa lazımdı.

“Beraberiz beyefendi.”

Dilşat bir bana, bir Faruk Bey’e baktı. Gözlerini kapadı, açtı.

“Mükemmel bir çiftlik olacak.”

Azmi davranmıştı.

“Yavaş yavaş kalkalım mı?”

“Daha erken,” dedim, “ama yine siz bilirsiniz.”

Faruk Bey düşünür gibi durdu.

“Kalkalım mı?”

Dilşat omuz silkti.

“Eğer sizlerin acele işleriniz varsa, karışmam. Benim bir acelem yok. Oturuyoruz.”

Azmi saatini kurcalıyordu.

“Az yol değil. Pek geçe kalmayalım.”

Faruk Bey elini kaldırdı.

“Pek geç değil Azmi Bey.”

Azmi ısrar etti.

“Geçe kalacağız. Vaktiyle gidelim.”

Dilşat güldü.

“Ağabey senin bir randevun var galiba?”

Azmi boynunu büktü.

“Kulüpte bir arkadaşla söz verdim.”

Faruk Bey toparlanmıştı.

“O hâlde kalkarız. Oyunbozanlık etmeyelim.”

Dilşat bana, “Çocuklara da haber verelim,” dedi.

Ben hemen bağa çıktım. Mihrünnisa ile Samih’i buldum.

“Gidiyorlar.”

Mihrünnisa havayı kokluyordu.

“Daha erken... Hava ne güzel.”

Odaya döndük. Hep hazırlandılar. Faruk Bey elimi sıktı.

“Ziyafetinizden çok memnun oldum. Bir gün siz de bana gelirsiniz olmaz mı? Muhakkak beklerim.”

“Gelirim efendim.”

Dilşat neşeliydi.

“Vefik ağabey bugünkü ziyafetiniz değdi. Üzüme ve temiz havaya doydum.”

Bağdaki toplantıdan evdekilere hiç bahsetmedim.

Dilşat’ın hâli beni düşündürüyordu. Faruk Bey’i sevmiyordu. Ve hatta pek ehemmiyet vermiyordu. Hakkımda söylediklerini eşeliyordum. Beni de sevmiyordu, gelgelelim sempatisi vardı. Bu açıkça anlaşılıyordu. Faruk Bey’le evlenecek miydi? Bunu zaman gösterecekti. Dilşat ticari bir iş yapıyordu. Faruk Bey onun refahını, lüksünü temin edebiliyordu.

Faruk Bey’in benimle iş görmek istemesi bir şans sayılabilirdi. Fakat Faruk Bey ‘işte’ nasıl bir adamdı? Eğer parasına fazla bağlı bir insansa geçinmek güç olurdu. Onunla ortak olursam büyük bir çiftlik kurabilirdim, yalnız çiftliğimin sahibi olamazdım.

Sevdiğim kadının kocasıyla ortak olmak... Bu da ayrı mesele. Tahammül edilemez vaziyetler karşısında kalacağım.

Dilşat’ın, kuracağım çiftlik hakkında verdiği teminler beni coşturmuştu. Kendi kendime “Çiftlik işine başlamalıyım,” diyordum.

Yalnız bu hiç de kolay bir iş değildi.

5

Ali Ağa soluk soluğa gelmişti.

“Beyim, bir kelepir çiftlik!”

“Nerede?”

“Başibüyük’te.”

“Kaça?”

“Sekiz bin liraya.”

“Bedava... Her şeyi tamam mı?”

Ali Ağa başını geriye itti.

“Birçok eksiklikleri var. Bakımsız... Biz adam edeceğiz beyim. Bakılmak ister. Ama görseniz beğeneceksiniz.”

“Bir görelim.”

Çiftliği gidip gördüm. Hakikaten bakımsızdı. Fakat Ali Ağa’nın dediği gibi ‘adam’ olacaktı.

Birkaç gün tereddüt geçirdim. Elimdeki parayı çiftliğe kapatıverirsem, onu nasıl işletecektim? İşletmek için de para lazımdı. Bağın geliri ilk masrafları karşılayabilir miydi?

Babamın fikrini almak istedim.

“Sekiz bin liraya bir çiftlik var, alayım mı?”

İhtiyar adam, eli çenesinde yüzüme baktı.

“Sen muvafık görüyor musun?”

“İşletmeyi düşünüyorum.”

“Ne itibarla?”

“Paraca ve adam tarafından...”

“Hesabın dar mı geliyor?”

“Ucu ucuna.”

“Düşünülecek mesele.”

Birdenbire başını kaldırdı.

“Sen çiftliği al. Alınmış alınmıştır. Borç harç idare edersin. İşini sıkı tuttun mu, altından çıkmak kolaydır. Mademki bir kelepirdiyorsun, kaçırma evladım.”

“Fakat ben daima işin başında bulunamayacağım.”

Tekrar tespini salladı.

“Düşünülecek mesele.”

“Oraya itimat, emniyet edilir bir adam koymalı.”

“Evet, lazım.”

“Bunu nereden bulmalı? Ben kimseyi tanımıyorum ki...”

“Birini bulacaksın.”

Babam ağır ağır başını kaldırdı, yorgun gözleriyle baktı.

“Vefik, çiftliğe biz gitsek...”

Şaşırmıştım.

“Siz mi?”

Sükûnetle tespini çekiyordu.

“Burada ne yapıyoruz? Küf içinde yaşıyoruz. Çiftlikte temiz hava, temiz gıda var.”

Bu hiç beklemediğim bir şeydi.

“Annem, Samime gitmek isterler mi?”

Babam sakince cevap verdi.

“Burada parlak bir hayat mı sürüyorlar?”

“Onlara sormalı.”

“Benim birdenbire hatırıma geldi. Hiç fena olmaz. E... Orada barınacak bina var mı?”

“Çok az tamir isteyen iki katlı bir ev var. Küçük ama oturulur.”

“Tamiri kolay. Evi kiraya veririz, kalkar, çiftliğe gideriz. Hayatımız değişmiş olur.”

“Siz uygun gördükten sonra derhâl tamir koyarım.”

Odaya üvey annem Sabire Hanım girmişti. Babam, “Hanım,” dedi, “sana yeni bir havadis. Vefik bir çiftlik alıyor.”

Sabire Hanım gözlerini kırpıştırarak baktı.

“Maşallah, Vefik Bey aldı yürüdü. Allah versin... Çiftliğe misafir geliriz.”

Babam eliyle işaret etti.

“Hayır! Biz çiftliğe gideceğiz.”

Sabire Hanım birden anlayamamıştı.

“Çiftliğe mi gideceğiz?”

Babam başını eğdi.

“Evet. Çiftlikte de ev var.”

Kadın geriledi.

“Temelli mi gidiyoruz?”

“Tabii.”

“Nasıl olur? Burasını ne yaparız?”

“Burayı kiraya veririz.”

Sabire Hanım'ı göç korkusu sarsıyordu.

“Çiftlik nerede?”

Cevap verdim.

“Erenköy ve Bostancı'nın arka taraflarına düşüyor.”

Üvey annemin ağzı açık kaldı.

“Uzak yerde demek.”

Babam boynunu bükmüştü.

“Hanım, ömrümüz, günümüz, taşrada hep köylerde geçti. Alışırız.”

“Köylerde gene kalabalık içindeydik. Çiftlikte yalnız kalacağız. Ben korkarım.”

Kapı açılmış, Samime görünmüştü. Annem eliyle çağırdı.

“Samime gel... Bak, ne söylüyorlar?”

Üvey kız kardeşim merakla odanın ortalarına ilerlemişti, yüzlerimize bakıyordu.

“Ne diyorsunuz?”

Sabire Hanım kızına yaklaşıp anlattı.

“Vefik ağabeyin bir çiftlik almış.”

Kardeşim ellerini çırpı.

“Ne iyi!”

“Beybaban çiftliğe gidelim diyor.”

“Fena mı anne? Gidelim işte.”

“Ama gezmek için değil temelli... Çiftliğe taşınacağız.”

Samime duralamıştı.

“Köye çekiliyoruz demek.”

Araya girdim.

“Çiftlik başka, köy başka. Çiftlikte eğlenirsin bir kere. Süt, yoğurt, tereyağı... Taze yumurta... Cıvcıvler, kuzular, buzağılar... Sıhhatinizden edeceğiniz istifade de ayrı.”

Babam söylediklerimi onayladı.

“Vefik doğru söylüyor Samime, çok istifade edeceğiz. Açık hava insanı diriltir.”

Samime düşünüyordu.

“Çiftlik çok uzak mı?”

“Bostancı’nın arka taraflarında.”

“Orada yalnız kalmaktan korkuyorum.”

Babam sessiz sessiz güldü.

“Burada her gün misafirlerin mi geliyor, yoksa misafirliğe mi gidiyorsun?”

“Canım sıkılınca sokağa çıkıyorum, hava alıyorum.”

“Çiftlikte de eğlenirsin.”

Sabire Hanım dalgınlıktan kendini kurtarmıştı.

“Şakayı bırakın, sahi mi?”

Babam tespihini salladı.

“Şaka değil... Çiftliğe gidersek, buradan daha çok rahat ederiz. Daha az yiyecek sıkıntısı çekeriz. Giyecekten yana da öyle. Daha dertsiz yaşarız.”

Sabire Hanım düşünür gibi duruyordu.

“Eşyaları ne yaparız?”

Babam omuz silkti.

“Zaten ne eşyamız var ki... Alır götürürüz!”

“Taşınmak zordur.”

“Onun da kolayı bulunur hanım. Sen bunları tasa etme. Vefik çiftlik işini halletsin.”

Babam çiftliğe giderse, benim için fazla düşünecek bir şey kalmıyordu. Son kararımı vermiştim. Çiftliği aldım. Çok bakılmak istiyordu. Eve hemen bir tamir koydum. Ağılı, ahırını temizlettim, içindeki yavaşmalara yol vermedim. Alıştıkları yerdi, deneyecektim.

Çiftlik bakımsızdı. Biraz uğraşmak istiyordu. Yalnız benim fazla uğraşmaya vaktim yoktu. Acaba yanlış mı yaptım diye düşünüyordum. Fakat bir kere ok yaydan çıkmıştı.

İstanbul’daki ev kiraya verilmiş, babam çiftliğe göç etmişti. Sabire Hanım göç günlerinde, epey sinir buhranları geçirdi. Çiftliğe yerleştiler. Üçü de memnundu. Yalnız babam yazdan kışı düşünüyordu.

“Kışın ısınabilecek miyiz?”

Hemen büyük bir soba aldım, götürdüm. Sobayı lodos tarafındaki odaya kurdular. Samime için de ayrı bir ördek soba aldım kurdurdum.

“Hiç üşümezsin diyorum.”

Samime’nin yüzü gülüyordu.

“Ben çok üşümem. Çocukluğumdan beri köylerde soğuğa alıştım. Soğuk beni korkutmaz. Burada tavuklarla, kuzularla eğleneceğim. Süt sağacağım. Yoğurt, tereyağı yapmasını öğreneceğim.”

Köşk bekçisi Salih Ağa’yı da buldum. Çiftliğe gelmeye razı oldu.

“Emredersin beyim. Senin hizmetin değil mi? Canla başla çalışırım. Sen hiç merak etme.”

Salih Ağa’nın çiftliğe gelişine babam sevinmişti.

“Karısı da ev işlerine yardım eder.”

“Çok iyi insanlardır,” dedim. “Her istediğinizi yaptırabilirsiniz.”

Çiftliktekilerin bir eksikleri yok sayılırdı. Üvey annem Sabire Hanım bile şikâyet etmiyordu.

Ben, ziraatçıydım. Kafamda birçok yeni bilgiler vardı. Fakat çiftlik idaresinin çok başka şey olduğunu anladım. Her gün iş başında değildim. Bu, elimi kolumu bağlıyordu. Gelgelelim bütün engellere fazla aldırış etmiyor, uğraşıyordum. Günden güne kalkınmalar görülüyordu.

Çiftlik işleyecekti. Buna inanmıştım.

Bağa geldikleri günden beri Dilşat'ı görmemiştim. Ne yapıyordu? Merakım çok sürmedi. Bir gün Azmi karargâha geldi.

“Sizi davete geldim,” dedi.

“Nereye? Nereye?”

“Dilşat’ın nişanına.”

“Kiminle?”

“Gayet iyi tanırırsınız. Müteahhit Faruk Bey’le.”

Tahminimde yanılmamıştım. Kalbim burkulmuştu. Artık Dilşat’ı tamamıyla kaybediyordum. Bu beklediğim bir darbeydi. Buna rağmen sarsılmıştım.

Azmi anlatıyordu.

“Nişan Faruk Bey’in apartmanında olacak. Büyük apartman. Öyle şık döşeli ki... Paradan çekinmemiş. Para insana neler yaptırmıyor. Ağzımın suyu aktı. Görseniz siz de beğeneceksiniz.”

Bana Faruk Bey’in apartmanının adresini verdi.

“Perşembe akşamı. Muhakkak geliniz. Sizi davet eden yalnız Dilşat’la ben değilim. Faruk Bey de hatırladı. Kendi tarafından size söylememi rica etti.”

Perşembe akşamı çiftliğe gidecektim, bunu söylemek lazımdı.

“Perşembe akşamı gelemeyeceğim.”

Azmi’nin kaşları çatılmıştı.

“Olmadı. Neden?”

“Çiftliğe gideceğim.”

“Yani bağa mı?”

“Hayır, çiftliğe.”

“Kimin çiftliğine?”

Azmi ellerini dizlerine vurdu.

“Çiftliği nihayet aldınız ha? Yamansınız azizim. Bir şeye niyet ettiniz mi elinizden kurtulmuyor. Faruk Bey’e haber vermediniz ama...”

Boynumu büktüm.

“Faruk Bey’le ortaklık edecek kadar büyük çiftlik değil. Çok küçük. Büyürse şimdiden sonra büyüyecek.”

Azmi gülümsedi.

“Siz büyütürsünüz, buna eminim.”

Kalktı, elimi kuvvetle sıktı.

“Muhakkak bekliyoruz. Çiftliğe ertesi gün gidersiniz.”

“Merak ederler.”

“Çiftlikte kim var? Yoksa haberimiz olmadan evlendiniz mi?”

“Hayır, evlenmedim. Çiftlikte babam oturuyor.”

“Mükemmel. Siz teşkilatçı insansınız. Çiftliği de başıboş bırakmamışsınız. Aileniz de çiftlikten istifade ediyordur.”

Tekrar etti.

“Perşembe akşamı geliyorsunuz.”

“Kati söz veremem. Gelmeye gayret edeceğim.”

Azmi selamladı.

“Bekliyoruz,” dedi. Çıkıp gitti.

Dilşat nişanlanmış... Buna, kafam ve sinirlerimi alıştırı-mıyordum. Artık hayatta ümitsiz, arzusuz, hayalsiz kalmış-tım. Bende de kabahat vardı. Niye Dilşat’a açılmamıştım? Belki beni reddetmezdi. Çok toyca, pısırick hareket etmişim.

Dilşat, Faruk Bey’i sevmiyordu. Bağda bunu sezmişim. Sevemezdi de... Dilşat mesut olmayacaktı. Faruk Bey yaşlıy-dı, bir genç kadınla arkadaşlığından yorulacaktı. Bu yorgun-luktan, anlaşılamamazlıklar başlardı.

Perşembe akşamı nişana gidecek miydim? Çiftliktekile-rin merak edeceklerini pek düşünmüyordum. Nişanda geçi-receğim sarsıntılardan korkuyordum. Gitmek de istiyordum. Dilşat’ın kayıtsız hâllerini görmek, ümitsiz olmama rağmen içimi genişletecekti.

Perşembe akşamına kadar tereddüt içindeydim. Birdenbi-re kararımı verdim. Nişana gidecektim.

Azmi’nin verdiği adresle müteahhidin apartmanını kolay-lıkla buldum.

Büyük yeni apartmanlardan biriydi. Birinci katın zilini çaldım. Kıyafeti temiz bir hizmetçi kadın kapıyı açtı.

“Faruk Beyefendi’yi görebilir miyim?”

“Kim diyeyim?”

“Vefık dersiniz.”

“Bir dakika... Haber vereyim.”

Hizmetçi çekildi, biraz sonra, koridorda ayak sesleri belir-di. Faruk Bey görüldü. Kollarını açarak bana doğru ilerledi.

“Buyursunlar beyefendi. Vallahi bekliyorduk.”

El sıkıştık. Kılıcımı veſtiyere bıraktım, Faruk Bey koluma girdi.

“Kalabalık değiliz. Yabancı yok gibi. Biz bizeyiz.”

Koridorun sağındaki yarı açık kapıyı itti, girdi.

“Buyurunuz.”

Salon kalabalık değildi. Dilſat, Azmi, Fehamet Hanımefendi, Mihrünnisa, Samih’ten baſka kısa boylu zayıf bir erkekle, kısa boylu tombul bir kadın vardı.

Dilſat bana koſtu.

“Belki gelmezsin diye üzüliyordum.”

Faruk Bey, zayıf erkekle tombul kadını tanıştırdı.

“Harun Bey... Mediha Hanımefendi.. Vefik Beyefendi.”

El sıkışmalar, gülüşmeler...

Göz ucuyla eſyalara dikkat ediyordum. Azmi’ye hak yerdim. Müteahhit apartmanı döſerken hiç paradan çekinmemiſ.

Faruk Bey bana sitem etti.

“Çiftliği almışsınız da bana haber bile vermediniz.”

Dilſat da alakadar olmuſtu.

“Tebrik ederim ağabey. Çiftliğe de geleceğim.”

“Teſekkür ederim,” dedim. “Yalnız çiftlik çok küçüktür. Pek göz doyurmuyor.”

Azmi’nin sesi duyuldu.

“Çiftlik büyüyecek. Hem de çabucak.”

Faruk Bey saatinin zinciri ile oynuyordu.

“Beraber büyülteceğiz. Ben kararımdan dönmem.”

Sonra koluma girdi.

“Büfeye gidelim. Bir aperitif alın.”

“Pek içki ile başım hoş değildir.”

“Bir kadeh bir şey alırsınız.”

Dilşat da öbür koluma girmişti.

“Bir kadehten bir şey çıkmaz Vefik ağabey.”

Salondan çıktık, karşı taraftaki yemek odasına girdik. Yemek odası da ağır ve pahalı döşenmişti.

Faruk Bey sordu.

“Ne emredersiniz? Bir yudum şampanya?”

Dilşat omuzuma dokundu.

“Ben birkaç kadeh içtim, öyle neşe veriyor ki...”

Razı olmaktan başka çare bulamadım. O ana kadar şampanya hiç içmemiştim. Biraz dilimi buruşturdu. Faruk Bey, Harun Bey’le Mediha Hanım’ın yanına gitmişti. Dilşat kadehime tekrar şampanya doldurdu.

“İç Vefik ağabey.”

Dikkat ettim. Dilşat biraz çakır keyifti. Kendi kadehine doldurdu, içti, gülmeye başladı.

“Öyle hoş ki...”

Sonra sofra sandalyelerinden ikisini çekti.

“Oturalım,” dedi, “konuşalım.”

Oturduk. Dilşat’ın gözlerinde tatlı bir mahmurluk vardı, dudakları hep gülüyor gibiydi.

“Demek böyle Vefik ağabey, çiftliği de kurdun öyle mi? Bunu da başaracağına emindim. Bağ, çiftlik... İkisi de maldır, sermayedir, değil mi?”

“Küçük sermaye.”

Sesi derinleşmişti.

“Senin elinde büyür, Vefik ağabey seni geç tanıdım, fakat iyi tanıdım. Hiç boş değilsin. Taş gibi adamsın. Etrafıma bakıyorum da senden başka ayakta duranını görmüyorum. Ağabeyim, biliyorsun, nasıl askerlikten kaçıyor. Faruk Bey de kolayını bulmuş. Daha birçok tanıdıklarım da böyle. Sen tehlikeden, ateşten, ölümden kaçmıyorsun. Aynı zamanda çalışmaktan da yorulmuyorsun. Sonra hiçbir iddian yok, hep aynı hâldesin. Senin yerinde başkası olsaydı bağıyla çiftliğiyle övünürdü. Sen hep osun. Bizim Faruk Bey işini yoluna koymuş, kazanıyor, gelgelelim, bir kazansa on övünüyor. Buna canlar dayanmıyor.”

* Kalktı, kadehlerimize şampanya doldurdu.

“İçelim.”

İçtik. Dilşat elini koluma vurdu, sesini yavaşlattı.

“Bir şey söyleyeceğim, belki şaşacaksın. Ben seninle nişanlanmalı, seninle evlenmeliydim.”

Kalbim durur gibi olmuştu.

“Bunu düşündün mü?”

“Çok düşündüm.”

Şampanya, benim de başımı döndürmüştü. Artık toy, pısrık değildim.

“Yine de düşünebilirsin.”

“Faruk Bey’e söz verdim.”

“Sözden cayılır.”

Mahmur gözlerini gözlerime dikti.

“Cayayım mı?”

“Hiç düşünmeden cay.”

“Biraz ahlaksızlık olmaz mı?”

“Sen bu adamı seviyor musun?”

“Hayır.”

“O hâlde hiç fazla düşünme.”

Başını önüne eğdi.

“Düşünmeyeceğim.”

“O hâlde konuşmamız lazım.”

“Bizim eve gelirsin. Sana açılmak istiyordum, hiçbir fırsat geçmedi. Bu gece boğuluyorum. Paranın hatırı büyük. Fakat daha şimdiden kafa tutmaya başladı. Nezaketiyle örtmek istiyor ama apaçık.”

Kulaklarıma inanamıyordum. Nasıl inanırdım? Bu benim aklımdan, hayalimden geçmeyen bir şeydi. Acaba sarhoşlukla mı söylüyordu?

Sarhoşlukla da olsa, yine bir itiraftı.

“Ben size gelirim,” dedim.

“Bekleyeceğim ve konuşacağız.”

Gece yarısı apartmandan çıktım. Yalnız, ağır ağır yürüyorum. Uzaktaki yıldızlardan biri Dilşat’ın koyu yeşil gözleri gibi parlıyor.

Yıldızlar, çil sarı... O uzak yıldız, bana Dilşat’ın koyu yeşil gözleri gibi görünüyor.

Gece... Yürüyorum. Yanımda omuz omuza vermiş yürüyen arkadaşlar yok.

Koyu yeşil görünen yıldız bana çok uzak. Çünkü... Dilşat yakın, hem çok yakın.

BİTTİ

